

Khalil Gibran

A Próféta

Az Emberfia

Kullmann Tamás
kullmantamas.hu
2023.

ISBN 978-615-82656-1-4

A Próféta

Almustafa, a kiválasztott és szeretett ifjú, tizenkét éven át várt Orphales városában, hogy visszatérjen hozzá a hajó, és hazavigye őt arra a szigetre, ahol született. A tizenkettedik évben lelodnak, az aratás havának a hetedik napján felment a falakon túli dombra, és kémlelte a tengert. Egyszerre észrevette, amint hajója kibontakozott a ködből. Akkor kitérültek szívének kapui és öröme messze szállt a tengeren. Behunyta szemét és lelke csöndjében fohászzkodott.

Ám amint leereszkedett a dombról, elszomorodott. Így gondolkodott magában: Hogyan mehetnék el innen békében és bánat nélkül? Nem, nem hagyhatom el ezt a várost sebzetlen lélekkel. Hosszúak voltak a keserűség napjai, amiket falai között töltöttem és hosszúak a magány éjjelei. Ki hagyhatja el keserűségét és magányát szomorúság nélkül? Lelkem túl sok darabkáját szórtam szét a város utcáin. Várakozásomnak túl sok gyermeke sétál mezítláb a lejtőin. Nem tudok fájdalom nélkül megválni tőlük. Ma nemcsak kabátomat vetem le, hanem bőrömet nyúzom le saját kezemmel. Nem egy pusztá gondolatot hagyok itt, hanem egy éhség és szomjúság által meglágyult szívet.

Mégsem maradhatok tovább. A mindent magához vonzó tenger engem is hív. Indulnom kell. Mert az éjszaka égető óráiban maradni annyit tesz, mint jégkristályba fagyni, vagy mozdulatlaná válni egy kagyló belsejében.

Szívesen magammal vinnék mindent, ami itt van, de hogyan tehetném? A hang sem viheti magával a nyelvet és az ajkakat, amik szárnyakat adtak neki. Egyedül kell a levegőbe szállnia. A sas is magányosan, fészket elhagyva repül át az égen a nap felé.

Amikor Almustafa a domb aljába ért, ismét a tenger felé fordult. Látta a hajóját a kikötő felé közeledni, fedélzetén a matrózokkal, földijeivel. Lelkében feléjük kiáltott: „Ősanyám fiai, habok vitézei, hányszor láttalak titeket álmomban navigálni! Legszebb álmom teljesül érzésetekkel. Készen állok az indulásra. Vágyódásom szélesre tárt vitorlaként várja a szelet. Hadd szívjam utoljára magamba a város nyugodt levegőjét! Hadd vessek hátra még egy utolsó szerető pillantást, és máris köztetek leszek, tengerész a tengerészek közt. Te sós messzeség, mindig éber anya, aki egyedül adsz békét és szabadságot a folyónak és a pataknak, csak egy utolsó kanyarját várd meg meg sodrásomnak, és a tiéd vagyok, mint apró csepp a határtalan óceáné.”

Továbbmenve Almustafa látta, ahogy a férfiak és a nők a földekről és a szőlőkből a város kapui felé sietnek. Hallotta hangjukat, ahogy róla beszéltek, és ahogy mezőről mezőre, szájról szájra terjedt hajója megérkezésének a híre. Arra gondolt: „Az indulás napja egyben az aratás ideje is? Azt jelentené mindez, hogy virrasztásom volt a hajnalom? Mit adhatok annak, aki ekéjét a szántás közepén hagyta, vagy aki megállította présének kerekét? Szívem gyümölcsöktől roskadó fává válik, hogy szakíthassak róla és oszthassak belőle? Reményem forrásként fakad fel, hogy teletölthessem poharaikat? Hárfa vagyok, hogy a Hatalmas keze megpendítsen vagy fuvola, hogy lehelete átjárjon? Én csak a csöndet kerestem. Milyen kincset találtam, amit bizalommal adhatnék át? Ha ma van aratásom napja, melyik földbe vetettem a magot és melyik elfelejtett évszakban? Ha valóban eljött lámpásom felemelésének órája, akkor sem saját lángom ég benne. Üresen és sötéten emelem fel és az Éjszaka Őre fogja megtölteni olajjal és meggyújtani lángját.”

Hangosan beszélt magában, de így is sok minden maradt szívében kimondatlanul. Maga sem tudta megfejteti saját legmélyebb titkát. Amikor a városba ért, az egész nép hozzá sietett és egy hangon kiáltott felé. A város vezetői előálltak és kérelték: „Ne hagyj el bennünket máris! Sötétségünk fénylő dele vagy, és ifjúságod bátorított minket álmodni. Nem idegen és nem vendég vagy

közöttünk, hanem fiunk és barátunk. Ne foszd meg szemünket arcod látásától.” A papok és papnők is marasztalták: „Ne engedd, hogy a tenger hullámai ezentúl elválasszanak minket egymástól és az együtt töltött évek pusztá emlékké váljanak. Úgy jártál közöttünk, mint a lélek, megvilágosítottad arcunkat. Nagyon kedveltünk. Szeretetünk néma maradt és elkendőzött, de most hangosan szólít és megmutatja magát neked. Mert a szeretettel mindig így van: csak a búcsú pillanatában mutatkozik meg teljes mélységében.” Mások is jöttek, hogy megszólítsák, de nem felelt nekik. Lehajtotta a fejét, és csak akik közel álltak hozzá láthatták könnyeit mellére hullani. A sokasággal együtt a főtérre ment, a templom elé.

A szentélyből akkor kilépett egy asszony, akit Almitrának hívtak. Jövendőlátó volt. Különös gyengédséggel nézett Almustafára, mert ő volt az első, aki követte és hitt benne, az első naptól kezdve, amikor a városba érkezett. Az asszony így köszöntötte: „Isten prófétája, régóta kémeled a horizontot, hogy észrevehesd a hajódat. A hajó most megérkezett és el kell menned vele. Mélységesen vágyódsz emlékeid országa után, ahol lelked nyugalmát reméled megtalálni. Szeretetünk nem akar hozzád tapadni, sem szükségünk visszatartani téged. Ám mielőtt elindulsz, szeretnénk, ha szólnál hozzánk, és igazságodból adnál nekünk, amit továbbadunk majd gyermekeinknek, ők pedig majd saját gyermekeiknek, hogy soha el ne vesszen köztünk. Magányosságodban virrasztottál napjaink fölött, és virrasztásodban hallgattad álmunk sírását és nevetését. Eljött az ideje, hogy feltárd előttünk, amit bennünk hallottál, hogy mi van a születés és a halál között.”

A szerelemről

Almustafa végre így szólt hozzájuk: Mi másról szólhatnék nektek, Orphales népe, mint arról, ami éppen szívetekben rezdül?

Almitra arra kérte: Beszélj nekünk a szerelemről! Almustafa körülnézett a sokaságon, akire egyszerre nagy csöndesség szállt. Ünnepestes hangon így szólt: Amikor a szerelem jelt int, kövessétek, bár útjai nehezek és tele vannak buktatókkal. Amikor a szerelem szárnyai átölelnek, engedjétek neki át magatokat, bár hüvelyébe rejtett kardja megsebezhet titeket.

Amikor szól hozzátok, higgyetek neki akkor is, ha hangja széttöri álmotokat, mint ahogy a viharos északi szél megrázza a kertet. Mert a szerelem megkoronáz, de ugyanúgy keresztre is feszít. Növeszt titeket, de meg is szégyenít. Léteitek legnagyobb magasságaiba emelkedik és megsimogatja életeitek fájának legvékonyabb ágacskáit, amik a napban táncolnak, de lehatol legmélyebb gyökereitekig is és kimozdítja őket a földből, amibe kapaszkodtok.

A szerelem letép titeket, mint arató a búza kalászát. Kicsépel, hogy megszabadítson titeket a pelyvától. Tisztára őröl benneteket. Átjár, mint a kovász, hogy puhák lehessetek. Ezután a kemencéjébe helyez, hogy Isten szent lakomájára friss kenyérré süllhessetek. Mindezt azért teszi veletek, hogy megismerjétek szívetek titkait és a megismerés által a világ szívének egy darabjává váljatok.

De ha félelemből a szerelemnek csak a békéjét és élvezetét keresitek, akkor jobban teszitek, ha eltakarjátok mezítelenségeteket és elmenekültök a szerelem vonzásából, és elmentek az évszak nélküli földre, ahol nevetni fogtok, de nem teljes örömmel és sírni fogtok, de nem minden könnyetekkel.

A szeretet csak önmagából ad és csak önmagából vesz. Nincs semmije és senkié sem akar lenni. Mert a szeretet elég a szeretetnek. Amikor szerettek, ne mondjátok: „Istent érzem a szívemben.” Inkább éreztétek, hogy Isten szívében vagytok. Ne gondoljátok, hogy irányíthatjátok a szerelem útjait, hanem a szerelem, ha méltónak talál rá titeket, majd vezeti útjaitokat.

A szerelem egyetlen vágya, hogy beteljesüljön. Ha szerettek, és közben vágyak ébrednek bennetek, ilyenek legyenek: megolvadni, csörgedező patakká válni, ami dúdol az éjszakának; ismerni a túl nagy gyöngédség fájdalmát, megsebesülni a szeretet leleményességében és szívesen és örömmel vérezni; hajnalban szárnyaló szívvel ébredni és hálát adni a szerelem új napjáért, megpihenni délben és elmélkedni a szerelem mámorán, hálával hazatérni szürkületkor, és imádságos szívvel elaludni a Szeretőhöz szóló dicsérrel.

A házasságról

Almitra újra szól: Hát a házasság, mester? Ő így válaszolt: Együtt születtetek és mindörökre együtt is fogtok maradni. Akkor is együtt maradtok, amikor a halál fehér szárnyai eltakarják egymás elől napjaitokat. Igen, Isten csöndes emlékezetében örökre együtt fogtok maradni.

De legyen tágasság a közösségekben. Az ég szelei táncoljanak köztetek. Szeressétek egymást, de ne kötözzétek meg egymást a szeretetetekkel. A szeretet inkább legyen a lelkek partjai között hullámzó tenger. Töltsétek tele egymás poharát, de ne egy pohárból igyatok. Osszátok meg a kenyereteket, de ne ugyanazt a falatot egyétek. Énekeljete és táncoljatek együtt és legyetek vidámak, de maradjatek külön-külön egyedül, ahogy a lant húrjai is egyedül rezdülnek, ugyanazt a dallamot szólaltatva meg. Adjátok át szíveteket, de ne egymás őrizetébe. Mert csak az Élet keze tarthatja meg szíveteket. Tartsatok össze, de ne túl szorosan, hiszen a templom oszlopai is egymástól messze állnak és a tölgy és a cédrus sem nő egymás árnyékában.

A gyermekekről

Egy asszony, aki gyermekét tartotta a karján, arra kérte: Beszélj nekünk a gyermekekről. A mester így szólt: A gyermekeitek nem a ti gyermekeitek. Ők az élet hívásának a fiai és lányai. Átjönnek rajtatok, de nem tőletek származnak. Ugyan veletek vannak, de nem tartoznak hozzátok.

Átadhatjátok nekik a szereteteket, de gondolataitokat nem, mert saját gondolataik vannak. Befogadhatjátok testüket, de lelküket nem, mert lelkük a holnap házában lakik, ahova még álmotokban sem léphettek be. Igyekezhetek, hogy hasonlóvá váljatok hozzájuk, de meg ne próbáljátok olyanná tenni őket, mint amilyenek ti vagytok. Mert az élet nem hátrafelé halad, de még csak nem is vár a tegnagra.

Ti az íjak vagytok, amelyekből gyermekeitek élő nyilakként kilövetnek. Az Íjász látja a célt a végtelenben és hatalmas erejével úgy tart titeket, hogy nyílvesszőitek gyorsan és messzire repüljenek. Örüljete az Íjász feszítésének, mert ugyanúgy szereti mozdulatlan íjait, mint repülő nyilait.

Az adományról

Akkor egy gazdag ember azt kérte: Beszélj nekünk az adományról. A mester így szólt: Csak keveset adtok, ha javaitokból adtok. Csak amikor önmagatokból adtok egy darabot, akkor adtok igazán. Hiszen a javaitok csupán olyan dolgok, amiket féltékenyen őriztek, mert attól tartotok, hogy holnap szükségetek lesz rájuk. De mit hoz a holnap annak az okos kutyának, aki értékes csontjait a futóhomok alá rejti, miközben zarándokokat követ a szent város felé? Mi a nyomortól való félelem, ha nem maga a nyomor? Tele kutatok mellett a szomjúságtól félni nem maga az olthatatlan szomjúság?

Vannak, akik bőségükből keveset adnak, és azt is csak azért, hogy elismerést váltsanak ki. Titkos vágyuk meghamisítja adományukat. Vannak, akiknek kevesük van, de azt egészen odaadják. Ők hisznek az életben, az élet jóságában és ládájuk soha sem ürül ki.

Vannak, akik örömmel adnak, és örömeik a jutalmuk. Vannak, akik fájdalommal adnak, és fájdalmuk a keresztjük. Vannak, akik sem örömet, sem fájdalmat nem éreznek, amikor adnak; ők nem is tudják erényüket, hanem úgy adnak, ahogy lent a völgyben a jázmin leheli illatát a légből. Az ilyen emberek kezéből Isten ad, és szemükön át mosolyog a földre. Jó kérésre adni, de még jobb kérés nélkül, csupán megértésből adni.

A nagylelkűek számára a megajándékozandók megkeresése nagyobb öröm az ajándékozásnál.

Van olyan dolog, amit visszatartanátok? Minden, amitek van, egy napon elajándékozzátok, adjatok hát ma, nehogy az ajándékozás ideje helyettetek örökösseitekre szálljon.

Gyakran így gondolkodtok: „Szívesen adok, de csak annak, aki megérdemli.” Kertetek fái nem így gondolkodnak, sem legelőitek nyájai. Adnak, hogy éljenek, mert a visszatartás elvesztés. Aki méltó arra, hogy napjait és éjjeleit élhesse, az arra is méltó, hogy mindent megkapjon tőletek. Aki megérdemelte, hogy az élet folyamából ihasson, az megérdemelheti, hogy patakokból megtöltse poharát. Van-e annál nagyobb érdem, mint ha valaki az adományra bízta magát, az adományban remél, igen, az adomány elfogadása által szeret? Kinek hiszitek magatokat, hogy az emberek megszagassák előttestek mellüket és letegyék elétek büszkeségüket, hogy láthassátok meztelen méltóságukat? Előbb váljatok méltóvá rá, hogy ajándékozónak és ajándékká válhassatok. Mert valójában az élet ad az életnek, és ti, akik ajándékozónak képzelitek magatokat, valójában csak tanúk vagytok.

Amikor kaptok – és mindannyian kaptok – ne hagyjátok, hogy a hála bármilyen formája teherként nehezedjen akár rátok, akár megajándékozótokra. Inkább emelkedjete fel az adományozóval együtt, mintha az ajándék szárnyakat adna, mert aki túl sokat törődik adósságával, az kételkedik annak nagylelkűségében, akinek anyja a föld és apja az ég.

Az evésről és az ivásról

Akkor egy öreg fogadós arra kérte: Beszélj nekünk az evésről és az ivásról. A mester így szólt: Bárcsak tudnátok a föld illatából élni és a növényekhez hasonlóan a fénytől növekedni. De mivel ölnötök kell, hogy egyetek és az újszülöttet meg kell fosszátok anyja tejétől, hogy csillapítsátok szomjúságotokat, tegyétek mindezt áldozatként. Asztalotok legyen oltár, amelyen az erdő és a mező ártatlanjait és tisztáit feláldozzátok az emberben lakó még ártatlanabbért és még tisztábbért.

Amikor leöltök egy állatot, mondjátok neki szívetek mélyén: „Ugyanazon hatalom által, ami most téged levág, én is le fogok vágatni és engem is feláldoznak majd. A törvény, amelyik téged kiszolgáltattott nekem, engem is kiszolgáltat majd egy hatalmasabbnak. Véred és vérem az égi fát tápláló nedű.” Amikor jóízűen beleharaptok egy szép almába, mondjátok neki szívetek mélyén: „Magod testemben él, holnapjaid bimbói szívemben fognak kinyílni, illatod lehetetemmé válik, és minden évszakban együtt fogunk ujjongani.” Ősszel, amikor szőlőtök gyümölcsét présetekbe gyűjtitek, mondjátok azt: „Én is szőlő vagyok, gyümölcsömet présbe fogják önteni, és mint az újbort, örök edényekbe fognak tölteni”. Télen, amikor lefejtitek borotokat, minden pohárért énekeljete, és az éneken legyen egy vers az ősze, egy vers a szőlőé és egy vers a présé.

A munkáról

Egy földművelő így kérlelte: Beszélj a munkáról. A mester így felelt: Azért dolgoztok, hogy a föld ritmusához, a föld lelkének ritmusához tudjatok alkalmazkodni. Fogoly az, akinek idegenek az évszakok és eltávolodik az élet folyásától, ami méltóságteljesen és büszke alázattal halad a végtelen felé. Amikor dolgoztok, fuvolává váltok, amely az órák zümmögését zenévé alakítja át. Ki akarna néma nádszál maradni, amikor minden összhangban csendül?

Mindig azt mondták nektek, hogy a munka átok és a földművelés balszerencse. Én azt mondom, amikor dolgoztok, a föld egy régi álmát teljesítitek be, amiben már megálmodásakor is szerepeltetek. Ha egyesek maradtok a munkáttal, az élet szeretetében maradtok. Aki a munkán keresztül tanulja meg szeretni az életet, az élet legbensőbb titkát fogja felfedezni. Ám ha fájdalmatokban a születéseket szerencsétlenségnek és testetek súlyát homlokotokra írt átoknak nevezitek, akkor mondom nektek, hogy csak homlokotok verítékével moshatjátok le ezt a felírást.

Azt is mondták nektek, hogy az élet sötétség, és amikor fáradtak vagytok, a gyengéknek ezt a kijelentését visszhangozzátok. Én is azt mondom, hogy az élet sötétség, kivéve ott, ahol lendület van. De minden lendület vak, ha nincs mögötte tudás, és minden tudás hiábavaló, ha nem társul hozzá kitartó munka, és minden munka üres, ha nem hatja át a szeretetet, de ha szeretettel dolgoztok, akkor egymáshoz és Istenhez kötitek magatokat.

Mit jelent szeretettel dolgozni? Szívetekből húzott fonállal szőni, mintha szerelmek viselné a szőtttest. Olyan figyelmességgel építeni a házat, mintha hitvesetek lakna benne. Gyöngéden vetni a magokat, és örömmel aratni a termést, mintha kedvesetek enné meg a gyümölcsét. Bármit alkottok, belelehelni a lelketekből, és tudni, hogy minden megboldogult mellettetek áll és őrködik.

Gyakran hallottalak titeket, mintha álmokban így beszélnétek: „Aki márványt farag, és saját lelkét formázza meg benne, nemesebb annál, aki a földet szántja. Aki a szivárványt megragadva vászonra veti, és az ember képmására alakítja, nemesebb annál, aki cipőt készít a lábainkra.” Én viszont nem félálomban, homályban, hanem éberem, fényes nappal azt mondom, hogy a szél nem szól kedvesebben az óriás tölgyhöz, mint a legkisebb fűszálhoz, és csak az nagy igazán, aki a szél hangját kedves énekké változtatja saját szeretete által.

A munka láthatóvá tett szeretet. Ha nem tudtok szeretettel dolgozni, csak utálattal, jobban teszitek, ha leültök koldulni a templom kapujába azoktól, akik örömmel tevékenykednek. Mert ha közömbösen sütitek kenyereteket, keserű lesz, és csak félig veszi el az emberek éhségét. Ha hálátlanul préselitek a szőlőt, méltatlankodásokat mérget fog erjeszteni a borotokban. Énekeljete bár úgy, mint az angyalok, ha nem szeretitek az éneket, bezárjátok az emberek fülét a nappal és az éjjel hangjai előtt.

Az örömről és a szomorúságról

Akkor egy asszony azt mondta: Beszélj nekünk az örömről és a szomorúságról. A mester azt válaszolta: Örömötök a maszk nélküli szomorúságotok. A kút, amelyből nevetéseteket merítitek, gyakran könnyeitekkel telik meg. De hogy is lehetne másképp? Minél mélyebbre és lényetekben a fájdalom, annál több örömet tarthattok magatokban. Borospoharatok nemde az üvegfűjő kemencéjében égett? A lelketeket simogató lantot nemde a hangszerkészítő kése vájta?

Amikor örvendeztek, nézzetek mélyen a szívetekbe és majd észreveszitek, hogy ami örömet szerez, ugyanaz okozta korábban szomorúságotokat. Amikor szomorkodtok, nézzetek ismét a szívetekbe és meglátjátok majd, hogy korábbi gyönyörűségetek miatt sírtok.

Van közöttetek, aki azt mondja: „Az öröm nagyobb a szomorúságnál.” Mások azt mondják: „Nem, a szomorúság a nagyobb”. Én pedig azt mondom, hogy e kettő elválaszthatatlan egymástól. Együtt érkeznek, és ha egyikőjük mégis egyedül ül asztalotokhoz, ne felejtsetek el, hogy a másik az ágyatokon pihen.

Szomorúságotok és örömötök közé vagytok felfüggesztve, mint egy mérleg nyelve. Csak amikor üresek a serpenyőitek, akkor vagytok mozdulatlanul egyensúlyban. Amikor a Kincstárnok felemel titeket, hogy aranyát és ezüstjét megmérje rajtatok, örömötöknek vagy bánatotoknak emelkednie vagy süllyednie kell.

A házakról

Előlépett egy kőműves és azt mondta: Beszélj a házakról. A mester így felelt: Álmodtokból előbb sivatagi magányt építsetek, mielőtt házat építenétek a városfalon belül. Mert ti ugyan minden szürkületkor hazatértek, de a bennetek lakó utazó mindig egyedül van.

Házatok a testetek kiterjesztése. Növekszik a napon és alszik az éjszaka csendjében. Azt hiszitek, házatok nem álmodik, és álmában nem hagyja el a várost, hogy az erdőbe vagy a dombra menjen?

Ó, bárcsak markomba gyűjthetném házaikat, és mint a szántóvető, szétszórhatnám őket az erdőben és a mezőn! Bárcsak a völgyek lennének útjaitok és a zöld ösvények utcáskáitok, hogy a szőlőkön keresztül keressétek egymást, és a föld illatát hazavigyétek ruhátokban! De ezeknek a nagyszerű dolgoknak még nem jött el az ideje. Őseitek félelmükben túl közelre települtek egymáshoz. Ez a félelem egy ideig még tartani fog. Egy ideig városfalaitok még elválasztják otthonaitokat földjeitektől.

Mondjátok csak, Orphales népe, mit őriztek házaitekban? Mit tartotok zárt ajtóitok mögött? Békességetek van? Őriztek emlékeket, amik csillogó boltozatként a szellem csúcsai fölé terülnek? A szépség uralkodik házaitekban, ami képes arra, hogy a figyelmet a mindenféle fa- és kőtárgyokról a szent hegyre irányítsa? Mondjátok, mindez megvan házaitekban?

Vagy csak jólétek van és a kényelem csalfa vágya, ami vendéggént érkezik, de először barátta és végül uratokká válik? Elhatalmasodik felettetek és vasvillával és korbáccsal marionetthez teszi hasonlóná nála nemesebb vágyaitokat. Bár keze selymes, szíve vasból van. Csupán azért ringat álomra, hogy kísértsen párnátokon és kigúnyolja testetek méltóságát. Becsapja érzékeiteket és rongyokba csavarja őket, mint törékeny vázákat. A jólét kívánása valójában megöli a lelket és harsogva kíséri a temetésére. De titeket, a kozmosz gyermekeit, nyugtalan álmúakat, titeket nem tör be és nem ejt rabul.

A házatok nem horgony lesz, hanem árboc. Nem sebet fedő kendő lesz, hanem szemeteket védő szemhéj. Nem hajtjátok össze szárnyaitokat, hogy beférjete az ajtón. Nem horgasztjátok le fejeteket, hogy a tetőbe ne üssétek. Nem tartjátok vissza lélegzeteteket attól való félelemben, hogy meghasadnak és összedőlnek a falak. Nem a halottak által az élőknél épített sírokban laktok.

Akármilyen impozáns is a házatok, nem rejtheti el titkotokat és nem őrizheti vágyaitokat. Mert végtelen részetek az égi palotában lakik, aminek a hajnali köd a kapuja és az éj éneke és csendje az ablakai.

A ruháról

A szabó azt mondta: Beszélj a ruháról. A mester így felelt: A ruhátok szépségeitek nagy részét elrejtí, de nem takarja el azt, ami nem szép bennetek. Ruhátokban ugyan intimitásotoknak kerestek rejteket, mégis félő, hogy csak páncél és lánc lesz rajtatok. Bárcsak bőrötök többet találkozna a nappal és a széellel. Mert az élet lehelete van a napban, és az élet simogatása van a szélben.

Néhányan azt mondják: „Az északi szél szőtte a ruhát, amit viselünk”. Én is azt mondom, igen, az északi szél, de szégyen volt a mestersége és az idegek megpuhításából nyerte fonalát. Amikor kész volt munkájával, nevetett az erdőben.

Ne felejtsetek, hogy a szemérem csupán pajzs a tisztátalan szemé elé. Amikor eltűnik a tisztátalan, mivé válik a szemérem, ha nem béklyóvá és a szellem foltjává? Ne felejtsetek, hogy a föld örül, amikor mezítláb jártok rajta és a szél szívesen játszik hajatokkal.

A vásárlásról

Egy kereskedő arra kérte: Beszélj nekünk az adásról és a vevésről. A mester azt válaszolta: A föld kínálja nektek gyümölcsseit, és semminek sem fogjátok hiányát érezni, ha tudjátok, hogyan töltsétek meg a kezeteiket. A föld ajándékainak kicserélésével találtok bőséget. Ám ha a csere nem szeretettel és figyelmes igazságossággal történik, akkor egyesek kövérek lesznek, mások pedig koplalni fognak.

Amikor halászok, földművesek és szőlészek a vásárból a szabókkal, fazekasokkal és fűszeresekkel találkoztok, hívjátok segítségül a föld mesteri lelkét, hogy jöjjön megáldani mérlegeteket és mércéteket, amik értéket értékhez mérnek. Ne hagyjátok, hogy a tiszta kezűek beleszóljanak adásvételeitekbe, akik tanácsaikat adják cserébe munkátokért. Az ilyen embereknek mondjátok meg: „Gyertek velünk a mezőre, vagy testvéreinkkel vessetek hálót a tengeren, mert a föld és a víz hozzátok is ugyanolyan nagylelkű, mint hozzánk.”

Ha jönnek az énekesek, táncosok és fuvalások, vegyetek az ő portékájukból is ugyanúgy. Mert ők is gyümölcsszedők és tömjéngyűjtők. Amit hoznak, ugyan álomból formálódott, de étel és ruha lelketek számára.

Mielőtt hazamentek a vásárból, jól nézzetek körbe, nehogy valaki is üres kézzel távozzon. Mert a föld mesteri lelke nem nyugszik a szélben, amíg közületek a legkisebbek valamiben is szükségét szenvednek.

A bűnről és a büntetésről

Akkor előlépett a város egyik bírása és azt mondta: Beszélj a bűnről és a büntetésről. A mester így szólt: Amikor szellemetek a szélben csavarog, pusztán figyelmetlenségetekkel kárt okoztok másoknak és saját magatoknak is. Emiatt a kár miatt kopogtatnotok és szégyenkezve várakoznotok kell a választottak kapuja előtt.

Isteni énetek olyan, mint az óceán, örökre makulátlan marad. És mint a lég, csak a szárnyasokat emeli fel. Isteni énetek olyan is, mint a nap, ami nem ismeri a vakond járatait, és nem keresi a kígyó odúját. De isteni énetek nincs egyedül bennetek. Sok minden emberi és sok minden nem emberi van még bennetek, ami, mint egy kifejletlen ősember, álmában bolyong a ködben saját ébredését várva. A bennetek lakó emberről akarok beszélni. Mert csak ő és nem isteni énetek és nem is a bolyongó ősember az, aki ismeri a bűnt és a bűn büntetését.

Gyakran hallottalak titeket úgy beszélni azokról, akik valami rosszat tettek, mintha ők nem közétek tartozók, hanem idegenek vagy betolakodók lennének. Azt mondom nektek, hogy amint a szent és az igaz sem emelkedhet magasabbra annál, mint ami legnemesebb van bennetek, ugyanúgy a gonosz és a gyenge sem süllyedhet valótok legmélye alá. Ahogy a fa egyetlen levele sem sárgulhat meg a fa néma egyetértése nélkül, ugyanúgy a bűnöző sem tehet semmit mindnyájatok beleegyezése híján. Úgy haladtok isteni énetek felé, mint egy zarándok. Ti vagytok az út és az úton járók is. Amikor valaki elesik, a mögötte jövőkéért esik el, figyelmeztetve őket a botlást okozó kőre. Az előtte járókéért is elesik, akiknek ugyan gyorsabb és biztosabb volt a lábuk, mégsem távolították el a követ.

Sőt, ezen túl, akármilyen nehezen fogadjátok is el, akit meggyilkolnak, nem vétlen saját meggyilkolásában. Akit meglopnak, nem teljesen mentes a lopásban. Az igaz nem ártatlan a gonosz cselekedeteiben. Akinek tiszta a keze, az is részes az elkövető tetteiben. Igen, a bűnös sokszor megtámadottjának áldozata.

Általában az elítélt viseli a terhet a vétlenért és az ártatlanért. Nem tudjátok elválasztani a jót a rossztól, az igazat a hamistól. Mert ők ketten úgy állnak szemben a nappal, ahogy a fehér és fekete szálak össze vannak szőve. Amikor a fekete szál elszakad, a Takács megvizsgálja a teljes anyagot, sőt a szövőszéket is.

Ha valaki megítéli a hűtlen asszonyt, mérje meg mérlegén a férj szívét is. Aki be akarja keríteni a támadót, nézze meg a megtámadott lelkét is. Ha valaki az igazság nevében büntet és fejszéjét a rossz fa törzsébe vágja, gondoljon annak gyökerére is, mert a jó és a rossz, a gyümölcsöző és terméketlen gyökereket egymásba fonódva fogja találni a föld néma szívében. Ti bírák, ha igazak akartok lenni, milyen ítéletet mondotok afölött, aki becsületes a tetteiben, de szívében lop? Hogyan ítélték afölött, aki megöli a testet, de az ő lelkét is meggyilkolták? Hogyan üldöznétek azt, aki kegyetlen és elnyomó, de maga is sérült és megtört? Hogyan büntetitek meg azt, akinek a lelkiismeret-furdalása nagyobb, mint a bűne? A lelkiismeret-furdalás nem ugyanannak a törvénynek az igazságszolgáltatása, amelyiket ti is szolgálni szeretnétek? Mégsem helyezhetitek bele a lelkiismeret-furdalást az ártatlanba, és nem tudjátok kivenni a vétkes szívéből. Magától kiált az éjszakában, hogy az emberek virrasszanak és vigyázzanak magukra.

Az igazságot csak úgy érthetitek meg, ha minden dolgot a fény tündöklésében szemléltek. Akkor megértitek, hogy az igaz és az elbukott egy és ugyanaz az ember a hajnali szürkületben, az őseber éjszakája és az isteni én nappala között. A templomboltozat záróköve nem értékesebb az alap legalsó kövénél.

A törvényről

Akkor egy jogász szólalt meg: Mi a helyzet a törvényeinkkel, mester? A mester így felelt: Szívesen alkottok törvényeket, de még szívesebben hágjátok át azokat. Mint a tengerparton játszadozó gyerekek, akik nagy állhatatossággal emelnek tornyokat homokból, amiket azután nevetve összerombolnak. De mialatt homokvárat építetek, az óceán sokkal több homokot hord a partra. És amikor leromboljátok a homokvárakat, az óceán veletek nevet. A tenger igazából mindig az egyszerűekkel nevet.

Mit mondjunk azokról, akik számára az élet nem tenger és az emberek törvényei nem homokvárak, hanem akiknek az élet szikla, a törvény pedig kés, amellyel azt saját képmásukra akarják faragni? Mi van a sántával, aki gyűlöli a táncot? Mi van az ökörrrel, aki szereti jármát, és a szarvast és az erdő szabadságát haszontalan, semmirekellő dolgoknak tartja? Mi van az öreg kigyóval, aki nem tudja levedleni bőrét és mindenki mást meztelennek és szemérmetlennek tart? Mi van azzal, aki korán érkezik a lakodalomba és csalódottan és fáradtan távozik, mondván, hogy minden ünnep vétek és az összes vendég törvénszegő? Mi mást mondanék róluk, mint hogy ők is a fényben állnak, de háttal a napnak? Csak az árnyékukat látják, árnyékuk a törvényük. Mi más számukra a nap, mint árnyékvető? Nekik a törvény ismerete meghajlást jelent és árnyuk földre vetülését.

De titeket, akik szembe fordultok a nappal, milyen visszatükröződő kép tarthat föl? Nektek, akik a széllal utaztok, milyen szélkakas mutat irányt? Milyen emberi törvény köt meg titeket, ha bármely börtönajtón képesek vagytok összetörni igátokat? Milyen törvénytől féltetek, ha botlás nélkül táncoltok bármilyen vasláncban? Ki ítélhet el titeket, ha levetitek ruhátokat, de nem más szeme láttára dobjátok el? Orphales népe, letakarhatjátok a dobokat és meglazíthatjátok a lant húrjait, de a pacsirtának ki tilthatja meg, hogy énekeljen?

A szabadságról

Egy szónok azt mondta: Beszélj a szabadságról. A mester ezt felelte: Láttalak titeket, amint a városban és saját otthonaitokban úgy borultok le saját szabadságotok előtt, mint ahogy a szolgák megalázzák magukat egy zsarnokkal szemben, aki elpusztítja őket. Igen, a templom udvarán és a vár árnyékában láttam, ahogy a köztetek legszabadabbak szabadságukat teherként és bilincsként viselték. Vértett a szívem, hiszen csak akkor válhattok szabaddá, ha a szabaddá válás vágya nem olyan lesz számotokra, mint egy páncél és nem beszéltek többé úgy a szabadságról, mint éleetek céljáról.

Nem akkor váltok igazán szabaddá, ha napjaitok gondtalanok lesznek és éjjeleitek vágyakozás és fájdalom nélküliek. Sokkal inkább akkor, ha ezek a dolgok szorongatják is életeket, de ti meztelenül és bilincsek nélkül fölűk emelkedtek. Hogyan emelkedhetnétek nappalaitok és éjjeleitek fölé, ha nem töritek szét eszmélésetek hajnalán magatokra vett láncaitokat?

Mondom nektek, hogy amit szabadságnak neveztek, az a láncok közül a legnehezebb, akkor is, ha szemei csillognak a napban és csillogásuk elkápráztat titeket. Mi mást akarnátok eltávolítani, mint saját magatok darabkáit, hogy szabadok lehessetek? Ha egy igazságtalan törvényt akartok lerombolni, ne feledjétek, hogy azt a törvényt saját kezetekkel írtátok saját homlokotokra. Nem helyezhetitek a törvényeket hatályon kívül sem törvénykönyveitek elégetésével, sem bírátok homlokának lemosásával, akkor sem, ha egy egész tenger vizét is öntenétek rájuk. Ha egy zsarnokot akartok trónjától megfosztani, nézzétek meg először, hogy önmagatokban ledől-e már a trónja. Hogyan uralkodhat egy zsarnok a szabadokon és büszkén, ha nem létezik a zsarnokság saját szabadságukban és a szegény saját büszkeségükben?

A félelmet, amit el akartok űzni, inkább magatok választottátok, mint rátok kényszerítették. Az aggodalom, amit el akartok oszlatni, a szívetekben lakik és nem annak kezében, akitől tartotok. Valójában minden dolog állandóan félig megfojtva kavarg bennetekben: amire vágytok, és amitől tartotok; ami taszít, és amit dédelgettek; amit követtek, és amitől menekültök. Úgy kavarnak bennetek a dolgok, mint a fény és annak árnyéka. Amikor az árnyék halványul, a pislákoló fény egy erősebb fénynek árnyékává válik. Ehhez hasonlóan szabadságotok, amikor elveszti kötelékeit, egy nagyobb szabadság kötelékeivé válik.

Az értelemről és a szenvedélyről

A papnő újra szólt: Beszélj nekünk az értelemről és a szenvedélyről. A mester így felelt: Lelketek gyakran nagy csaták színtere, ahol eszetek és belátásotok vív meg szenvedélyetekkel és vágyatokkal. Bárcsak lelketek megbékítője lehetnék és a bensőtökben zajló versengést és ellentétet harmóniává és egységgé tudnám változtatni. De hogyan tehetném meg anélkül, hogy ti magatok nem váltok bensőtök megbékítőjévé, sőt barátjává?

Eszetek és szenvedélyetek navigáló lelketek kormányrúdja és vitorlájja. Ha vitorlátok elszakad vagy kormányrudatok eltörnek, csak lehorgonyozva maradhattok meg a tenger közepén, mert a tengeren hanykolódva a vesztetekbe sodródtok. Az értelem egyeduralgolóként minden lendületet visszafog, a magára hagyott szenvedély pedig mindent, önmagát is elemésztő tűz. Lelketek emelje értelmeteket szenvedélyetek magasságába, hadd énekelhessen. Értelmetek úgy vezesse szenvedélyeteket, hogy az minden nap feltámadhasson, ahogy a fönixmadár újjászületik hamvaiból.

Szeretném, ha belátásotokat és vágyatokat úgy fogadnátok, mint a házatokba betérő két szeretett vendéget. Bizonyára nem részesítenétek előnyben egyiket a másikkal szemben, mert aki egyikükkel figyelmesebb, az mindkettő szeretetét és megbecsülését elveszti.

Amikor a dombok között a fehér nyárfa hűsítő árnyékában ültök és átjár titeket a messze elterülő mezők békéje és bölcsessége, szívetek mondja csendesen: „Isten értelmében nyugszik”. Amikor kitör a vihar és az erős szél megrázza az erdőt és a villámlás és mennydörgés az ég hatalmát hirdeti, szívetek is velük együtt zengje: „Isten szenvedélye tombol”. Mivel ti is Isten levegőjének fuallata és Isten erdőjének levele vagytok, nektek is értelmetekben kell megnyugodnotok és szenvedélyetekkel kell mozdulnotok.

A fájdalomról

Egy asszony arra kérte: Beszélj nekünk a fájdalomról. A mester azt mondta: A fájdalom töri szét a megértéseket körülvevő héjat. Ahogy a gyümölcs magjának is fel kell törnie a héját, hogy odaadhassa magát a napnak, úgy nektek is meg kell ismernetek a fájdalmat.

Ha szívetek képes minden nap ujjongani életek csodáján, fájdalmatok nem fog kevésbé csodálatosnak tűnni, mint örömeitek. Úgy fogadjátok szívetek érzéseit, mint az évszakok járását földjeiteken, így szomorúságotok telén nyugalommal fogtok virrasztani.

Sok fájdalmatokat magatok választjátok. Ez a keserű pirula, amivel az orvos beteg éneteket gyógyítja. Bízhatok orvosotokban és nyugodtan nyeljétek le keserű piruláját, mert bár keze nehéz, a láthatatlan jóakarát vezeti mozdulatait. Bár pohara megégeti ajkatokat, ez a pohár abból az agyagból készült, amit a Fazekas saját szent könnyei nedvesítettek meg.

Az önismeretről

Egy férfi arra kérte: Beszélj az önismeretről. A mester így válaszolt: Szívetek a csendben ismeri a nappalok és éjszakák titkait. De fületek szeretné hallani a szív ismeretének visszhangját. Szavakban szeretnétek tudni azt, amit mindig ismertetek gondolatban. Ujjaitokkal akarjátok érinteni álmaitok homályos testeit.

Igazatok van, hogy erre vágytok. Lelketek titkos forrása a felszínre tör és csörgedezve szalad a tenger felé. Végtelen mélységetek kincse szemetek előtt akar tündökölni. De ne tegyétek mérlegre ismeretlen kincseteket és ne mérjétek szondával ismeretetek mélységét, mert énetek végtelen tenger.

Ne mondjátok, „Megtaláltam az igazságot.”, hanem inkább „Találtam egy igazságot.”. Ne mondjátok, „Megtaláltam a lélek útját.”, hanem inkább „Találkoztam a Lélekkel, aki utamon járt.”. Mert a lélek minden úton jár. A lélek nem egy vonalban halad és nem úgy nő, mint a nádszál. A lélek kibomlik, mint az ezerszirmú lótuszvirág.

A tanításról

Akkor egy tanár azt mondta: Beszélj a tanításról. A mester így felelt: Senki semmire sem taníthat titeket, csak arra, ami félálomban felébredésre várva bennetek szunnyad. A templom árnyékában járó mester nem bölcsességéből ad, hanem inkább hitéből és szeretetéből. Ha valóban bölcs, nem invitál titeket saját bölcsessége házába, hanem inkább a ti szellemetek küszöbéhez vezet.

A csillagász beszélhet nektek arról, milyennek ismeri a világot, de megismerését nem adhatja át. A muzsikusz énekelhet nektek minden teret betöltő éneket, de nem adhatja nektek fülét, ami felfogja a dallamot és hangját, ami felel rá. Aki a számok világában járatos, szólhat a súlyokról és arányokról, de nem vezethet be a világukba.

Mert az egyik ember látása nem ad szárnyakat a többi ember látásának. Amint Isten mindannyiótokat külön-külön tart számon, úgy magatokra vagytok utalva Isten és a föld megismerésében.

A barátságról

Egy ifjú arra kérte: Beszélj a barátságról. A mester ezt válaszolta neki: Barátotok felelet a vágyaitokra. Ő a föld, amit szeretettel vettek be és hálával arattok le. Asztalotok és otthonotok ő, mert éhesen érkeztek hozzá és őt keresitek békességért.

Amikor barátotok megosztja veletek gondolatait, ne féljetek saját lelketek nemjétől, és ne utasítsátok vissza igeneteket. Amikor elhallgat szívetek, akkor feszülten figyeli az ő szívét, mert a barátságban minden vágy, minden gondolat és minden várakozás szóltanul születik és néma örömmel osztják meg azokat.

Amikor elváltok barátotoktól, ne törjetek össze, mert amit úgy szerettek benne, az távollétében is tisztán megmarad, mint a hegymászónak a hegyek, amelyek még szebben látszanak a síkságról, mint közlelről. Semmi más célja ne legyen a barátságnak, mint a lélek elmélyítése. Mert az a szeretet, ami saját titkának feltárásán kívül mást is keres, hálához hasonlít, amin csak haszontalan dolgok akadnak fenn.

Ha valami különleges jó ér titeket, osszátok meg barátotokkal. Ha ismeri apályotokat, ismerje meg dagályotokat is. Mire jó a barátotok, ha csak az időt ütitek el vele? Keressétek őt mindig az életteli órákban, mert vágyaitokat betöltheti, de ürességeket nem. Barátságotokat töltsétek meg nevetéssel és megosztott örömmel, mert a harmatos apróságokban a szív megtalálja saját reggeli frissességét.

A beszédről

Egy irodalmár arra kérte: Beszélj nekünk a beszédről. A mester így felelt: Akkor szólaltok meg, amikor már nem tudtok nyugton maradni a gondolataitokkal. Amikor már nem bírjátok tovább szívetek magányát, ajkatokkal éltek tovább, mert a hang egyfajta szórakozás és időöltés. Beszédeitek nagy részében a gondolat félholtra gyötört. Mert a gondolat a levegő madara, amelyik egy kalitkában ugyan kinyithatja szárnyait, de repülni nem tud.

Közületek sokan azért keresik a társaságot, mert félnek egyedül lenni. Magányuk csendjében az énjük meztelenül jelenik meg, és el akarnak menekülni előle. Vannak, akik beszéd közben tudatlanul és önkéntelenül egy igazságot fogalmaznak meg, amit maguk sem értenek. Vannak, akikben benne él az igazság, de szavakkal nem fejezik ki azt. Bennük a lélek a csend ritmusában él.

Ha találkoztok a barátotokkal az úton vagy a piacon, akkor lelketek vezérelje ajkatokat és szólaltassa meg nyelveteket. Hangotok hangja fülének füléhez szóljon. Lelke úgy őrzi majd szívetek igazságát, mint egy bor zamatát, ami akkor is megmarad, amikor a színét és a származását már rég elfeledtéték.

Az időről

Egy csillagász azt kérdezte: Mester, mi a helyzet az idővel? A mester így válaszolt: Meg akarjátok mérni az időt, az összehasonlíthatatlant és végtelent. Cselekedeteitek és gondolataitok járását az órák és évszakok váltakozásához kívánjátok szabni. Az időt folyóvá változtatnátok, aminek a partjára leülhettek, hogy folyását szemléljétek. Csakhogy a bennetek lakó időtlen tudatában van az élet időtlenségének. Tudja, hogy a ma a tegnapi emléke és a holnap álma a mának. Egy darabkátok megragadt annál az első pillanatnál, amikor a csillagok az űrbe szóródtak és énekel és elmélkedik.

Ki ne érezné szeretete hatalmának korlátlanágát? És mégis, ki ne érezné ugyanezt a szeretetet szívébe zárva, ahogy nem jut egyik szerető gondolatról a másikra és egyik jöttről a másikra? Az idő nem olyan-e, mint a szeretet, láthatatlan és mozdulatlan? Ha gondolatban mégis meg kell mérnetek az időt, minden évszak boruljon össze és a ma ölelje át emlékezve a tegnapot és reménykedve a holnapot.

A jóról és a rosszról

A város egyik vezetője azt mondta: Beszélj a jóról és a rosszról. A mester így válaszolt: A bennetek lakó jóról beszélhetek, de a rosszról nem. Hiszen mi a rossz, ha nem a saját éhsége és a saját szomjúsága által kínzott jó? Bizony a jó, amikor éhes, sötét pincében is keres magának eledelt, és amikor szomjas, romlott vizet is megkóstol.

Akkor vagytok jók, amikor egyek vagytok önmagatokkal. De amikor nem vagytok egyek önmagatokkal, mégsem vagytok rosszak. Mert a civakodó ház nem rablótanya, csak civakodó ház. Egy kormány nélküli hajó is haladhat a zátonyok között anélkül, hogy elsüllyedne.

Akkor vagytok jók, amikor magatokból próbáltok adni. De amikor a saját javatokat keresitek, mégsem vagytok rosszak. Mert amikor a javatokat keresitek, a gyökérhez hasonlítotok, ami a földbe kapaszkodik, és annak emlőjéből táplálkozik. Természetesen a gyümölcs nem mondhatja a gyökérnek, hogy legyen olyan, mint ő, érett és bőségéből adakozó. A gyümölcsnek ugyanolyan szüksége az adakozás, mint ahogy a gyökérnek szüksége a táplálkozás.

Akkor vagytok jók, amikor teljesen éberek vagytok beszédeitekben. De amikor alszotok, mialatt nyelvetek dadog, mégsem vagytok rosszak. Még egy tapogatózó beszéd is megerősíthet egy gyenge nyelvet.

Akkor vagytok jók, amikor határozottan és biztos lábbal haladtok célotok felé. Ha viszont csak sántikáltok feléje, mégsem vagytok rosszak. A sántikálók sem hátrafelé haladnak. De ti erősek és gyorsak, óvakodjatok attól, hogy a gyengék és lassúak szeme láttára sántítsatok. Sok úton jók vagytok, de nem féltetlenül vagytok rosszak, amikor nem vagytok jók. Csak kószáltok és ténferegtek. Mekkora kegyelem, hogy a szarvasok nem tanítják gyorsaságukat a teknősöknek.

A nagyságra törekvésekben lakozik jóságotok. Ez a törekvés mindenkiben megvan. Ám van, akiben ez egy tenger felé hömpölygő folyó, ami magával ragadja a dombok titkait és az erdő énekét, másokban pedig csordogáló erecske, amelyik egy-egy hasadékban el is tűnik, aztán kanyarogva csak lassan éri el a partot. De akit éget a törekvés, ne mondja a langyos vágyúnak: „Miért vagy lassú és lusta?” Mert a jók nem kérdik a mezteleneket, „Hol a ruhád?”, és a hajléktalanokat, „Hová tűnt a házad?”

Az imádságról

Egy papnő arra kérte: Beszélj az imádságról. A mester így válaszolt neki: Kétségbeesésekben és szükségletekben szoktatok imádkozni. Bárcsak imádkoznátok legnagyobb örömeitekben és a bőség napjaiban is.

Mert mi más az imádság, mint önmagatok kifejezése az élő valóságnak? Ha megkönnyebbültök, amikor sötétségeket kilélegzitek a térbe, akkor gyönyörűségekre szívetek fényességét is leheljétek ki. Ha csak sírni tudtok, amikor lelketek imádságra hív, akkor addig-addig engedjétek késztetésének, könnyeitek ellenére, amíg nevetésre nem fakadtok. Imádságotokban felemelkedve találkoztok mindazokkal, akik ugyanabban az órában imádkoznak, és akikkel az imádság nélkül sosem találkoznátok.

Amikor a láthatatlan templomba beléptek, csak az elmélkedést és a gyengéd egyesülést keressétek. Ha csak kérni mentek a templomba, nem fogtok kapni. Ha azért léptek be, hogy megalázkodjatok, nem emelkedhettek fel. Ha mások számára akartok szerencsét kiesdeni, akkor sem hallgattatok meg. Legyen elég, hogy beléphettek a láthatatlan templomba.

Nem taníthatlak meg titeket szavakkal imádkozni. Isten akkor hallgatja meg szavaitokat, ha maga ejti ki őket ajkatokon. Nem taníthatom meg nektek a tenger, az erdők és a hegyek imádságát. De ti, akik a hegyektől, erdőktől és tengerektől születtetek, rátalálhattok szívetekben az ő imádságukra.

Ha az éjszaka nyugalmában hallgatóztok, meghallhatjátok a csendben: „Istenünk, szárnyaló énünk, akaratod akar bennünk. Vágyad vágyakozik bennünk. Bennünk ható lendületed akarja éjjeleinket, amelyek a Te éjjeleid is, nappalokká, amelyek a Te nappalaid is, változtatni. Semmit sem kérhetünk tőled, mert ismered gondolatainkat, mielőtt megszülették volna bennünk, ismered kívánságainkat, mielőtt ráébrednénk azokra. Te vagy kívánságunk, aki magadból adva mindent megadsz nekünk”.

A gyönyörőről

Akkor egy remete állt elő, aki évente egyszer látogatta meg a várost, és arra kérte: Beszélj a gyönyörőről. A Mester így felelt: A gyönyör a szabadság éneke, de nem maga a szabadság. Kívánságaitok kinyílása, de nem gyümölcse. Magasságot hívó mélység, de nem szakadék. Szökésre készülő rab, de nem az őt bezáró cella. Igen, a gyönyör valóban a szabadság éneke. Szeretném látni, amint egész szívvel éneklitek, csak el ne veszítétek szíveteket az éneklésben.

Ifjaitok gyakran úgy keresik a gyönyört, mintha csak az számítana, és ezért elítélik és megbüntetik őket. Én sem el nem ítélem, sem meg nem büntetem őket. De szeretném látni, ahogy keresik, mert meg fogják találni a gyönyört, de nem egyedül. Hét húga van neki, és a legkisebbik szebb, mint a gyönyör. Nem hallottatok arról az emberről, aki gyógyító gyökereket keresve ásott a földben és kincset talált közben?

Az idősebbek gyakran sajnálattal emlékeznek régi óráik gyönyőreire, mint részeg tudatlanságban elkövetett bűnökre. De a sajnálat a lélek árnyéka és nem büntetése. Hálával kellene visszaemlékezniük a gyönyör óráira, mint a nyári aratásra. Ha azonban a sajnálat megerősíti őket, hagyjátok őket megerősítettén általa.

Vannak, akik sem nem fiatalok, hogy keressenek, sem nem öregek, hogy emlékezzenek. Ők a kereséstől és az emlékezéstől való félelmükben minden gyönyör előtt menekülnek, nehogy elhanyagolják vagy megsértsék a lelket. Számukra a lemondásuk a gyönyörűségük. Így ők is kincset találnak gyökérkeresés közben, amint remegő kézzel ásnak.

De mondjátok, ki sértheti meg a lelket? A sárgarigó megsérti-e az éj nyugalmát vagy a szentjánosbogár a csillagokat? Lángotok vagy füstötök teher a szélnek? Azt hiszitek, hogy a lélek egy lapos pocsolya, amit egy bottal felkavarhattok?

Gyakran a gyönyör visszautasításával csak a kíváncsiságot halmozzátok fel magatokba fordulva. Ki tudja, hogy amit megtiltanak ma, az nem várja-e a holnapot? Testetek ismeri örökségét és szükségét, és nem akar csalódní. Testetek-lelketek hárfá, rajtatok múlik, hogy gyengéd zenét vagy hamis hangokat pendítetek-e meg rajta.

Szeretetekben most azt kérdezitek: „Hogyan különböztethetjük meg, milyen a jó és milyen az ártó gyönyör?” Menjetek ki földjeitekre és kertjeitekbe és meglátjátok, hogy a méh gyönyörűsége, hogy mézet gyűjtsön a virágról. A virágnak gyönyörűség átengedni mézét a méhnek. Mert a méhnek a virág az élet forrása, és a virágnak a méh a szerelem hírnöke. A méhnek és a virágnak is gyönyörűséget adni és kapni egyformán szükséglet és öröm. Orphales népe, a gyönyör megélésében hasonlítatok a méhhez és a virághoz.

A szépségről

Egy költő arra kérte: Beszélj nekünk a szépségről. A mester válaszolt: Hol keresnétek a szépséget és hogyan találjátok meg, ha nem ő lenne saját utatok és vezetőtök? Hogyan beszélhetnétek róla, ha nem ő vezetné szavaitokat?

A gyengék és meggyötörtek azt mondják. „A szépség jóságos és szelíd. Úgy jár köztünk, mint egy magabiztos édesanya.” A szenvedélyesek azt mondják: „Nem, a szépség hatalom és félelem dolga. Úgy rázza meg a földet lábunk alatt és az eget fejünk felett, mint a vihar.”

A megfáradtak azt mondják: „A szépség gyengéd suttogás. Lelkünkben szól hozzánk. Hangja úgy enged csendünknek, mint egy árnyékban pislákoló fény.” A könnyen felgerjedők azt mondják: „Hallottuk hangját a hegyekben, kiáltását szárnycsapások és oroszlánüvöltés kísérték.”

Éjjel a város őrei azt mondják: „A szépség keleten emelkedik fel hajnalkor.” Délben a munkások és az utazók azt mondják: „Láttuk, amint lehajolt a földre és nyugtában benézett az ablakokon.” A hóval betakart télben azt mondják: „Tavasszal érkezik a dombokon ugrálva.” Nyáron a hőségben az aratók azt mondják: „Láttuk táncolni az őszi levelekkel és egy hópehely csillant meg a hajában.”

Mindezt ti mondtátok a szépségről. De valójában nem róla beszéltek, hanem beteljesületlen vágyaitokról. A szépség nem vágy, hanem rajongás. Nem szomjas száj és nem kitárt üres kéz, inkább lángoló szív és megigézett lélek. Nem olyan kép, amit látni akartok és nem olyan zene, amit hallani kívántok, inkább olyan kép, amit csukott szemmel is láttok és olyan ének, amit a csendben is hallotok. Nem a száraz föld alatt futó ér és nem a griffmadárhoz nőtt szárny, inkább egy örökké virágzó kert és egy csapat mindig szárnyaló angyal.

Orphales népe, a szépség az élet, amint szent arcáról fellebbenti fátylát. De ti is élet vagytok, és ti magatok vagytok a fátyol is. A szépség az örökkévalóság, amint tükörben nézi magát. De ti örökkévalók vagytok, és ti magatok vagytok a tükör is.

A vallásról

Egy öreg pap arra kérte: Beszélj a vallásról. A mester széttárta kezét: Beszéltem ma bármi másról? Vallás minden cselekedet és minden gondolat. Van-e valami, ami sem nem cselekedet, sem nem gondolat, hanem csak egy csodálkozás vagy meglepetés, miközben kezetek követ farag vagy fonalat húz? Ki választhatja el hitét cselekedeteitől, meggyőződését mesterségétől? Ki oszthatja be idejét, mondván: „Ezt Istennek, ezt nekem, ezt lelkemnek, ezt testemnek”. Minden órátok a térben verő szárny, amely egyik énetektől egy másik énetekhez tart. Aki csak úgy hordja erkölcsét, mint legjobb ruháját, az jobban tenné, ha meztelenül járna. A szél és a nap nem fogja kilyukasztani a bőrét. Aki az illemhez szabja tetteit, az kalickába zárja énekesmadarát. A legszabadabb ének sem jut át a drótokon.

Akinek az imádság ablak, amit kinyithat, de be is csukhat, az nem ismeri saját lelke hajlékát, aminek az ablakai éjjel-nappal tárva-nyitva állnak. A mindennapjaitok a templomotok és a vallásotok. Amikor beléptek oda, vigyétek magatokkal egész lényeteket. Vegyétek az ekét, a kalapácsot, a szövőszéket és a lantot, mindent, amit szükségetek szerint vagy örömötökre formáltatok. Mert álmotokban nem emelkedhettek magasabbra sikereiteknél és nem eshettek mélyebbre kudarcaitoknál. És vigyetek magatokkal mindenkit. Mert az imádságban nem repülhettek magasabbra az emberek reményeinél és nem hajolhattok mélyebbre kétségbeesésüknél.

Ha ismerni akarjátok Istent, ne foglalkozzatok titkok feltörésével. Nézzetek inkább magatok köré és meglátjátok, amint gyermekeitekkel játszik. Figyeljétek a világot, látni fogjátok őt a felhőkön jární, kitárni kezét a villámlásban és leszállni az esőben. Látni fogjátok nevetni a virágokban, és integetni a fákbán.

A halálról

Almitra újra szólt, arra kérve: Szeretnék, ha a halálról beszélne nekünk. A mester azt mondta: Szeretnék megismerni a halál titkát. De hogyan találhatnátok meg, ha nem az élet szívében kerestek? A bagoly, aminek szeme jól lát éjjel, de vak nap közben, nem ismerheti meg a fény titkát. Ha valóban a halál lényegét akarjátok szemlélni, tárjátok szélesre szíveteket az életnek. Mert az élet és a halál ugyanúgy egyek, mint a folyó és a tenger. Reményeitek és vágyaitok mélyén lakozik a mennyei királyság ismerete. Szívetek úgy vár a tavaszra, mint a hó alatt szunnyadó mag. Bízatok az álmokban, mert bennük van elrejtve az örök élet kapuja. Halálfélelmek csak a pásztor remegése, amint a király elé áll, akinek keze ránehezedik, hogy kitüntesse. Nem örvendezik-e a pásztor, hogy a király elismerését fogadhatja? Mégis, nem tudatosul-e benne jobban saját remegése? Mit jelent meghalni, ha nem meztelenül állni a szélben és elolvadni a napon?

Amikor megszűnünk lélegezni, nyugtalan dagályunknak engedünk szabad folyást, hogy akadálytalanul Istenhez emelkedhessen. Csak akkor fogtok igazán énekelni, ha a hallgatás folyójából ittatok. Amikor végre eléritek a hegy csúcsát, akkor kezdtek el fölfelé kapaszkodni. Amikor a föld elkéri tagjaitokat, akkor kezdtek el táncolni.

* * *

Közben beesteledett. Almitra, a látó azt mondta: Áldott legyen ez a nap, ez a hely és a lelked, amely hozzánk szólt. A mester így felelt: Én beszéltem volna? Nem voltam magam is hallgató? Azután lement a templom lépcsőjén, a nép pedig követte. Beszállt a hajójába, és felment a fedélzetre. Visszafordult hallgatói felé és emelt hangon így szólt: Orphales népe, a szél arra hív, hogy elhagyjalak titeket. Kevésbé sietek, mint a szél, de indulnom kell. Mi vándorok, a legmagányosabb utak keresői sosem ott kezdjük a napot, ahol az előzőt abbahagytuk, a napkelte nem ott talál minket, ahol a lemenő nap hagyott. Akkor is utazunk, amikor a föld alszik. Olyanok vagyunk, mint egy szívós növény magjai, amik éretten és gazdagon kipattannak és szétszóródnak.

Rövidek voltak köztetek eltöltött napjaim és még rövidebbek elmondott szavaim. De ha hangom elhalkul fületekben és szeretetem kitörlődik emlékezetetekből, akkor visszajövök, és gazdagabb szívvel és a léleknek engedelmesebb ajakkal újra szólok hozzátok. Igen, visszajövök az árral. És ha a halál el is rejt és a legnagyobb némaság vesz is körül, megkeresem megértésedet. Nem fogok hiába keresni, tudom. Ha igaz, amit mondtam, akkor ez az igazság tisztább hangon fog szólni és gondolataitokhoz még közelebb fog állni.

A széllel megyek el, de nem az ürességbe. Ha a mai nap nem vágyaitok és szeretetem beteljesedése, akkor legalább legyen egy új nap ígérete. Az ember vágyai változnak, de szeretete nem, sem az a kívánsága, hogy lássa, hogyan teljesíti be vágyait szeretete. Tudjátok meg, hogy nagyobb csöndben fogok visszajönni. A felszálló hajnali köd, amely csak a harmatot hagyja maga után a mezőn, felhőbe gyúlik és esőként hullik alá. Ebben nem különbözöm a ködtől. Az éjjeli csendben utcáitokon jártam és lelkem betért házaitekba. Szívdobogásotok szívemben vert és lehetéseket arcomon éreztem.

Mindannyiőtokat ismertem. Igen, ismertem örömeteket és bánatokat és álmaitok álmaimmá váltak. Gyakran úgy éreztem magamat köztetek, mint hegyek között a tengerszem. Visszatükröztem csúcsaitokat és lejtőiteket, és még gondolataitok és

vágyaitok vándorló nyájait is. Gyermekeitek nevetése és ifjaitok vágyai patakokként csörgedeztek hallgatásomba, majd mélységembe érve a patakok nem szűntek énekelni nekem.

De a nevetésnél is édesebbet és a vágyaknál is nagyobbat kaptam tőletek. A határtalanságotokat. Az egyetemes embert, akiben csak idegszálak és inak vagytok, akinek énekében éneketek csak egy tétova zöngés. Az egyetemes emberben egyetlenek vagytok. Őt szemlélve szemléltelek titeket és szerettelek benneteket.

Hiszen juthat-e a szeretet ezen az egyetemes távlaton túlra? Milyen elképzelések, várakozások és álmok szállhatnának nála messzebbre? Az egyetemes ember olyan bennetek, mint egy virágokkal borított óriás tölgy. Ereje a földhöz szorít és illata a légbe emel.

Mondják, hogy annyira vagytok erősek, amennyire egy lánc leggyengébb szeme. Ez csak az igazság egyik fele. Ugyanannyira erősek is vagytok, mint a lánc legerősebb láncszeme. Legkisebb gesztusotokhoz mérni magatokat annyi, mint habjával jellemezni a tenger hatalmát. Aki hibáitokról ítél olyan, mint aki változékonyságukért vádolja az évszakokat.

Olyanok vagytok, mint a tenger, mégis a megfeneklett hajók a dagályt várják partjaitoknál, mert a tengerhez hasonlóan ti sem gyorsíthatjátok meg bensőtök árját. Hasonlítotok az évszakokra is. Ha teletekben meg is feledkeztek tavaszotokról, a tavasz mosolyog hitetlenségeteken, de nem sértődik meg. Ezeket nem azért mondom, hogy azután megjegyezzétek egymásnak: „Agyon dicsért minket, mert csak a jót látta bennünk”. Csak arról beszélek, amit magatokban kimondatlanul úgysis tudtok. A szóbeli ismeret nem csak árnyéka a szótlán ismeretnek? Gondolataitok és szavaim egy közös emlékezet hullámai, ami a tegnapokról szól, amikor a föld nem tudott még sem rólunk, sem magáról, és éjjelente zavaros álmában forgolódott.

Jöttek hozzátok bölcsek, hogy adjanak nektek bölcsességükből. Én azért jöttem, hogy vegyek bölcsességekből. És lám, megtaláltam

azt, ami a bölcsességnél is fontosabb, a bennetek égő tüzes lelket, amiről hétköznapjaitokban tudomást sem vesztek; az életet kereső életet a sírtól tartó testetekben. Itt nincsen sír. Ezek a hegyek és dombok bölcsők és ugródeszkák. Amikor azon a földön jártok, ahová őseiteket temettétek, jól nézzetek szét, mert látni fogjátok gyermekeiteket és saját magatokat kéz a kézben táncolni. Bizony sokszor örültök anélkül, hogy észrevennétek.

Mások is jöttek hozzátok, akiknek szépen csengő ígéretekért gazdagságot, hatalmat és dicsőséget adtatok. Én nem ígértem semmit, mégis többet adtatok nekem. Az élet legmélyebb szomjúságát adtatok. Nincs annál nagyobb ajándék, mint ami átforgálja az ember sorsát epedező ajakká és az életet bőséges kúttá. Ez az örömöm és jutalmam. Ahányszor a kúthoz jövök inni, élő vizet találok, amely maga is szomjas és miközben én iszom belőle, ő is iszik belőlem.

Néhányan közületek túl büszkének és zárkózottnak tartottak ahhoz, hogy bármit is elfogadjak. Valóban túl büszke vagyok ahhoz, hogy zálogot fogadjak el, de az ajándékokkal nem így van. Előfordult, hogy áfonyát szedtem a dombokon, holott meghívtatok asztalotokhoz, és a templom kapuja alatt aludtam, amikor elszállásoltatok volna. De nem a rólam való aggódó gondoskodás laktatott jól és őrizte álmaimat?

Elsősorban azért dicsérlek titeket, mert sokat adtok anélkül, hogy tudnátok róla. Bizony, az önmagát figyelő jóság megromlik magától és a magát hirdető jótett szinte átokká válik.

Néhányan távolságtartónak és a magányosságtól megittasodottnak néztek engem. Azt mondták: „Az emberek helyett az erdő fáival beszélget. Egyedül telepszik le a dombokon és fölülről nézi a városunkat”. Valóban szerettem a dombokon sétálni és elhagyatott helyeket keresni. Hogyan láthattalak volna titeket, ha nem a magasból és a messzeségből? Hogyan lehet valaki közel, ha nem tartja magát távol?

Mások, igaz szótlantul, kiáltoztak felém, mondván: „Idegen, idegen, elérhetetlen magaslatok szerelmese, miért mész a csúcokra, ahova csak a sas rakja a fészket? Miért keresed a megközelíthetlent? Melyik vihart akarod hálódba fogni? Melyik madarat követed az égben? Gyere és legyél közénk való. Ereszkedj le és csillapítsd éhségedet kenyérünkkel és szomjadat borunkkal.” Magányosságukban beszéltek így, de ha magányosságuk mélyebb lett volna, megértették volna, hogy örömük és bánatuk titkát kerestem. A nagyobb éneteket kerestem, amelyik az égbe vágyik.

A vadász maga volt az áldozat. Több nyílom saját mellemben fúródott. A szárnyaló maga volt a totyogó is. Mert amikor kiterjesztettem szárnyam a napon, a földre vetődő árnyéka teknősbéka volt. Én, a hívó, voltam a kételkedő. Mert gyakran saját sebemre tettem kezem, hogy jobban bízzam bennetek és jobban megismerjelek titeket. Ilyen hittel és bizalommal mondom, nem vagytok testetekbe zárva és nem földjeitekért és házaitekért éltek. Valótok a hegyek fölött lakik, és a széllel vándorol, nem a napon hempereg meleget keresve vagy a sötétben rejtőzködik, hogy menedéket találjon. Valótok lényege a szabadság, a földet befogadó lélek, amely a kozmoszban lüktet. Ha ezek a szavak csiszolatlanok, ne próbáljátok meg őket világossá tenni. Csiszolatlan és homályos minden dolog kezdete, még ha a végére egyértelművé és világossá is válik. Szeretném, ha úgy emlékeznétek rám, mint egy kezdetre. Minden élő ködben és nem kristályban fogan. Bár, ki tudja, talán a kristály is megdermedt köd...

Amikor rám gondoltok, szeretném, ha eszetekbe jutna: ami a leggyengébbnek és legjelentéktelenebbnek tűnik bennetek, az a legerősebb és leghatározottabb. Nemde lélegzésetek emelte és szilárdította meg csontozatokat? Egy álom, amelyikre egyikőtök sem emlékszik, hogy maga álmodta volna, építette városotokat és alakította ki mindazt, ami benne található.

Ha látnátok ennek a lélegzésnek az áráját, megszűnnétek minden mást látni. Ha meghallanátok ennek az álomnak a nesztét, nem hallgatnátok semmilyen más hangra többé. De sem nem láttok, sem

nem hallotok és ez így van jól. A fületeket bezáró agyagot ugyanaz az ujj fogja átfúrni, amelyik azt odatömte. Látni és hallani fogtok. Mégsem fogtok zúgolódní korábbi vakságotok miatt és nem fogjátok sajnálni süketségeteket. Mert azon a napon minden dolog rejtett célját megértitek. Ugyanúgy fogjátok áldani a sötétséget, mint ahogy a fényt áldjátok.

Miután ezeket mondta, a mester körülnézett és meglátta a hajó parancsnokát, amint a korlátnál állva hol a kifeszített vitorlákat, hol a horizontot kémleli. Így szólt: Türelmes, nagyon türelmes a hajóm kapitánya. A szél fúj, a vitorlák feszülnek. A kormányrúd arra hív, hogy irányítsuk őt. Kapitányom mégis megvárja, hogy elhallgassak. Matrózaim, akik ismerik a legnagyobb tengerek szívét is, ők is türelemmel hallgatnak. Tovább nem kell várniuk már. Elkészültem. A folyó elérte a tengert és a tenger újra szívéhez öleli fiát.

Isten veled, Orphales népe. Véget ért a nap. Amit ma kaptunk, azt megőrizzük, és ha nem elég, újra összegyűlünk és kitarjuk kezünket az Osztónak. Ne feledjétek, visszajövök. Egy pillanat és vágyakozásom új testet formál a habból és a porból. Egy pillanat, egy kis nyugalom a szélben és egy új asszony újraszül engem. Isten veletek és köztetek töltött ifjúsággal. Csak tegnap ismertük meg egymást egy álomban. Énekeltek nekem magányomban és én égbe nyúló tornyot építettem törekvéseitekből. De véget ért az álmunk, elmúlt a hajnal. A nap delelőre ért, félálomunk fényes nappallá változott, ezért el kell válnunk. Ha az emlékezés szürkületében újra találkozunk, elbeszélgetünk majd és új éneket énekeltek majd nekem. Ha kezeink találkoznak egy másik álomban, akkor új tornyot építünk az égben.

Amint a mester befejezte, jelt adott a matrózoknak, akik azonnal felhúzták a horgonyt és kelet felé indultak a hajóval. A nép egy emberként kiáltott és kiáltása a szürkületben a tenger felett trombitaszóként harsogott. Csak Almitra szemlélte némán a ködben eltűnő hajót. Amikor szétszéledt a nép, egyedül maradt a tenger torkolatánál, szívében forgatva ezeket a szavakat: „Egy pillanat, egy kis nyugalom a szélben és egy új asszony újraszül engem.”

Saint-Julien le Pauvre
Egy keleti rítusú katolikus egyház temploma Parisban

Az Emberfia

Anna, Mária édesanyja

Jézus, a lányom fia itt született Názáretben, egy januári napon. Azon az éjszakán, amikor világra jött, vendégek érkeztek hozzánk keletről. Perzsiából jöttek, és a médek karavánjával Egyiptomba tartottak. Mivel a fogadóban már nem jutott nekik hely, nálam kerestek szállást.

Köszöntöttem őket és mindjárt elnézésüket is kértem. „A lányomnak ma este fia született. Bocsássák meg, ha háziasszonyhoz méltatlanul fogadom Önöket.” Megköszönték, amit kaptak.

Vacsora után azt mondták: „Szeretnénk látni az újszülöttet.” Mária fia gyönyörű kisbaba volt, és a lányom is hamar erőre kapott. Amikor a perzsák látták Máriát és a fiút, egyszerre aranyat és ezüstöt vettek elő a zsákjukból, azután mirhát és tömjént. Az ajándékokat a gyermek lábához tették. Végül meghajoltak és valamilyen idegen nyelven imádkoztak, amit nem értettünk. Amikor a szobájukhoz kísértem őket, úgy követtek, mint akik el vannak varázsolva.

Hajnalban útra keltek Egyiptom felé. Búcsúzáskor azt mondták: „A gyermek még csak egynapos, de Isten fényét láttuk a szemében és Istenünk mosolya volt a száján. Vigyázzanak Rá, hogy majd ő is vigyázhasson ránk.” Búcsút vettek tőlünk, felszerszámozták tevéiket és soha nem láttuk viszont őket.

Úgy láttam, Mária inkább csodálkozik elsőszülött fián, mint örül neki. Sokáig szemlélte a gyermeket, azután az ablak felé fordult és tekintete elveszett a messzeségben, mintha látomásai lettek volna. Mély árok választotta el a szívét az enyémtől.

A gyermek növekedett és erősödött a lelke. Sokban különbözött a többi gyerektől. Visszahúzó és öntudatos volt, nem tudtam hatni rá. Mégis mindenki kedvelte Názáretben, és a lelkem mélyén tudtam, miért.

Hányszor láttam, hogy kenyérral kínálja az arra járókat! A süteményeket, amiket tőlem kapott, odaadta a társainak, mielőtt megkóstolta volna. Felmászott a kertünk fáira, hogy gyümölcsöt szedjen, de sosem magának. Amikor versenyt futott a többi fiúval, mivel gyorsabban szaladt, úgy tűnt, mintha csak azért lassítana, hogy ők érjenek előbb a célba. Olykor, amikor lefektettem, azt mondta: „Mondd meg a mamának és a többieknek, hogy csak a testem alszik. A lelkem velük van mindaddig, amíg az ő lelkük rám nem ébred.”

Más különös dolgokat is mondott gyermekkorában, de már elfelejtettem őket, hiszen öreg vagyok. Azt mondják, már nem fogom újra látni. El sem tudom hinni. Hallom nevetését és lépteinek hangját. Ha megcsókolom a lányom arcát, illata újra eltölti szívemet és őt érzem a karjaimban.

De nem furcsa, hogy a lányom sosem beszél a fiáról? Néha azt hiszem, én jobban vágyom rá, mint a saját anyja. Csak teszi a mindennapi dolgait, rezenéstelen arccal, akár egy szobor, miközben az én szívem megolvad és patakká válik. Talán tud valamit, amit én nem. Bárcsak elmondaná.

Úriás, egy öreg názáreti

Idegen volt köztünk, életét sötét leplek takarták el előlünk. Nem az Isten útjain járt, hanem a tisztességtelenek és gyalázatosok nyomát követte. Gyermekkorában fellázadt és természetünk édes tejét megvetette. Ifjúságában lánggra lobbant, mint a szalmatetőket éjszaka elkapó tűz. Férfiként mindannyiunk ellen támadt. Az ilyen emberek a jóság elutasításából fogannak, a közönségesség viharában születnek, csak rövid ideig élnek és emléküik örökre elenyész.

Nem emlékeztek, milyen okoskodó gyerek volt? Még az írástudókkal is vitába szállt, sőt kinevette őket! Nem emlékeztek, hogyan dolgozott fűrészével és szekercéjével? Ünnepekkor nem tartott fiainkkal és lányainkkal, inkább magára maradt...

Nem viszonzta a köszöntést. Mintha felettünk járt volna. Emlékszem egy esetre, amikor köszöntöttem a mezőn. Ő csak visszamosolygott, de a mosolyában támadást és megvetést láttam. Kevéssel ezután a lányom a szőlőbe ment a barátnőivel. Ő is hiába beszélt hozzá. Helyette a szüretelő sokasághoz szólt, mintha a lányom közöttük sem lett volna.

Azután otthagya a családját és csavargóvá lett. A hangja belekarmolt a testünkbe, visszhangja fájdalmat hagyott emlékezetünkben. Megátkozta őseinket. Nyelvével, mint egy mérgezett nyíllal, célba vette mellkasunkat. Ilyen volt Jézus.

Ha a fiam lett volna, az arabiai légióra bíztam volna. A kapitányt arra kértem volna, állítsa őt az első sorba, hogy az ellenség íjásza könnyebben célba vehesse, hogy megszabadítson a szegénytől. De nincs fiam. Azt hiszem, örülhetek neki. Mit tennék, ha a saját népem ellensége lenne, ősz fejem a szegénytől talán a porba fordulna?

Egy gazdag levita Názáret vidékéről

Kiváló ácsmester volt. Az ajtóit sosem feszítették fel a tolvajok, és az ablakai könnyen nyíltak a keleti és nyugati szélben is. Cédrusfából készített mives és tartós ládákat, erős ekét és gereblyét.

A zsinagógába aranyozott szederfából készített szószéket. A szent könyvtartó két oldalára kiterjesztett szárnyakat formált, alá pedig bika- és galambfejeket, nagy szemű szarvasokat. Mindezt káldeus és görög stílusban. De tehetségében volt valami, ami sem káldeusra, sem görögre nem hasonlított.

A házam jó harminc éve készült. A kőműveseket és asztalosokat egész Galileából fogadtam fel. Mindannyian jól képzett építőmesterek voltak, elégedett voltam a munkájukkal.

De gyere, nézd csak ezt a két ajtót és ezt az ablakot, amiket a Názáreti Jézus készített. Tartósságukkal mintha kinevetnék a ház összes többi részét. Látod, milyen más ez a két ajtó, mint a többi és ez a keletre néző ablak mennyire különbözik a többitől? Minden ajtómon és ablakomon meglátszik az idő, kivéve az övéin. Csak ezek tartják magukat a természet elemeivel szemben. Nézd, hogyan illesztette össze ezeket a csapokat! Ezek a szögek milyen egyenesen érnek egyik oldalról a másikra!

A legkülönösebb, hogy ez a munkás kettőnek a bérét is megérdemelte volna, de csak egyét kapta meg. Prófétának tartják Izraelben. Ha tudtam volna akkor, hogy ez a fűrész és gyalus fiatalember egy próféta, kértem volna, hogy munka helyett inkább beszéljen és kétszeresen fizettem volna a szavaiért.

Ma is sokan dolgoznak a házamban és a földjeimen. Hogyan különböztessen meg azt az embert, aki saját kézzel fogja szerszámát attól, akinek a kezét Isten keze vezeti? Honnan veszem észre Isten kezét?

Egy pásztor Dél-Libanonból

Nyár végén három társával erre járt. Esteledett már. Megállt ott, a legelő szélén. Furulyáztam, a nyáj körülöttem legelészett. Amikor megláttam, felálltam és elé mentem. Megkérdezte: „Hol van Illés sírja? Igaz, hogy errefelé van?” „Itt van, Uram – válaszoltam – a kórakás alatt. A mai napig minden erre járó rátesz egy követ.” Megköszönte és tovább ment. A barátai követték.

Három nappal később Isak, egy másik pásztor, azt mondta, hogy ez az ember egy júdeai próféta, de én nem hittem el. Minden esetre sok teliholdas éjszakán gondoltam rá.

A tavasz beköszöntekor Jézus megint erre járt, ezúttal egyedül. Nem furulyáztam, mert elveszett egy bárányom, és sírt érte a szívem. Odamentem hozzá, hátha meg tud vigasztalni. Rám nézett és azt mondta: „Ma nem furulyázol. Miért olyan szomorú a szemed?” „Az egyik bárányom elveszett – feleltem – Mindenhol kerestem, de nem találok. Nem tehetek többet érte.” Egy pillanatig hallgatott. Azután rám mosolygott és azt mondta: „Várj meg itt, visszahozom a bárányodat.” Ezzel eltűnt a dombok között.

Egy óra múlva visszajött, a báránnyal. Amikor hozzám ért, a bárány ugyanolyan hálával nézett rá, mint én őrá. Örömben magamhoz öleltem az állatot. Jézus a vállamra tette a kezét, és azt mondta: „Mostantól ezt a bárányt jobban fogod szeretni a többinél, mert elveszett, de megkerült.” Újra magamhoz szorítottam a bárányomat, ő hozzám simult és én hallgattam.

Mire felemeltem a fejem, hogy megköszönjem Jézusnak, már eltávolodott, és nem volt bátorságom, hogy utána menjek.

Rafca, a kánai menyasszony

Mindez azelőtt történt, hogy Jézus a nép körében ismertté vált volna. Édesanyám kertjében a rózsabokrokat ápoltam, amikor megállt a kapunál: „Szomjas vagyok. Kérlek, adj innom a kutatokból.” Elszaladtam egy ezüst kupáért. Teletöltöttem és egy kis citromfűvel illatosítottam. Nagy kortyokkal ivott, és felderült. Azután a szemembe nézett és azt mondta: „Áldásom veled lesz.”

Szélvészént ráztak meg szavai. Elvesztettem szemérmességemet: „Egy férfinak vagyok elígérve a galileai Kánába. A következő hét negyedik napján házasodunk össze. Megtisztelnéd jelenléteddel az esküvőnket?” „Eljövök, gyermekem”, felelte. Jól hallották, azt mondta, „gyermekem”, pedig fiatal volt, én pedig majdnem húszéves. Azután tovább ment, én pedig a kapuból követtem tekintetemmel, amíg anyám be nem hívott.

A következő hét negyedik napján a vőlegényem házába vezettek és hozzáadtak. Jézus is eljött édesanyjával és testvérével, Jakabbal. A lakodalmas asztal köré ültek, amíg gyermekkori barátnőim Salamon nászénekeit énekelték. Jézus evett a kenyérünkből és ivott a borunkból és mindenkivel kedvesen elbeszélgetett. Végighallgatta az összes éneket; a szeretőről, aki sátrába hívta a szerelmét; a fiatal szőlésről, aki a gazdája lányába volt szerelmes, és az anyja házába vezette őt; a hercegről, aki egy kolduslányba szeretett, az országába vitte, és ősei koronáját tette a fejére. De mintha olyan énekeket is hallgatott volna, amiket én nem hallottam.

Napnyugtakor a férjem apja Jézus anyjához lépett és a fülébe súgta: „Nem maradt elég borunk és a napnak még nincs vége.” Jézus hallotta, mit beszélnek és így szólt: „A vőfély szerint van elég bor.” Valóban így is volt. Nagyon jó bort kaptak a vendégek, ameddig csak el nem mentek.

Jézus akkor beszélni kezdett. Földi és égi csodákról szólt, égi virágokról, amik akkor nyílnak, amikor az ég leszáll a földre és földi virágokról, amik akkor bontják ki szirmaikat, amikor a nap elhomályosítja a csillagokat. Történeteket és hasonlatokat mondott és a hangja úgy elbűvölt, hogy csak rá tudtunk figyelni, mintha látomásaink lettek volna, elfelejtve a tálakat és a poharakat. Úgy éreztem, mintha távoli, ismeretlen tájon jártunk volna.

Azután az egyik vendégünk azt mondta a férjem apjának: „A legjobb borodat tartottad az ünnep végére. Soha ilyen bőséges lakodalomban nem volt még részem.” Mindenki úgy tartotta, hogy Jézus egészítette ki és tette ízesebbé a bort a lakodalom végére. Én is azt hiszem, hogy ő árasztotta meg a bort, de nem csodálkoztam ezen, mert a hangjában már előtte is hallottam a csodát. A szavai belevésődtek a szívembe. Amikor első gyermekem megszületett, felidéztem őket. A falunkban és a környéken még ma is emlegetik az emberek a vendégünk mondását. Így emlékeznek rá: „A názáreti Jézus lelke a legjobb és legöregebb bor.”

Keresztelő János egy tanítványának

Nem hallgathatok ebben a nyomorult lyukban, miközben Jézus szava szól a harcmezőkön. Nem raboskodhatom miközben ő szabad. Úgy hallom, a viperák veséje körül tekergőznek. De tudjátok meg, hogy a viperák láttán erőre fog kapni és eltapossa őket. Én csak villámának mennydörgése vagyok. Bár előbb szoltam, a szavaim és a szándékaim tőle származnak.

Hirtelen kaptak el. Lehet, hogy egyszer őt is elfogják. De csak azután, hogy átadta teljes üzenetét. Le fogja győzni őket. Szekerével áthajt rajtuk és lovainak patái szétzúzzák őket. Diadalmaskodni fog. Karddal és lándzsával támadnak rá, de ő a Lélek hatalmával fogadja majd őket. Folyni fog a vére, de nekik fog sebet és fájdalmat okozni és saját könnyeikben fognak megkeresztelkedni, amíg meg nem tisztulnak vétkeiktől. Faltörő kosokkal felszerelt légiókat küldenek városai ellen. De mielőtt elérnék azokat, belefulladásnak a Jordánba. Falai és tornyai még magasabbra nyúlnak és harcosainak pajzsán megcsillan a nap.

Azt mondják, szövetséget kötöttünk, és Júdea királysága ellen lázítjuk a népet. Így felelek, és kérem az eget, hogy lángoljanak szavaim. Ha a bűnnek ezt a kútját királyságnak nevezitek, akkor váljon romhalmazzá és pusztuljon el örökre. Sorsa hasonlítson Szodoma és Gomora sorsára és ezt a népet felejtse el az Isten és ez a föld váljon hamuvá. A börtön falai mögött is valóban a Názáreti Jézus szövetségese vagyok. Ő vezeti gyalogos és lovas seregeimet. Tábornok létemre nem vagyok méltó, hogy saruja szíját megoldjam.

Menj, mondd el neki szavaimat, és nevében kérj áldást tőle. Már nem maradok itt sokáig. Az éjjel, zaklatott álmomban, kimért léptekre riadtam. Hallgatóztam és hallottam az esőt síromon kopogni. Menj Jézushoz, és mondd meg neki, hogy a kibroni János, akinek a lelke megtelik sötétséggel és kiürül, fohászodik érte, amíg csak az ármánykodó el nem éri és a hóhér ki nem nyújtja a jutalomért.

Júdás, Jézus unokatestvére

Egy augusztusi estén a tóparti rétre értünk a Mesterrel. Koponya-mezőnek nevezték a régiek. Jézus leheveredett a fűbe, és a csillagokat szemlélte. Hirtelen két férfi szaladt hozzánk lélekszakadva. Magukon kívüli állapotban Jézus lábaihoz rogytak. Jézus felkelt és megkérdezte: „Honnan jöttök?” Az egyik így felelt: „Macherontból”. Jézus ránézett és remegő hangon kérdezte: „Mi történt Jánossal?” „Kivégezték ma hajnalban. A cellájában lefejezték.”

Jézus felkelt. Kissé távolabb ment, azután visszatért. „A király hamarabb is megölhette volna a prófétát. Igazából alattvalói kedvéért tette. Régen a királyok sokkal könnyebben a hóhérnak adták a próféták fejét. Nem siratom Jánost. Csak Heródest siratom, aki a kardot hagyta János nyakára sújtani. Szegény király, szegény fogva tartott vadállat. Nyomorult fejedelmek, eltévedtek és elvesztek saját sötétségekben. Mi mást lehet halászni poshadó vízben, mint döglött halat? Nem gyűlölöm a királyokat. Bárcsak bölcsességgel kormányoznák a népeket.”

A két szomorú arcra nézett, azután felénk fordult. „János sebesülten született és a vére folyt a szavaival. A meg nem szabadult szabadság volt és a türelem, aki csak a becsületest és igazat ismeri. Süket földön kiáltó szó volt. Szerettem fájdalmában és magányában. Szerettem büszkeségét. Inkább kard alá hajtotta a fejét, mint, hogy port harapjon. János, Zakariás fia, utolsó volt a próféták sorában. Őseihez hasonlóan a templom lépcsője és az oltár között gyilkolták meg.”

Újra elment és visszajött. „Mindig így volt. Egyórányi királyság évszázadok királyságának az életére tör. A királyok törvényt ülnek és halálra ítélik a meg sem született embereket el sem követett bűnökért. Zakariás fia örökké él országomban.”

János tanítványaihoz fordult: „Minden eseménynek van folytatása. Talán én magam folytatom a mai eseményt. Térjetelek vissza János barátaihoz, és mondjátok meg nekik, hogy velük leszek.” A két ember eltávozott, talán meg is könnyebbült.

Jézus visszafeküdt a fűbe, széttárta karját és tovább szemlélte a csillagokat. Éjszaka lett. Mellette feküdtem, aludni szerettem volna. De egy kéz kopogott álomom kapuján és ébren maradtam mindaddig, amíg Jézus hangja és a pirkadat útra kelni hívott.

Salomé egy barátnőjéhez

Olyan volt, mint a napon hajladozó nyárfák, mint hús tó a dombok között, mint a havas hegytetők. Fehéren, egész fehéren csillogó. Mindezekhez hasonlított, és én szerettem Őt. Mégis félttem a jelenlététől, és lábaim nem vitték elé szerelmem terhét, hogy lábait átkulcsoljam karjaimmal.

Azt mondtam volna neki: „Egy elvakult pillanatban megöltem a barátodat. Meg tudsz bocsátani? Kérlek, irgalmazz fiatalságom vak tettéért, hogy fényedben járhaszak.” Tudom, hogy megbocsátana, amiért barátja szent fejéért táncoltam. Tudom, hogy saját jóslatának tárgyát látná bennem, mert nem volt olyan kiszáradt völgy, amin át ne tudott volna kelni, és olyan kietlen sivatag, amin túl ne jutott volna.

Igen, olyan volt, mint a nyárfa, mint a dombokkal körülvett tó, mint a hó Libanon hegyein. Jézus ruhájának ráncaiban letöröltem volna könnyeimet. De messze volt tőlem és szégyelltem magam. Anyám is visszatartott, amikor feltámadt bennem a vágy, hogy utána menjek.

Amikor láttam, lángolt a szívem a szépségéért. De ez a forróság bántotta anyámat, és az ablakból bevonszolt a szobámba. Megvetéssel kiabált: „Ez is egy sáskazabáló! Sivatagi remete. Elégedetlenkedő kitaszított, egy csábító, egy agitátor! Elvennie tőlünk a koronát és a jogart, és az átkozott földjéről rókákat és sakálokat küldene ránk, hogy üvöltve elfoglalják udvarunkat és trónunkat. Rejtsd el arcod a nap elől és várd ki, amíg az ő feje is lehull, hacsak nem is éppen a te táladra.” Így átkozódott anyám. Szívem azonban kivetette szavait.

Titokban szerettem tovább, álmaimat lángok perzselték. Amikor ő elment, valami belőlem is eltávozott. Talán a fiatalság, ami nem akart tovább maradni, miután megölték a fiatalság Istenét.

Simon, akit Péternek is neveznek

A Galileai tó partján voltam, amikor először talákoztam Jézussal, Urammal és Mesteremmel. Bátyám, András is velem volt. Éppen hálót vetettünk a vízbe. A tenger vad és hullámos volt, ezért alig fogtunk valamit. Nehéz volt a szívünk.

Egyszer csak mellettünk állt Jézus, mintha egy pillanat alatt öltött volna testet, ugyanis nem láttuk közeledni. Keresztnevünkön szólított: „Ha velem jöttök, elvezetlek titeket egy öbölbe, ahol hemzsegnek a halak.” Ahogy ránéztem, rögtön elejtettem a hálót. Így ismertem meg. Bátyám, András azt mondta: „Minden öblöt ismerünk ezen a parton. Tudjuk jól, hogy ilyen szeles napokon a halak elérhetetlenül mélyre bújnak.” Jézus így válaszolt: „Gyertek velem egy sokkal nagyobb tenger partjaihoz. Emberhalásszá teszlek titeket, és a hálótok sosem lesz üres.”

Otthagytuk a csónakot és a hálót és követtük őt. Láthatatlan erő vonzott felé. Zihálva és ámulva mentem mellette. Testvérem, András csodálkozva követett minket. Amint a homokon gyalogoltunk, egyszerre azt mertem kérdezni tőle: „Uram, követni fogunk a testvéremmel együtt, és ott leszünk, ahol Te vagy. De ha ma este eljőnnél hozzánk, a látogatásod nagyon megtisztelne minket. A házuk nem nagy, a teteje sem magas és csak egyszerű vacsorával tudunk kínálni. De ha mégis megszálnál nálunk, akkor palotává válna a számunkra. Ha velünk szegnéd meg a kenyeret, a hercegek is irigyelnének minket.” Jézus erre azt mondta: „Vendégetek leszek ma este.” Nagyon megörültünk. Hallgattunk, amíg haza nem értünk.

A küszöbön így szólt: „Békesség a háznak és a lakóinak.” Azután belépett és mi követtük. A feleségem, az anyósom és a lányom elé szaladtak, meghajoltak egészen a földig és megcsókolták a ruhája szélét. El voltak ragadtatva, hogy ő, a kiválasztott és szeretett vendégségbe jött hozzánk. Ott voltak a Jordánnál, amikor János megkeresztelte a nép szeme láttára. A feleségem és az anyósom sietve hozzálátott a vacsora elkészítéséhez. András félenk volt, de a

hite erősebb volt az enyémnél. A lányom, aki akkor még csak tizenkét éves volt, mellette maradt, és úgy szorította a ruháját, mintha félne, hogy újra elmegy és itt hagy minket. Úgy ragaszkodott hozzám, mint az eltévedt bárány a pásztorához, amikor visszatál hozzá.

Asztalhoz ültünk. Jézus megtörte a kenyeret és töltött a borból. Felém fordult: „Tiszteljek meg azzal, hogy megosztjátok velem ezt a kenyeret, ahogy az Atya is megtisztelt minket azzal, hogy megajándékozott velem.” Ezeket mondta, mielőtt magához vette volna az első falatot. Régi szokást követett, amely szerint a különleges vendég a ház ura lesz. Amikor vele együtt ültünk az asztalnál, úgy éreztük, mintha a nagy Király lakomáján lettünk volna. Petra, a lányom fiatal volt és eleven, hol az arcát, hol a kezét figyelte. Néha könnyesnek láttam a szemét.

Felállt az asztaltól és mi köréje gyűltünk. Minden szavát lestük. Az ember újjászületéséről beszélt, és az ég kapuiról, amik megnyílnak, és angyalokról, akik békét és reményt hoznak a földre és más angyalokról, akik a trón elé viszik az emberek vágyait Urunkhoz, Istenünkhöz.

Mélyen a szemembe nézett: „Kiválasztottalak téged és a testvéredet. Velem fogtok jönni. Sokat fáradoztatok eddig. Mostantól könnyebb lesz nektek velem. Fogadjátok el az igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok, és nálam menedéket és békességet találtok.” Erre így feleltem: „A világ végére is követünk, Uram. Ha a terhünk nehezebb is lenne egy hegynél, örömmel hordozzuk majd veled, és ha el is botlunk, tudni fogjuk, hogy az igazság útján estünk el és az is boldoggá fog tenni.” Testvérem, András hozzátette: „Uram, fonál leszünk a kezedben. Szójjél belőlünk ruhát, ha akarsz, mert a Mindenható tógájába szeretnénk simulni.” A feleségem könnyes szemmel nézett rá és örömmel mondta: „Áldott legyél, Isten küldötte! Áldott, aki hordozott és táplált Téged.” A tizenkét éves lányom a lábaihoz kuporodott. Az anyósom szótlanul ült a küszöbön. Csöndesen sírdogált, átáztatta a kendőjét.

Jézus felé fordult: „Mindenkinek anyja vagy a házban. Örömben sírsz, és én emlékezni fogok a könnyeidre.”

Akkor felkelt az öreg hold. Jézus nézte egy ideig, azután visszafordult hozzánk: „Késő van, feküdjetek le. Isten óvja álmotokat! Én ott maradok a fa alatt reggelig. Hálót vettem ma és két férfit fogtam. Örülök Nektek. Jó éjszakát!” Anyósom kérlete: „De hiszen elkészítettük az ágát, kérem, jöjjön be és pihenjen.” De ő így felelt: „Pihenni fogok, de nem a tető alatt. Kérlek, hagyd, hogy a szőlőlevelek és a csillagok alatt nyújtózzam ki.” Erre anyósom sietve takarót és párnát terített le a fa alá. Ő elmosolyodott: „Látod, kétszer vetett ágyban fogok feküdni.”

Ezt követően magára hagytuk, és bementünk a házba. A lányom jött be utolsónak. Addig nézte Őt, míg be nem csuktam az ajtót. Így ismertem meg Uramat és Mesteremet. Bár évek teltek el azóta, olyan, mintha tegnap lett volna.

János Patmoson

Hangot és lelkesedést kaptam az Istentől, de ékesszólást nem. Méltatlan vagyok a tökéletes Igéhez, pedig csupa szívből szólok. Jézus szeretett engem, nem is tudom, miért. Én viszontszerettem őt, mert lelkemet elképzelhetetlen magasságokba és kifürkészhetetlen mélységekbe repítette. A szeretet szent titok. Akik szeretnek, megértik örök hallgatását. Akik nem szeretnek, szívtelen tréfának tartják.

Jézus a munka mellől szólított el a testvéremmel együtt. Nagyon fiatal voltam, még csak a hajnal hangja jutott el fülemhez. Ám Jézus meghívása a munkám végét és szenvedélyem kezdetét jelentette. Semmi másra nem volt gondom, mint a napfényben sétálni és a pillanat szépségében gyönyörködni.

El tudnak képzelni olyan nagyságot, ami túlságosan jó ahhoz, hogy nagy legyen? Olyan szépséget, ami túl ragyogó ahhoz, hogy szépnek lássák? Álmodtak már saját gyönyörűségétől elbátortalanodó zenével?

Jézus meghívott és én követtem őt. Aznap este még visszamentem apám házába a másik köntösömért. Anyámnak azt mondtam: „A Názáreti Jézus az övéi közé számít engem.” Ő azt felelte: „Kövess a testvéreddel együtt.” Így álltam Jézus kíséretébe. Kisugárzása magával ragadott és vezetett, egyre szabadabbá téve engem. A szeretet jóságos vendéglátója a meghívottaknak, de a háza gúny tárgya a hívatlanok számára.

Ha akarják, beszélek Jézus csodáiról. Mindannyian a pillanat csodálatos művei vagyunk. Urunk és Mesterünk a világ közepe. Mégsem akarta, hogy művei nyilvánvalóvá váljanak. A bénának azt mondta: „Kelj fel, és menj haza, de ne mondd meg a papoknak, hogy én gyógyítottalak meg.” Jézus lelke nem a botladozókkal volt, hanem inkább az erősekkel és bátrakkal. Gondolatai mások gondolatait kereste és lelke teljessége más lelkeket látogatott meg. Így formálta át mások öntudatát és elképzeléseit. Mindez csodának tűnhetett, de Urunknak olyan egyszerű volt, mint a lehelet.

Hadd beszéljek még valamiről. Egyszer kettesben sétáltunk egy mezőn. Éhesek voltunk, amikor egy vadalmafához értünk. Már csak két alma maradt a fán. Jézus megragadta a fa törzsét, megrázta és az almák lehullottak a földre. Felszedte őket, az egyiket nekem adta, a másikat megőrizte. Mivel éhes voltam, hamar felfaltam az almát. Azután ránéztem, de ő még mindig a kezében tartotta az övét. „Edd meg ezt is.”, nyújtotta felém. Elvettem és mohóságomban azt is megettem. Továbbmentünk. Figyeltem az arcát. Milyen volt az arca? Mint az éjjeli ég alatt kigyúló fáklyák, mint egy várakozásunkon túli álom, mint déli nap alatt a nyájaik legelését boldogan szemlélő pásztorok, mint egy alkonyat, egy hazatérés és végül, mint egy édes álom. Mindezt láttam az arcán. Mind a két almát nekem adta. Pedig tudtam, hogy ugyanolyan éhes, mint én. Sokára értettem csak meg, hogy nekem adva őket elégült meg. Ő más gyümölcsöket evett egy másik fáról.

Sok mindent mesélhetnék még róla, de miért meséljek? Amikor a szeretet kiárad, nincs szüksége szavakra, és amikor az emlékezetet elárasztja, a hallgatás mélyét keresi.

Tamás

Nagyapám, aki ügyvéd volt, arra tanított: „Csak akkor fogadd el az igazságot, ha az nyilvánvaló.” Amikor Jézus magához hívott, követtem, mert hívása erősebb volt saját akaratomnál. De kételkedtem benne. Amíg szavaira a tömeg úgy hajladozott, mint szélben a nád, én mozdulatlan maradtam és hallgattam. De szerettem Őt.

Három éve elhagyott minket, a kis csapatot. Énekeljünk a nevééről és tanúskodjunk igazságáról a nemzetek között. Abban az időben hitetlen Tamásnak hívtak. Nagyapám árnyéka követett és a nyilvánvaló igazságot kerestem. Inkább kikapintottam a saját sebemet és csak akkor hittem a fájdalomnak, ha ujjamon éreztem a véretem.

Pedig az ember, aki a szívével szeret, de az eszével kétkedik, olyan, mint a gályarab, aki evezője mellett a szabadságról álmodik, amíg a gazdája ostroma fel nem ébreszti. Én ilyen rab voltam. Szabadságra vágytam, de a nagyapám megrögzöttsége visszahúzott. Saját magam korbácsoltam a testemet. Még a Názáreti mellett is becsuktam a szemem, hogy az evezőhöz láncolt kezemet lássam.

A kétkedés magányos a fájdalmában, nem fogja fel, hogy a hit édes nővére. A kétkedés boldogtalan árva, aki, ha anyja rátalál és megöleli, gyanakvásból és félelemből elszalad. A kétkedés csak akkor érti meg az igazságot, ha sebeit bekötik és meggyógyítják.

Kétkedtem Jézusban, amíg ki nem nyilvánította igazságát és sebeibe nem tette kezemet. Akkor valóban hittem, és megszabadultam a múltamtól és őseim múltjától. A halott énem eltemette halottait és az élő énem a Felkent Királyért él, aki maga az Emberfia.

Tegnap azt mondták, menjek a perzsák és hinduk közé hirdetni a nevét. Elmegyek. A mai naptól az utolsó lehetetemig, hajnaltól napnyugtáig szemem előtt lesz az Úr dicsősége és hiszem kimondhatatlan igazságát.

Jakab, Zebedeus fia

Egy tavaszi napon Jézus a mennyek országáról beszélt a népnek a piactéren. Az írástudókat és a farizeusokat azzal vádolta, hogy csapdát és akadályokat állítanak azoknak az útvárába, akik az országára vágyakoznak. Gyakran leleplezte szándékaikat. A tömegből egy csoportosulás, aki az írástudók és a farizeusok pártján állt, rátámadt Jézusra és ránk. De ő kitért előlük és az északi kapun át elhagyta a várost. Így szólt hozzánk: „Még nem jött el az órárn. Még sok mindent el kell mondanom nektek és sok mindent végre kell hajtsak, mielőtt odaadom magam ennek a világnak.”

Azután örömteli és vidám hangon folytatta: „Menjünk az északi országba a tavasz elé. Gyertek velem a dombokra. A tél elmúlt és a libanoni hegyek hava a völgyekben patakka olvadva csordogál már. A mezők és a szőlők felébredtek álmukból, hogy zöld arcukkal és zsenge hajtásukkal fogadják a napot.” Előttünk járt és mi az ő nyomában. A harmadik nap délutánján a Hermon-hegy tetejére értünk, ahonnan szétnéztünk a síkság városaira.

Csillogó arccal, mint az olvadó arany, Jézus kitérta a karját: „Gyönyörködjetek a zöldbe öltözött földben és nézzétek, milyen szép ezüstsálakkal díszítették ruháját a folyók. A föld valóban csodálatos és minden csodálatos, ami beborítja. De túl azon, amit láttok, van egy királyság, ahol én uralkodom. Ha akarjátok, és igazán vágytok rá, velem jöhetek, és velem együtt uralkodhattok. Sem a ti arcotokon, sem az enyémen nem lesz maszk. Kezünkben nem lesz sem kard, sem ostor. Alattvalóink békében és félelem nélkül szeretni fognak minket.” Így beszélt Jézus és a föld minden országa összeomlott előttem, minden város az összes tornyával és falával összedőlt és csak arra vágytam, hogy a Mestert kövessem a királyságába.

Akkor az iskarióti Júdás közelebb lépett hozzá és azt mondta: „Nézd, milyen óriásiak a világ birodalmai! Dávid és Salamon városai hogyan győzhetnének Róma ellen? Ha a zsidók királya leszel, oldaladon harcolunk, és törökkel és pajzsokkal felfegyverkezve elűzzük az ellenséget.”

Amint Jézus ezt hallotta, Júdás felé fordult. Arca izzott a haragtól és mennydörgő hangon felelt: „Távozz Sátán! Azt hiszed, azért jöttem le az idő lépcsőjén, hogy egy hangyabolyon uralkodjam egy napig? A trónom túl van a te láthatárodon. Csak nem keres egy elhagyott fészket az, akinek a szárnyai beborítják a földet? Csak nem fogják dicsérni és ünnepelni a gyolcsba csavart halottak az élőket? Az országom nem ezen a világon van és a trónom nem őseitek koponyáin áll. Ha a lélek országán kívül mást kerestek, akkor jobb, ha elhagytok és leszálltok hallottaitok pincéibe, ahol a múlt koronázott fejei udvart tartanak a sírjukban és talán még ma is kegyeket osztanak őseitek csontjainak. Szennyes tövisből tennétek koronát a fejemre, amikor a homlokomat csillagkorona illeti? Csupán egy elfeledett kis nép kedvéért nem vártam volna, hogy a nap elérje az idők teljességét, és a hold árnyékomat utatokra vesse. Csupán egy anya kedvéért nem bújtam volna pólyába, hanem maradtam volna a végtelenben. Csupán a mindenkiben lappangó szomorúságot nem siratnám veletek. Ki vagy te, iskarióti Júdás, és mit akarsz tőlem? Megmértél, és alkalmasnak találtál, hogy törpék seregét és eunokok szekereit vezessek olyan ellenséggel szemben, aki csak a gyűlöletetekben táboroz, és csak a rémképeitekben támad, sehol máshol? Rengeteg féreg túr a lábam alatt, mégsem harcolok ellenük. Nem szövetkezem sem a kiabálókka, sem a hízelgőkkel, akik gyengének néznek, mert nem fegyverkezem erődítményeitekben. Az idők végéig hordozom fájdalmatokat. Elmehtnék tán egy nemesebb emberek lakta tágasabb világba? Mit tehetek? A főpapotok és a császárotok a véretem akarja. Elégedettek lehetnek, mert nemsokára elmegyek. Sem a törvény folyását nem akarom megváltoztatni, sem a tömeget nem akarom kormányozni. A bolondság szaporodjon, amíg egyszer majd saját ivadéka kitagadja. A vakok vezessék szakadékba a vakokat. A halottak temessék el a halottakat, amíg a föld meg nem fullad saját

keserű gyümölcsétől. Az én királyságom nem ebből a világból való. A királyságom ott van, ahol ketten vagy hárman szeretetben találkoznak, együtt csodálkoznak az élet szépségein, és örömmel emlékeznek rám.”

Hirtelen Júdás szemébe nézett és azt mondta: „Távozz tőlem! A te birodalmaid sosem lesznek királyságom részei.” Szürkület volt. Felénk fordult, és azt mondta: „Menjünk le. Az éjszaka leszállt. Járjunk világosságban, amíg lehet.” Leereszkedtünk a dombról. Júdás lemaradt. Sötét lett, mire a síkságra értünk.

Tamás, Diophanes fia azt mondta: „Mester, beesteledett. Alig látjuk az utat. Ha gondolod, menjünk addig a faluig, ahol kenyeret és szállást kaphatunk.” Jézus így felelt: „Már akkor éhesek voltatok, amikor felmentünk a hegyre, és mire leértünk a laposra, éhségetek csak fokozódott. De ma éjjel nem maradhatok veletek. Egyedül akarok lenni.”

Akkor Péter azt mondta: „Ne hagyj magunkra minket az éjszakában. Hadd maradjunk veled ezen az elhagyott úton. A sötétség széteszlik és hamar itt a reggel, ha velünk maradsz.” Jézus így felelt: „Ma éjjel a rókák megtalálják barlangjukat és az ég madarai a fészküket, de az Emberfiának nincs hely, ahová lehajthatja a fejét. Egyedül akarok maradni. Ha hiányzom, megtaláltok a tóparton, ahol először találkoztunk.”

Eltávolodtunk tőle, nehéz szívvel, mert mi nem akartuk elhagyni őt. Sokszor hátrafordultunk és láttuk méltóságos magányában nyugat felé eltűnni. Csak Júdás nem fordult meg, hogy láthassa magányát. Ettől a naptól kezdve Júdás szomorúvá és tartózkodóvá vált. Azt hiszem, Jézus meglátta szemei mélyén a veszélyt.

Egy gazdag ember

Megvetette a gazdagokat. Egyszer megkérdeztem tőle, mit tegyek, hogy elérjem a lelki békét. Azt tanácsolta, hogy osszam el a vagyonomat a szegények között és csatlakozzam hozzá. De neki semmije sem volt, következésképpen nem ismerhette a birtok nyújtotta biztonságot és szabadságot, sem a vele járó megtiszteltetést.

Száznegyven szolga teszi a dolgát a házamban, a kertemben és a szőlőmben, illetve a szigeteket bejáró hajóimon. Ha teljesíteném a kérését, mi történne ezekkel az emberekkel és családjaikkal? Ők is koldussá válnának és a városkapuknál meg a templom udvarán kéregetnének. Nem, ez a jóember nem ismerte a birtok titkát. A barátaival együtt mások nagylelkűségétől függtek és azt hitte, hogy mindenki élhet így.

Nem látják az ellentmondást? A gazdag ossza szét a javait, a szegény pedig ingyen részesüljön kenyereből és borából? A vár ura lássa vendégül szolgálit anélkül, hogy ők uruknak szólítanak őt? A télire gyűjtő hangya bölcsebb a tücsöknél, aki egyszer zenél, másszor pedig éhezik.

Múlt szombaton az egyik tanítványa kijelentette: „Az ég küszöbén, ahol Jézus a saruját hagyja, senki sem hajthatja le a fejét.” De kérdem én, melyik ház küszöbén hagyja ez a derék vándor a saruját? Neki sosem volt sem háza, sem küszöbe. Amúgy is általában mezítláb járt.

Egy galileai özvegy

A fiam volt az egyetlen gyermekem. A mezőn dolgozott és nyugodtan élt, amíg meg nem hallotta ezt a Jézusnak vagy minek nevezett embert a néphez szónokolni. Ettől egyszerre megváltozott, mintha valami furcsa, ártó szellem költözött volna belé. Nem törődött többé sem a mezővel, sem a kerttel és engem is elhagyott. Semmirekellő csavargóvá lett. A Názáreti Jézus rossz, mert jó ember nem szakítja el a fiút az anyjától.

Ezek voltak a gyermekem utolsó szavai: „Egy másik tanítványával északra megyünk. Az életem a Názáretié. Te szültél engem, és hálás vagyok érte. De értsd meg, mennem kell. Rád bízom termékeny földünket és nem viszek az aranyból és az ezüsből sem. Csak ezt a köntösöt és ezt a botot viszem magammal.” Így beszélt, azután elment.

Azóta a rómaiak és a főpapok elfogták Jézust és keresztre feszítették. Jól tették. Egy ember, aki elszakítja a fiát az anyjától, nem lehet Isten követe. Egy ember, aki fiainkat a pogányok közé küldi, nem lehet a barátunk.

Tudom, hogy a fiam soha nem fog visszajönni. Láttam a szemében. Ezért gyűlölöm a Názáretit. Arra ítélte, hogy egyedül éljek a gazos mezőn és a kiszáradt kertben. Gyűlölök mindenkit, aki dicséri.

Tegnap átadták nekem egy mondását: „Azok az apáim, anyáim és testvéreim, akik hallgatnak a szavamra és követnek.” De miért hagyják el a fiak anyjuk házáat az ő kedvéért? Miért felejtik el a mellükből kapott tejet egy ismeretlen forrásért és karunk melegét a hideg és kietlen északi országért? Gyűlölöm a Názáretit utolsó leheletemig, mert ellopta egyetlen, elsőszülött fiamat.

Lévi, egy tanítvány

Egy nap a házam előtt járt, és én beleremegtem. Azt mondta: „Gyere, Lévi, kövess engem.” Aznap vele tartottam.

Másnap este kértem, hogy látogasson meg, és legyen a vendégem. Amikor belépett az ajtónkon a barátaival, megáldott minket a feleségemmel és két gyermekünkkel együtt. Nemcsak Őt hívtam meg akkor, hanem hivatalnokokat és értelmiségi embereket is, akik lelkük mélyén megvetették őt.

Amikor asztalhoz ültünk, az egyik hivatalnok így faggatta Jézust: „Igaz, hogy Te és a tanítványaid megszegitek a törvényt és tüzet raktok szombaton?” Jézus így felelt: „Valóban szombaton is szoktunk tüzet gyújtani. Felgyújtjuk a szombatot és fákláinkkal elégetjük a többi nap száraz szemetét.”

Egy másik értelmiségi azt mondta: „Úgy hallottuk, hogy az udvarokban együtt boroztok a tisztátalanokkal.” Jézus így válaszolt: „Igen, őket is szeretnénk biztatni. Nem azért jöttünk-e a földre, hogy kenyéren és boron osztozzunk azokkal, akiknek közületek se koronája, se saruja nincsen? Ritkán, csak nagyon ritkán tudnak a fiókák széllel szemben repülni, sokkal több fejlett madár van, aki mégis a fészkeben marad. Mindegyiküket a csőrünkéből tápláljuk, az ügyetleneket és a gyengéket is.”

Egy harmadik politikus következett: „Jól hallottam, hogy védelmére kelsz a jeruzsálemi szajhának?” Jézus arcán akkor Libanon sziklás csúcsait véltem felfedezni: „Ez igaz. Az ítélet napján ezek a nők atyám trónja előtt saját könnyeikben fognak megtisztulni. De titeket ide kötöz ítéletek láncá. Babilon nem a prostituáltak miatt pusztult el. Babilont azért rombolták porig, hogy képmutatói ne láthassák többé a napot.”

A többiek tovább kérdezgették volna, de intettem nekik, hogy hallgassanak, mert tudtam, hogy szégyenben maradnának. Ők is a vendégeim voltak, és nem akartam a megaláztatásukat. Éjfélkor így is ingatag szívvel távoztak.

Lehunytam szememet, és mint egy látomásban, hét fehér ruhás asszonyt láttam Jézus mellett. Karjukat összefonták a mellükön, és fejüket lehajtották. Álmom ködében meresztettem a szememet és egyikőjük ragyogó arcát jól kivettem. Egy jeruzsálemi prostituáltra ismertem benne. Kinyitottam a szemem és ránéztem Jézusra. Ő még mindig az asztalnál társalgott.

Újra lehunytam a szemem. A félhomályban hét fehér ruhás férfit láttam Jézus körül. Megfigyeltem egyikük arcát, akire csak később ismertem rá; a rabló volt az, akit tőle jobbra feszítettek keresztre. Azután Jézus és társai felkerekedtek és útnak indultak.

Mária Magdolna

Először júniusban láttam őt. Az érett búzamezőben sétált, amikor arra jártam a kísérőimmal. Egyedül volt. A járása különbözött minden férfi járásától, és a mozgása senkiéhez sem hasonlított, akit ismertem. Egy férfi sem hasítja így a földet. Pedig ma sem tudom, hogy lassan haladt-e vagy szaporán? A kísérőim ujjal mutogattak rá és féltékenyen suttogtak róla. Egy kicsit lemaradtam és köszöntésképpen intettem felé. De nem fordult meg és nem nézett rám. Gyűlöltem. A szívem meghalt és a hideg a lelkembe mart. Azon az éjjelen vele álmodtam. Másnap reggel kérdezték, miért kiabáltam olyan nyugtalanul éjszaka.

Augusztusban újra láttam az ablakomból, amint a kert túloldalán lévő cédrus árnyékában hűsölt. Mozdulatlan volt, mint Antiochia és a többi északi város szobrai. Az egyiptomi szolgám odajött hozzám és azt mondta: „Újra itt van az az ember. A kertekben ül.” Hosszan néztem és a szépségébe beleremegett a lelkem mélye. Különös teste volt. Mintha minden tagja szerelmes lett volna a többibe.

Akkor damaszkuszi kendőt vettem a vállamra, kiléptem a házamból és egyenesen hozzá mentem. A saját magányom hajtott vagy az ő varázsa vonzott? Szemem szomjazta az ő dicsőségét vagy az ő szépsége kívánt megmutatkozni szemem fényében? Nem tudom. Illatosított ruhában és a római századostól kapott arany szandálban indultam hozzá. Amikor eléggé a közelébe értem, köszöntöttem: „Üdv Neked”. „Üdvözöllek, Miryam”, felelte. Úgy nézett rám, ahogy egyetlen férfi sem tud nézni. Az éjszaka lakott a szemében. Egyszerre félni kezdtem, mintha meztelenné váltam volna. Pedig csak azt mondta: „Üdvözöllek, Miryam.”

Megkérdeztem: „Nem látogatsz meg?” „Nem vagyok máris nálad?”, válaszolta. Akkor nem fogtam fel, amit mondott, de ma már értem. Azt mondtam: „Nem osztozol velem kenyéren és boron?” „De igen, Miryam, de nem most.”, mondta. Nem most. Nem most. A tenger morajlott ebben a két szóban. És a szél zúgott és a fák susogtak bennük. Az élet szólt a halálhoz, amikor kimondta őket.

Tudd meg barátom, hogy halott voltam. Olyan nő voltam, aki elhagyta a lelkét. Kívül éltem azon a lényen, akit most látsz. Minden férfihoz tartoztam és egyikhez sem. Örömlánynak és ördögösnek neveztek. Átkozott voltam és irigyelt. Ahogy rám nézett, a hajnalt láttam pirkadni a szemében. Az éjszaka összes csillaga halványulni kezdett bennem, Miryammá váltam, csak Miryammá, a földjéről kitisztított nővé, aki új énekekre talált.

Újra kérleltem: „Térj be hozzám, hogy osztozzunk kenyéren és boron.” „Miért követeled, hogy a vendéged legyek?“, kérdezte. Kitartottam. „Kérlek, jöjj be hozzám.” Minden, ami föld és ég volt bennem, arra vágyott, hogy megszólítsam őt.

Akkor rám nézett és szemében a nap delelőjéhez ért. Azt mondta: „Sok szeretőd van, de egyedül én szeretlek. A szeretőd magukat szeretik melletted. Én bensődben szeretlek téged. Szépséget látnak benned, ami hamarabb elhervad saját ifjúságuknál. Én ismerem azt a szépségedet, ami sosem múlik el, életed őszén sem szégyenkezik tükörbe nézni, mert nem viselődik meg. Csak én szeretem benned a láthatatlant.” Azután halkán hozzátette: „Most menj. Ha ez a cédrus a tiéd és nem szeretnéd, hogy az árnyékában üljek, én is elindulok.”

Felkiáltottam: „Mester, jöjj hozzám. Tömjént égetek neked. Ezüst számolyt teszek lábad alá. Nem ismerlek, de mégis ismerlek. Könyörgöm, jöjj hozzám.” Akkor felállt és tekintete úgy nyugodott rajtam, mint ahogy az évszakok uralják a földet. Mosolygott. „Minden férfi önmagáért szeret. Én érted szeretlek.”, ismételte és elment.

Egy férfi sem jár úgy, mint ő. Keleti fuvallat suhant át a kertemen? Vagy vihar volt, ami a gyökeréig megrázott mindent? Nem tudtam. De aznap a szemében láttam a lenyugvó napot, amint megöli bennem a sárkányt. Nővé változtam. Miryam lettem, Miryam Magdalából.

Johanna, Heródes intézőjének a felesége

Jézus sosem házasodott meg, de szerette a nőket. Úgy ismerte őket, ahogy kell, meleg barátsággal. A gyermekeket is úgy ismerte, ahogy kell, hittel és megértéssel. A tekintetében egyszerre volt jelen az apa, a testvér és a fiú. Amikor egy gyerek ült az ölében, azt mondta: „Lehetőségeitek és szabadságotok hasonlít ehhez a gyermekhez. Ugyanúgy az Isten országához is.”

Azt mondják, Jézus nem vette komolyan Mózes törvényeit és túl elnéző volt Jeruzsálem és a környék utcanőjéhez. Abban az időben engem is szajhának néztek, mert szerettem egy szaddúceus férfit, aki nem volt a férjem. Egy nap a szaddúceusok betörték hozzám, amikor a szeretőm mellettem feküdt. Megragadtak, a szeretőm pedig elmenekült.

A főtérrre vittek, ahol Jézus tanított. Azért vezettek elé, hogy csapdát állítsanak neki. De Jézus nem ítélte el. Szégyenbe hozta azokat, akik engem akartak megszégyeníteni. Mindenféle dolgot a szemükre vetett.

Engem utamra engedett. Az élet ízetlen gyümölcsei újra édessé váltak számomra, a szagtalan bimbók illatát ismét érzem. Megtisztultak az emlékeim. Szabaddá váltam, és újra emelt fővel járok.

Rachel, egy tanítványnő

Gyakran tűnődöm azon, hogy Jézus hús-vér ember volt-e, mint mi, vagy csak lelkünk egy testetlen gondolata, vagy egy eszme, ami meglátogatta emberi látomásainkat. Sokszor azt képezem, hogy csak egy álom volt, amit egyszerre álmodott rengeteg férfi és nő az álomnál mélyebb álomban és az ébredésnél megrázóbb ráébredéssel. Elmesélve egymásnak az álmainkat, mintha valóban hinni kezdtünk volna benne. Képzelmeseinkből tettet, vágyainkból hangot adtunk neki és így vált lényünk lényegévé.

De igazából Jézus nem álom volt. Három éven át ismertük, és a napnál világosabb, hogy csodáltuk saját szemünkkel. Kezünkkel érintettük és követtük őt útjain. Hallottuk beszédeit és láttuk cselekedeteit. Azt hiszitek, hogy mi is csak egy gondolatot kereső gondolat vagyunk vagy egy álom az álmok világában?

Hétköznapi életünkben a nagy események mindig furcsának tűnnek, pedig lehetőségük természetünkben gyökerezik. Bár hirtelen jelennek meg és még sebesebben tűnnek el, valójában éveket és generációkat ölelnek át.

A Názáreti Jézus maga volt a Nagy Esemény. Ez az ember, akinek ismerjük apját, anyját és testvéreit, egy Júdeában támadt csoda volt. Ha lábaihoz hordanánk az összes végbevitt csodáját, a kupac a bokájáig sem érne. Minden idők összes özönvize sem moshatja ki emlékét szívünkéből.

Az éjben izzó hegy volt, amely békésen magasodott a dombok fölé. Az égből tomboló vihar volt, amely gyengéden oszlatta el a hajnali ködöt. A magasságból a síkságra lecsapó szélvész volt, amely mindent elpusztít, ami az útjába kerül. Olyan volt, mint a gyereketetés.

Minden évben vártam a tavasz érkezését a völgybe. Vártam a liliumok és az íriszek nyílását. Mégis minden évben elszomorodtam, mert a tavasszal együtt ki akartam nyílni, de nem tudtam. Amikor azonban Jézus köszöntött be évszakjaim közé, megéreztem benne tavaszomat és minden elkövetkező év ígését. Szívem csordultig telt örömmel és úgy növekedtem fényében, mint félénk kis ibolya. Mostantól a világ évszakjai nem törölhetik el a szépségét.

Nem, Jézus nem árnyék és nem költemény volt. Olyan ember volt, mint te meg én, látott, hallott, megérintett. Mégis más volt, mint mi. Boldog ember volt. Az öröm útján járva találkozott mindannyiunk szomorúságával. Bánatokból emelt tetőkről nézett az emberek örömére. Olyan jeleket is látott, amiket mi nem vettünk észre, és olyan hangokat hallott, amiket mi nem észleltünk. Úgy beszélt, mintha láthatatlan tömegekhez szólna, rajtunk keresztül még meg nem született nemzedékekhez szólt.

Jézus gyakran maradt egyedül. Köztünk élt, de nem velünk. Lábai a földön jártak, de lelke az ég felé tört. Csak magányunkban érhetünk az ő magányának földjére. Gyengéd szeretettel szeretett. Szíve szőlőprés volt. Te is és én is bármikor hozzá mehetünk és megtölthetjük poharunkat borával.

Egyetlen dolgot nem értettem benne. Képes volt vidáman szórakozni a barátaival, énekelni, viccelni, és teljes szívből nevetni még akkor is, amikor szemei a távolba veszttek és hangja szomorúságot árult el. De ma már értem.

Gyakran úgy képzelem, hogy a föld első gyermekét hordja magában. Amikor Jézus megszületett, ő volt az elsőszülött. Amikor meghalt, az első ember halt meg. Nem hallottátok, hogy azon a sötét pénteken elnémult a föld és az égbolton háború dúlt? Nem érzitek, hogy mióta nem láthatjuk az arcát, ködös emlékekre vagyunk hagyatva?

Egy bizonyos Fouz

Mindig emelt fővel járt és lángolt a szeme. Sokszor láttam szomorúnak, de szomorúsága a szenvedőkkel való együttérzés és a magányosok melletti jelenlét volt. A mosolya olyan volt, mint az ismeretlen utáni vágyakozás. Mint amikor falat jut az éhező torkára. Mint amikor csillagpor hull a gyermekek szempillájára. Szomorú volt, de mintha a szomorúsága az ajkáig szaladt volna és mosolyt rajzolt volna rá. Szomorúsága olyan volt, mint az ősszel aranyba öltöző erdő, mint a tópartot ezüstöző holdfény. Úgy mosolygott, mintha nászéneket dúdolna. Mégis szomorú volt, mert bár szárnyalhatott volna, nem akart társai fölött repülni.

Lukács

Jézus lenézte és gyűlölte a képmutatást. Úgy ostromozta haragjával a farizeusokat, mint a vihar, szavai fülükben mennydörögtek és ők féltek tőle. Félelmükben a halálát kívánták, és mint a vakondok a föld sötétségében, úgy igyekeztek léppei alá aknákat ásni. De ő soha nem esett a csapdájukba. Nevetett rajtuk, mert jól tudta, hogy a lélek nem gúnyolható ki és nem ejthető csapdába.

Kezébe vett tükrében meglátta a resteket és a csonkákat, amint sántikálnak vagy elesnek, mielőtt céljukat elérnék. Megszánta őket. Szerette volna felségíteni mindegyiküket és átvenni a terhüket. Gyengeségüket erejének támaszthatták. Még a hazugot, a csalót és a gyilkost sem ítélte el. De határozottan ellenállt a képmutatóknak, akik maszkot hordanak az arcukon és kesztyűt a kezükön.

Sokszor tűnődtem, hogy lehet az, hogy szíve befogad mindenkit, aki a puszta földről jőve szentélyét keresi, de bezárul minden képmutató előtt. Egy nap, amikor a gránátalmafák árnyékában pihentünk vele, megkérdeztem: „Mester, te megbocsátasz minden bűnösnek, és megvigasztalod a gyengéket és tévelygőket, kivéve a képmutatókat.” Így felelt: „Jól mondtad, hogy bűnösök, gyengék és tévelygők. Megbocsátom nekik testük gyengeségét és lelkük eltévelyedését. Mert hibáikat őseiktől örökölték vagy szomszédjaiktól tanulták el. De nem tűröm el a képmutatókat, mert igát raknak az igazak és az engedelmesek nyakába. A gyengék, akiket gyarlónak neveznek, olyanok, mint a fészkükből kiesett tollatlan fiókák. A képmutató olyan, mint a keselyű, aki zsákmánya pusztulására vár. A bűnösök olyanok, mint a sivatagban eltévedt emberek. A képmutató nem tévedt el. Ismeri az utat, mégis kineveti a többieket a szél kavarta homokban. Ezért nem fogadom be őket.”

Ezeket mondta a Mester. Sok időbe telt, mire megértettem a szavait. A képmutatók elfogták és elítélték. A nagytanácsban Mózes törvényére hivatkoztak és általa igazolva látták magukat. Akik minden napkeltekor és minden napnyugtakor áthágják a törvényt, halálát okozták.

Jammuri Birbarah

Jézus olyan türelmes volt a butákkal, mint amilyen nyugalommal a tél várja a tavaszt. Olyan türelmes volt, mint hegy a szélben. Jóságosan válaszolt az ostoba kérdésekre. Olykor hallgatott a vitában, mert erős volt és az erősek engedékenyek.

De Jézus türelmetlen is volt. Ki nem állhatta a képmutatókat. Nem engedett a ravaszkodóknak és szőrszálhasogatóknak. Nem tudták megvezetni. Türelmetlen volt azokkal, akik azért nem hittek a világosságban, mert sötétségben éltek, és azokkal, akik a csillagokban kerestek jeleket a saját szívük helyett. Türelmetlen volt azokkal, akik méregették és bírálták a napot és az éjszakát, ahelyett, hogy álmukat a hajnalra vagy az alkonyatra bízták volna.

Jézus türelmes volt. De ő volt a legtürelmetlenebb is. Akár éveket is várt, míg szövőszéken megszőtted a vásznat. De nem tűrte, hogy valaki csak a legkisebb rongyot is széthasogassa.

Máté

Az aratás egy napján Jézus a többi barátjával együtt felhívott minket a hegyre. A föld, mint az esküvőjére felékesített királylány, aranyba öltözött és megillatosította magát, hogy egybekeljen az éggel. Amikor elég magasra értünk, Jézus letelepedett egy babérligetben és azt mondta: „Pihenjete meg, csendesítsétek el gondolataitokat és tisztítsátok meg szíveteket, mert ma sok mindent fogok mondani nektek.” Leheveredtünk a virágos fűbe Jézus köré és ő beszélni kezdett:

„Áldottak a derűsen várakozók.

Áldottak, akik leteszik a gazdagság igáját, mert ők valóban szabadok. Áldottak, akik emlékeznek a szenvedésükre, és akik szenvedéseik idején türelmesen várják örömük beteljesülését.

Áldottak, akik éheznek az igazságra és szomjaznak a szépségre, mert éhségük kenyeret és szomjúságuk friss vizet nyújt nekik.

Áldottak a jók, mert jóságuk megvigasztalja őket.

Áldottak a tiszta szívűek, mert egyek az Istennel.

Áldottak az irgalmasok, mert nekik is irgalmazni fognak.

Áldottak a békítők, mert lelkük a harcterek felett lebegve a vesztőhelyet virágos rétté változtatja.

Áldottak az üldözöttek, mert megsebesülve is szárnyakat kapnak.

Örvendeztetek, mert felismertétek a mennyei királyságot önmagatokban. Az énekeseket is üldözték, amikor a királyságról énekeltek. Titeket is üldözni fognak, de ezt tekintsetek jutalomnak és megtiszteltetésnek.

Ti vagytok a föld sója. Ha a só ízet veszti, mivel sózzák meg az emberek lelki táplálékát? Ti vagytok a világ világossága. Ne rejtsetek el a fényt, hadd világítson messziről azoknak, akik Isten városát keresik.

Ne gondoljátok, hogy lerombolom a farizeusok és írástudók törvényeit. Napjaim végesek, szavaim meg vannak számlálva, és már csak néhány órám van, hogy új törvényt hozzak és új szövetséget kössek.

Azt mondták nektek, hogy ne öljetek, de én azt mondom, még haragotokat se engedjétek indokolatlanul kitörni. Elődeitek borjút, bárányt és galambot áldoztak a templomban, hogy Isten beteljen zsírjuk illatával és elnézze vétkeiket. Én viszont megkérdem, hogyan adhatjátok Istennek azt, ami kezdettől az övé? Hogyan békíthetitek ki azt, aki a mélységek felett uralkodik, és karjaival átöleli a mindenséget? Inkább béküljétek ki a testvéretekkel és legyetek barátságosak és nagylelkűek a szomszédotkhoz, mielőtt a templomba mennétek. Isten ugyanis templomokat épített a szívetekben és oltárt emelt a lelketekben, amik örökké fennmaradnak.

Azt mondták nektek, szemet szemért, fogat fogért, de én azt mondom, ha hadakoztok a gonosszal, megerősítitek és éltetitek őt. Csak az oktanok büntetik így magukat. Az erős lelkűek megbocsátanak, mert az áldozat becsületét a megbocsátással védik meg. Csak a gyümölcstől roskadozó fát rázzák meg. Ne aggódjatok a holnap miatt. Csodálkozzatok inkább rá az adott napra, mert minden nap tartogat csodákat.

Ne törődjétek magatokkal, amikor adtok, csak azzal, amit adni kell. Mert az adakozó sokkal bőségesebben kap az Atyától. Mindenkinek szüksége szerint adjatok, mert az Atya sem ad sőt a szomjazónak vagy követ az éhezőnek vagy tejet annak, akit már elválasztottak. Szent dolgokat ne adjatok a kutyáknak és gyöngyeiteket ne szórjátok a disznók elé, mert különben kigúnyoljátok őket, és idővel ők fogják kigúnyolni adományotokat és haragjukban örömmel tönkre tesznek titeket.

Ne gyűjtsetek romlandó és elrabolható kincseket. Inkább olyan kincseket őriztetek, amik nem romlanak meg, és nem lopják el őket, hanem szépségük csak nő, ha többen gyönyörködnek bennük. Ott a szívetek, ahol a kincseteket őrzitek.

Azt mondták nektek, a gyilkost fejezzék le, a tolvajt feszítsék meg, a szajhát kövezzék agyon. Én viszont azt mondom, hogy nem vagytok ártatlanok a gyilkos, a tolvaj és a szajha vétkeiben; amikor testükkal bűnhődnek, lelketek elhomályosul. Igazából nincs olyan kihágás, amit egyetlen férfi vagy nő követne el. Minden vétket mindenki együtt követ el. Aki fájdalmát akarja enyhíteni, talán csak a bokátokon függő lánc egy szemét töri szét. Talán csak múló örömötök árát fizeti meg keserűségével.”

Így beszélt Jézus. Szerettem volna elé borulni és megköszönni neki, de gyámoltalanságomban nem mertem sem mozdulni, sem szólni. Azután mégis kicsúszott a számon: „Jó lenne imádkozni most, de a nyelvem odatapadt az ínyemhez. Taníts imádkozni.” Jézus azt mondta:

„Amikor imádkoztok, hagyjátok, hogy lelketek tüze szóljon belőletek. Az én szívemben most ilyen imádság izzik:

Atyánk, aki a földön és az égben vagy, legyen szent a neved.

Minden történjen akaratod szerint köztünk ugyanúgy, mint az egész világon.

Kenyeredből add meg a mára szükségeset.

Együttérzésedben bocsáss meg nekünk és tégy minket nagylelkűvé, hogy mi is megbocsáthassunk egymásnak.

Mert tiéd az örök ország, benned leszünk erősek és találjuk örömünket.”

Beesteledett. Jézus lement a hegyről és mi követtük őt. Útközben ismét lettem magamban az imádságot, aminek minden szavára emlékeztem. Mert tudtam, hogy a hópelyhekként lehullott szavak kristállyá fognak tömörülni, és a fejünk felett suhogó szárnyak kardként fognak lesújtani a földre.

András

A halál is édesebb, mint az élet nélküle. A napok elnémultak és mozdulatlaná váltak, amikor elhallgattatták őt. Csak emlékeim visszhangozzák szavait, mert az ő hangját már nem lehet hallani.

Egyszer így szólt: „Sétáljatok a réten és telepedjete a liliomok közé. Hallgassátok suttogásukat a tavaszi napon. Nem szőnek maguknak ruhát és nem építenek maguknak házat. Aki éjjel is munkálkodik, az gondjukat viseli, és kegyelmének harmatával öntözi szirmaikat. A liliomok az ő örömét éneklék. Rólatok ne gondoskodna ugyanolyan fáradhatatlanul?”

Máskor azt mondta: „Atyátok számon tartja egyenként az égi madarakat, mint ahogy hajatok szárait is. Akarata nélkül egyetlen madár sem hullik a vadászok lábához és egyetlen szál hajatok sem őszül meg idő előtt.”

Egyszer pedig így szólt hozzánk: „Azt gondoljátok magatokban, Isten irgalmasabb lesz hozzátok, Ábrahám fiaihoz, mint azokhoz, akik nem is hallottak róla? A szőlő gazdája igazságosan tesz, amikor ugyanakkora bért fizet az este felvett munkásnak, mint a reggel óta szolgálónak. A maga vagyonából oszt, saját kedve szerint. Atyám is mindenkinek kinyitja hajlékának ajtaját, aki zörget rajta. A pogányoknak ugyanúgy, mint nektek is. Ugyanolyan örömmel hallgat új éneket, mint százszor hallott dallamot, sőt gazdagabb fogadtatásban részesíti az új dalt, hiszen abban szívének új húrja szólal meg.”

Az is sokszor eszembe jut, amikor azt mondta: „Jól jegyezzétek meg: a tolvaj a szükség áldozata, a hazug a félelem áldozata és az orvvadászt nemcsak őreitek, hanem saját sötétségének őrei is üldözik. Szeretném, ha megértenétek őket. Ha nálatok zörgetnek, engedjétek be és lássátok vendégül őket. Ha elutasítjátok őket, nem lesztek ártatlanok a vétkeikben.”

Egyszer, amikor a jeruzsálemi piacra mentünk vele és éppen a tékozló fiú és egy, igazgyöngyért az összes vagyonát eladó kereskedő történetét mesélte, a farizeusok egy asszonyt hurcoltak a tömeg közepére. Az egyik kihívón Jézusnak szegezte a mondatát: „Ezt az asszonyt rajtakaptuk, amint éppen megszegte házassági esküjét.”

Jézus az asszony homlokára tette a kezét és mélyen a szemébe nézett. Azután azok felé fordult, akik odarángatták őt és őket is hosszan szemlélte. Azután lehajolt és írni kezdett a porba. Egy-egy ember nevét és mellé a legnagyobb vétkét. Ezek az emberek egymás után távoztak el megszegyenyülve.

Jézus be sem fejezte a felsorolást, kettesben maradt az asszonnyal. Ismét a szemébe nézett és azt mondta: „Túlságosan szeretted. Akik idehoztak, kevésbé szerettek. De veled nekem akartak csapdát állítani. Menj békével. Senki sem vádol már. Amikor ugyanolyan bölcs leszel, mint amennyire szeretted, gyere hozzám, mert az Emberfia nem vádol téged.”

Akkor azt hittem, azért beszélt így, mert ő sem vétlen. Sokat tűnődtem ezen, de ma már tudom, hogy csak a tiszta szívű bocsáthatja meg azt a szomjúságot, ami az áporodott vizet is felhajtja. Csak a biztosan álló nyújthatja kezét a botladozónak.

Újra csak azt mondom, édesebb a halál, mint az élet nélküle.

Péter

Kafarnaumban az Uram egyszer így szólt hozzám: „A szomszédod a másik önmagad, csak egy fal mögött lakik. Ha megértitek egymást, minden fal leomlik. Nem lehet, hogy a szomszédod a jobbik énedet hordozza egy másik testben? Úgy szeresd, ahogy magadat szereted! Ő is a Magasságos teremtménye, akit nem ismersz. A szomszédod tágas rét, ahol reményeid tavaszai kivirágzanak és vágyaid telei hófödte csúcsokról álmodnak. A szomszédod tükör, akiben saját arcodat látod, ismeretlen örömtől és szomorúságtól megszépülve. Szeretném, ha úgy szeretnéd a szomszédodat, ahogyan én szerettelek Téged.”

Erre megkérdeztem: „Hogyan szerethetek valakit, aki nem szeret engem és irigykedik javaimra, sőt talán el is lopná azokat tőlem?”

Így felelt: „Amikor szántasz, és hátad mögött a szolgád a magokat veti, megfordulsz-e, hogy elűzd a csipegető verebeket? Ha így volna, nem lennél méltó az aratás gyümölcsére.” Megszégyenültem és elhallgattam. De nem féltem, mert Jézus mosolygott.

Arimateai József

Jézus tanításának a lényegére kíváncsiak? Szívesen elmondom. De nehogy csalódjanak! Senki nem érintheti kezével az áldott bort, és senki nem láthatja szemeivel a szőlőt tápláló nedveket. Ettem szőlőjéből és ittam a présből kifolyó mustból, mégsem mondhatok el mindent.

Mesterünk csak három évszakra át prófétált. Egy éneklő tavaszon, egy örömteli nyáron és egy szenvedéses őszön. Minden évszak ezer évig tartott.

Éneklő tavasza Galileában telt. Ott gyűjtötte maga köré a tanítványait, és kék tavának partján beszélt először az Atyáról, a megváltásunkról és a szabadságunkról. A Galileai tó partján eltévedtünk önmagunkban, hogy azután rálelhessünk az Atyához vezető útra. Milyen lényegtelen a tévelygés, ha ilyen végtelen célhoz vezet.

Angyalok énekét hallottuk, akik a szív legmélyebb vágyainak kertjébe hívnak, ha elhagyjuk a csapongó vágyak kietlen földjeit. Zöldellő mezőkről beszélt és a Libanon lejtőiről, ahol a liliomok nem törődnek a poros völgyben poroszkáló karavánokkal. A patakról mesélt, amelyik visszanevet a napra és tömjénjét simogató sugaraira szórja. Azt mondta: „A liliom és a patak csak egy napot él, de ez a nap szabadságban töltött örökkévalóság.” Alkonyatkor egy folyó partján üldögélve azt mondta: „Nézzétek a folyót és hallgassátok a hangját! Örökké a tengert keresi. És bár keresésének sosincs vége, titkáról énekel nap, mint nap. Úgy keressétek az Atyát, ahogy a folyó keresi a tengert.”

Öröme nyarán szeretete júliusi hősséggel égetett minket. Csak a felebarátról beszélt. Az idegenről, az útitársról, a szomszédról és a gyerekkori barátról. Az utazóról beszélt, aki keletről Egyiptomba tartott, a gazdáról, aki este ökreivel hazatért a földjéről, a váratlan vendégről, aki alkonyatkor toppant be hozzánk.

Azt mondta: „Felebarátotok a láthatóvá vált, ismeretlen, tudatalatti énetek. Arcotok úgy tükröződik benne, mint a nyugodt vizeken, és ha jól belenéztek, felismerhetitek benne magatokat. Ha éjjel figyelmesek vagytok, meghalljátok, amint álmában beszél, és szavaiban felismeritek saját szívetek verését. Legyetek hozzá olyanok, mint amilyenek ti szeretnétek, hogy ő legyen hozzátok. Ez a törvényem. Ezt adom nektek és gyermekeiteknek, és ők majd szintén továbbadják gyermekeiknek, amíg világ a világ.”

Egy másik alkalommal ezt mondta: „Sosem vagytok elválasztva egymástól. Szüntelenül benne éltek egymás tetteiben. És bár nem tudjátok, mások is veletek vannak minden nap. Egyetlen bűnt sem követnek el anélkül, hogy kezetek ne lenne a kezükben. Nem esnek el és nem kelnek fel nélkületek. Amikor a pusztában tévelyegnek, velük jártok ti is a pusztában, és a szentélyhez vezető útjuk a ti utatok is. A felebarátokkal egymás mellé hullott magok vagytok a földben. Együtt növekedtek és együtt lengedeztek a szélben. Egyikőtök sem törődik a földdel. Mert a növekvő mag még örömeivel sem törődik.”

„Ma még veletek vagyok. Holnap tovább megyek nyugat felé. De mielőtt elmegyek, megismétlem, felebarátotok a láthatóvá vált, ismeretlen, tudatalatti énetek. Keressétek szeretettel, hogy jobban megismerjétek magatokat. Mert ezáltal az ismeret által váltok testvéreimmé.”

Azután elérkezett a szenvedéses ősz. A szabadságról beszélt, mint éneklő tavaszán, de most valónk legmélyére akart hatolni szavaival. Az őszi levelekről beszélt, amik csak a szél fuvallatára dúdolnak. Az embert egy kehelyhez hasonlította, amit egy angyal azért tölt tele, hogy egy másik angyal szomját csillapítsa. Azt mondta: „Akár üres a kehely, akár tele van, a Magasságos asztalán csillog. Ti vagytok a kehely és a bor. Fogyasszátok magatokat részegülésig vagy emlékezzetek rám, és szomjatok csillapulni fog.”

Amint dél felé haladtunk, azt mondta: „Jeruzsálem most büszkén emelkedik magasba, de hamarosan a kárhozat mélyére süllyed.

Megaláztatásában fogok megnyilvánulni. A templom leomlik, és porrá válik. Kapui mellett az özvegyek nyögése és az árvák sírása fog hallatszeni. Az emberek menekülés közben még a testvérüket sem fogják megismerni az iszonyattól. De még abban a borzalomban is, ha közületek ketten együtt megállnak, és nyugat felé tekintve nevemre emlékeznek, látni fognak, és szavaim visszhangja megsimogatja fülüket.”

Amikor Betánia hegyéhez értünk, azt mondta: „Menjünk Jeruzsálembe! Vár minket a város. Egy szamar hátán fogok bevonulni a kapun a nép szeme láttára. Sokan szeretnének megkötni és kioltani a lángomat. De halálomban letek az életre, és általa szabadultok meg. A lelkem keresik, ami szenvedély és értelem között cikáz, ahogy a fecske repked a mező és az ég között. De lehetetlen, megszökött előlük. Nem győznek le. A fal, amivel Atyám körülvett, nem omlik le, és az általa megszentelt föld nem válik tisztátalanná. Amikor látjátok a hajnalt fakadni, a nap megkoronázza fejemet. Majd mellettetek leszek, ha szembenéztek a nappal. A nap hosszan fog sütni és a világ végéig fog világítani. Az írástudók és képmutatók azt mondják, a föld szomjazza a véretem. Néhány csepp vérem átitatja a földet, és tölgyet és cédrust növeszt belőle, és a keleti szél messzire viszi magjaikat.”

Azután azt mondta: „Júdea királyt akar, aki Róma légiónai ellen vezeti őket. Nem leszek ez a király. Sion gyémántjait kisebb homlokra csiszolták. Salamon gyűrűje szűk az ujjamra. Nézzétek a kezemet! Nem túl erős ahhoz, hogy közönséges kardot és ostort forgasson? Nem parancsolok szír testeknek római testek ellen. De ti szavaitokkal felbujtjátok ezt a várost, és lelkem további felkelések felé fog vezetni titeket. Szavaim győzhetetlen sereggé válnak, és lándzsák és bárdok nélkül dicsőséget aratok Jeruzsálem papjain és a császáron. Nem ülök szolgák által szolgáltnak épített trónra. Nem lázadok Itália gyermekei ellen. Ám vihar leszek egükön és ének a lelkükben. Emlékezni fognak rám. Jézusnak, a Felkentnek fognak hívni.” Így beszélt Jézus Jeruzsálem falai alatt, mielőtt bevonult a városba. És szavai szívünkbe vésődtek.

Assaf, a tíruszi szónok

Hogyan beszélt? Mintha erőt lehelte volna a szavaiba, amelyekkel megremegtette a hallgatóit. Dicsőségesen szólt, mint a ragyogó fényesség. Férfiak és asszonyok úgy figyeltek rá, hogy inkább a szemükkel függtek rajta, minthogy fülükkel követték volna érveit. A lélek hatalmával beszélt és meghódította a hallgatóságát.

Fiatal koromban hallottam Róma, Athén és Alexandria szónokait. A Názáreti egyikre szem hasonlított. Azok úgy válogatták szavaikat, hogy a füleknek kedvesek legyenek. Ha a Názáretit hallgattátok, a szívetek kiugrott a helyéből és soha nem látott vidékeken bolyongott.

Olyan történeteket és hasonlatokat hozott elő, amelyeket korábban soha nem hallottak Szíriában. Úgy szötte össze őket az évszakokból, mint ahogy az idő sodorja az évek és generációk fonalát. Így kezdte a történeteit: „A gazda kiment a földjére vetni.” Vagy: „Volt egyszer egy gazdag ember, akinek sok szőlője volt.” Vagy: „Az est leszálltakor a pásztor megszámolta a juhait és észrevette, hogy egy hiányzik.” Ilyen szavakkal hallgatóit lényük egyszerűségébe vezette el, vagyis önmaguk hajnalához. Valahol legbelül mindannyian gazdák vagyunk és szeretjük a szőlőt. Emlékeink legelőin van egy pásztor, egy nyáj és egy elveszett bárány. És van ekevas, prés és szérűskert. Ismerte létünk forrásait és azt a tartós fonalat, amiből össze vagyunk szőve.

A görög és római szónokok elbűvölték hallgatóságukat. A Názáreti szavai szíven ütötték őket. A szónokok alig látták tisztábban az életet, mint ti vagy én. A Názáreti Isten világosságában látott mindent. Sokszor azt éreztem, úgy szól a tömeghez, mint a hegy a síksághoz. A beszédének olyan ereje volt, amilyennel egyetlen athéni vagy római szónok sem rendelkezett.

Manassé, egy jeruzsálemi ügyvéd

Gyakran hallgattam őt. Bármikor kész volt mondani valamit. Jobban csodáltam benne az embert, mint a szónokot. Olyan dolgokról beszélt, amik meghaladták vágyaimat és gondolataimat. Nem tűröm, hogy bárki kioktasson. A hangja és a mozdulatai magukkal ragadtak, de a beszéde nem nyugózott le. Érdekelte, de nem győzött meg. Túl vad volt, elvont és homályos az én értelmemnek. Több, hozzá hasonló embert is ismertem, akik nem voltak sem következetesek, sem tartalmasak. Demagógiával és nem tényekkel próbáltak meggyőzni. Szívünk mélyén elutasítjuk őket.

Kár, hogy az ellenségei olyan keményen szembeszálltak vele. Nem kellett volna. Szerintem a támadásaikkal erősebbé tették, szelídségét hatalommá növelték. Furcsa, de ha vitába szállsz valakivel, egyben bátrabbá is teszed őt. Ha elgáncsolod, szárnyakat adsz neki. Nem ismerem az ellenségeit, de biztos vagyok benne, hogy az ártalmatlan embertől való félelmükkel veszélyessé tették őt.

Barca, egy kereskedő Tiruszból

Azt hiszem, sem a rómaiak, sem a zsidók nem értették meg a názáreti Jézust, de saját tanítványai sem, akik róla prédikálnak. A rómaiak alávaló módon megölték. A galileaiak tévednek, amikor istenítik. Jézus volt az ember szíve.

Hajóimon bejártam a Hét Tengert, tárgyaltam királyokkal és hercegekkel, csempészekkel és csalókkal távoli városok palotáiban és piacain. Soha senkivel nem találkoztam, aki nála jobban értett volna a kereskedéshez.

Egyszer a következő példázatot mondta: Egy kereskedő elutazott. Mielőtt útra kelt, szolgálaira egy-egy marék aranyat bízott: „Én elutazom. Kerekedjetek fel ti is, és szereztek hasznot. Adjatok és vegyetek, és lássátok meg, mire mentek vele.” Egy év múlva a kereskedő hazatért. Megkérdezte a szolgálkat, mit tettek az aranyakkal. Az első így felelt: „Nézd uram, befektettem, és hasznot szereztem.” A kereskedő azt mondta: „Tiéd a nyereség, mert rátermett voltál, hűséges hozzám és magadhoz is.” A másik szolga azt mondta: „Uram, nem akartam kockáztatni a pénzedet, ezért nem fektettem be. Nézd, itt az összes pénz az erszényemben.” A kereskedő elvette az aranyat: „Kicsi a hited. Többet ér tárgyalni és veszteni, mint semmihez sem kezdeni. A kereskedő tegyen úgy, mint a szél, ami szétszórja a magokat, és várja, hogy némelyek gyümölcsöt hozzanak. Jobban tennéd, ha máshová mennél szolgálni.”

Bár Jézus nem volt kereskedő, mégis ismerte a kereskedés titkát. Ráadásul a hasonlatai az utazásaimnál is távolabbi lehetőségeket tártak fel előttem és az otthonomnál is bensőségebb érzéseket ébresztettek bennem. De a fiatal Názáreti nem volt isten. Kár, hogy a hívei istenné akarták tenni ezt a bölcset.

Philemon, egy görög gyógyszerész

A Názáreti volt a tartomány legkiválóbb orvosmestere. Senki más nem ismerte úgy a testet, annak minden tagját és titkát, mint ő. Bárkit meggyógyított, akinek a görögök és egyiptomiak előtt is ismeretlen betegsége volt. Állítólag még a halottakat is feltámasztotta. Akár igazak ezek a hírek, akár nem, kivételes gyógyító erejét mindenképpen igazolják. Mert csak a csodatévőt nevezik zseninek.

Azt mondják, Jézus bejárta Indiát és a Tigris és Eufrátesz közti gazdag területet, és az ottani papok felfedték előtte a test rejtett titkait. Lehetséges, hogy beavatottá vált. Mert ami sokak előtt örök időn át rejtve volt, az valaki előtt egy pillanat alatt nyilvánvalóvá válhat. Apolló ráteheti kezét a világtalanra és egy szempillantás alatt látóvá teheti.

Sok kapu megnyílt Tirusz és Théba lakói előtt, de előtte a zárva maradt ajtók is kitérültek. Úgy lépett be a testbe, mint a lélek templomába és szembenézett a rossz és jó szellemekkel, akik megtámadják vagy védelmezik idegeinket.

Azt hiszem, hogy az ellentétek és az ellenállás erejével gyógyított, de valami olyan módon, amit filozófusaink fel sem fognak. A lát annyira meglepődött kristálytisza jelenlététől, hogy azonnal elmúlt, nyugalmán úgy ámulatba estek a merev végtagok, hogy békésen engedelmeskedtek neki.

Nyilván érzékelte a kéreg alatt futó nedvet, de hogy hogyan érintette meg azt a nedvet az ujjával, azt nem tudom. Észrevette a rozsdá alatt az acélt, de senki nem tudta megmondani, hogyan tisztította meg a rozsdától a kardot és tette csillogóvá.

Néha úgy tűnt nekem, mintha mindenki nyöszörgő fájdalmát hallaná. Miden élőlényt felemelt, de nem csak a saját tudásával tartotta meg, hanem felfedte előtte annak saját erejét is, amivel felemelkedhet és elérheti a teljességet.

Csakhogy nem sokat adott saját orvosi képességeire. Többet törődött a tartomány vallási és politikai ügyeivel. Sajnálom, hiszen a test egészsége a leglényegesebb. De ezek a szírek, ha betegek, inkább érveket keresnek, mint gyógyszert. Szomorú, hogy legtudósabb orvosuk inkább a piactéren szónokolt.

Egy perzsa filozófus Damaszkuszban

Nem látom előre, mi fog történni ezzel az emberrel és a tanítványaival. Az alma magja láthatatlan gyümölcsöskert. Mégis, ha a mag sziklára hull, semmi nem hajt ki belőle.

Ám azt mondhatom, hogy Izrael öreg Istene nyers és könyörtelen. Izraelnek új Istenre van szüksége, jóságos és elnéző, a fiaira irgalommal tekintő, a napsugarakkal a földre szálló és a szűk ösvényen velük járó Istenre, nem olyanra, aki időtlen időig az ítélet trónján ül, hogy a hibákat és a mulasztásokat mérlegelje. Izraelnek új Istent kell szülnie, aki nem féltékeny, hanem feledékeny a vétkekre, és nem bosszulja meg az apákat a fiúkon, nemzedékeken át.

Az emberek itt Szíriában ugyanolyanok, mint bárhol máshol: a felfogásuk tükrében látják meg istenségüket. A saját képükre alkotják istenüket és a saját képmásukat imádják. Amikor az ember imádkozik, igazából lényének legmélyét keresi, hogy vágyait megismerje és beteljesítse. Semmi sem mélyebb az emberi léleknél. A lélek a mélység hívása. Nincs más hang a szólásra és nincs más fül a hallásra.

Mi, perzsák is az arcunkat látjuk megjeleníteni a napban és a testünket látjuk táncolni az oltáron meggyújtott gyertyákban. Jézus Istene, akit Atyának hív, nem idegen a híveinek, sőt, éppen ellenkezőleg, betölti a vágyaikat. Az egyiptomi istenek eldobálták terhes köveiket és a núbiai sivatagba menekültek, hogy szabadok lehessenek azok között, akik még szabadok a tudástól. A görög és római istenek tántorognak saját sötétségükben. Túl emberiek voltak ahhoz, hogy az emberek benső valójával osztozzanak. Az athéniak és alexandriaiak kivágták a bozótost, ahol csodatévő virágaik nyíltak. A bejrúti ügyvédek és az antiochiai remetéik ebben az országban is lealacsonyítják a magaslatokat. Csak az aggastyánok keresik őseik templomait, és a fáradtan a vég felé közeledők törődnek az út kezdetével.

Ez a názáreti Jézus olyan hatalmas Istenről beszélt, aki különbözik minden lélektől, olyan megértő Istenről, aki nem tud büntetni, olyan szerető Istenről, aki nem törődik teremtményei bűneivel. A Názáreti Istene átlépi az emberek fiainak küszöbét és leül a kemencéjük szélére, és áldás lesz a házukra és fényesség az útjukon.

Az én istenem Zarathustra, aki nap az égbolton, tűz a földön és világosság az ember szívében. Ez az istenség nekem elég. Nincs szükségem más istenre.

Cezárei Jephthe

Unom ezt az embert, akivel tele vannak a gondolataitok és álmotokban kísért titeket. Mégis fárasztani akarjátok fülemet a mondásaival és képzeletemet a dolgaival. Elegem van a beszédeiből és az állítólagos csodáiból. Kiráz a hideg a neve meg a városa hallatán. Hallani sem akarok róla.

Miért tesznek prófétává egy embert, aki annyit ér, mint az árnyék? Miért vélik toronynak a vakondtúrást és tónak a pocsolját? Hallom a barlangok visszhangját és észlelem, ha a lemenő naptól hosszabbodnak az árnyékok. De nem érdekel a fejetek zsongása és a szemetek csillogása, ha az ő sületlenségeit tükrözik.

Mit mondott Jézus, amit Hillel nem mondott már előtte? Milyen bölcsessége volt, amit nem Gamalieltől vett? Dadogása nevetséges Philon ékesszólásához képest. Milyen citerán játszott, amit már jóval születése előtt meg nem pendítettek volna?

Hallgatom a barlangok moraját a völgyek csendjében és figyelem a növekvő esti árnyakat. De nem hiszem, hogy ennek az embernek a szíve egy másik szív érzéseire válaszolna, sem hogy egy utánczó prófétának lehetne nevezni.

Izaiás óta ki beszélhet? Dávid óta ki énekelhet? Mióta Salamon visszatért atyáihoz, hol születik bölcsesség? Prófétáink nyelve kard volt, ajkaik lángoltak. Hagytak néhány kalászt ennek a galileai éhenkórásznak, egy-egy lehullott gyümölcsöt az északi ország koldusának? Csak az őseink által sült kenyert tudta megtörni és az ő szent lábukkal taposott szőlő borát tudta szétosztani.

A fazekas kezét dicsérem, nem a cserép vásárlójáét. A szövő mestert és nem a piperkőcöt, aki felölti a ruhát. Ki volt és ki az a názáreti Jézus? Egy ember, aki nem mert az álmai szerint élni. Ezért elfelejtették, és vége lett. Hagyjatok békén a mondásaival és a tetteivel. Jól ismerem a régi prófétákat, az ő tanításuk elég nekem.

Nikodémus, a főtanács legfiatalabb költője

Hány bolond hajtogatja, hogy Jézus elbarikádozta saját útját, hogy nem volt ura a tetteinek és belebonyolódott a tudatlanságába! Olyanok ők, mint azok a baglyok, akik csak saját huhogásukat tartják éneknek. A szőrszálhasogatók csak a még aggályosabbakat becsülik nagyra. Fejükkel a kosarukban mennek a piacra, hogy annak adják el, aki többet kínál érte. A törpék elátkozzák az óriásokat. A gyomok sóhajtoznak a cédrus és a tölgy alatt. Sajnálom őket, hogy nem érhetik el a csúcspontokat. Sajnálom a fonnyadt cserjéket, ha az évszakokkal dacoló bükköt irigylik. A sajnálkozás azonban nem fog fényt gyújtani nekik, még ha minden angyal szomorúságába burkolják, akkor sem.

A madárijesztő ruhái a kukoricamezők felett lebegnek, a kukorica és a szél mégis tudja, hogy csak rongyokból van a teste. A szárnyatlan pók a repülni tudókat akarja hálójába fogni. A kikiáltók, a trombitások és a dobosok a nagy forgatagban nem hallják meg sem a pacsirta dalát az égben, sem a keleti szél susogását az erdőben.

Vannak, akik mindig az árral szemben eveznek, anélkül, hogy elérnék a forrást. Mások vitetik magukat az árral, de sosem merészkednek a tengerig. A kétbalkeszesek, amikor a templomépítők munkájukat látván visszautasítják felajánlott segítségüket, sértődöttségükben azt mondják: „Úgy is le fogom rombolni a templomotokat.”

Az ilyenek vetik Jézus szemére szavait, mert egyszer azt mondja „azért jöttem, hogy békét hozzak”, másszor pedig „azért jöttem, hogy kardot hozzak”. Nem értik, hogy valójában azt akarta mondani: „A jóakarátú embereknek békét adok, de kardot vonok azok közé, akik békében akarnak élni és azok közé, akik hadakozni kívánnak.” Csodálkoznak, hogy azt mondta, „a királyságom nem ebből a világból való” és azt, hogy „adjátok oda a császárnak a császárárt”. Nem tudják, hogy ha valódi vágyaik országába akarnak eljutni, akkor nem szabad ellenállni a szükségük őreinek. Ha megfizetik ezt a kis váltságdíjat, hatalmas jutalom vár rájuk az országban.

Ezek az emberek azt mondják, a jóságot, a gyengédséget és a gyermeki szeretetet hirdette, de nem törődött anyja és testvérei aggódásával, amikor Jeruzsálem utcáin keresték őt. Nem látják be, hogy féltő szeretetükben anyja és testvérei visszavitték volna a gyalupad mellé, amikor éppen egy új nap virradatára nyitotta fel szemünket. A halál elől elrejtették volna, pedig ő ezen a dombon a halállal ment szembe, hogy örökké éljen megvilágosodott szívünkben. Vannak emberek, akik a vakondokhoz hasonlóan sehova sem vezető utakat építenek. Azzal vádolják Jézust, hogy magát dicsőítette, amikor azt hirdette, „én vagyok az út és az üdvösség kapuja” és amikor magát életnek és feltámadásnak nevezte.

Jézus olyan volt, mint a viruló május. Hallgatta volna el a ragyogó igazságot csak azért, mert igazán ragyog? Valóban azt mondta, ő az út, az élet és a szív feltámadása és igazának magam vagyok a tanúja. Emlékeztek még rám, Nikodémusra, aki csak a törvényekben és a rendeletekben hitt és a szokások állandó, pontos betartásával volt elfoglalva? Most láthatjátok, hogyan tartok az étellel és nevetek a nappal együtt a hegyek fölött megjelenő első szikrájától a dombok mögött eltűnő utolsó sugaráig.

Miért jönnek zavarba az emberek az üdvösség szótól? Én is Neki köszönhetően értem el az üdvösségem. Nem félek a holnaptól, mert Jézus életre keltette a szendergésem és legmélyebb álmaimat barátaimmá és útítársaimmá tette. Kevesebb lennék, mert valakiben jobban hiszek? A hús és a csontok korlátai összedőltek, amikor a galileai költő hozzám szólt. Egy lélek megragadott és a magasba emelt. Repülés közben szárnyaim befogták a szenvedély szelét.

Amikor már nem repültem a széllel és a főtanácsban meg is tépázták a szárnyaimat, akkor is megőriztem magamban a szabadság énekét. A közönségesek összes sivársága sem rabolhatja el kincseimet. Sokat beszéltem. A süketek temessék el az élet sottogását halott fülükben. Nekem elég, ha lantja hangját hallom, amint kezei befogadják a szegeket, amik kiontják vérért.

Kaifás, a főpap

Amikor a Jézusnak nevezett emberről és a haláláról beszélünk, két szempontot kell világosan látnunk: a Tóra megőrzését és az ország és a római birodalom védelmét. Ez az ember pedig a törvényre és Rómára nézve is veszélyes volt. Megmérgezte a jóhiszemű nép képzeletét és mágikus erővel összegyűjtötte őket, hogy ellenünk és a császár ellen lázítsa őket. Miután a szolgálaim hallották őt beszélni a piacon, elégedetlenné és engedetlenné váltak. Néhányan elhagyták a palotámat és a sivatagba vonultak.

Ne felejtétek, hogy számunkra a Tóra szegletkő és diadalív. Senki nem pusztíthat el bennünket, amíg általa megkötjük a kezét és senki nem rombolhatja le Jeruzsálemet, amíg falai azon az ősi kövön emelkednek, amit még Dávid helyezett el. Ábrahám ivadéka csak akkor élhet és sokasodhat, ha ez a föld minden szennytől mentes marad.

Ez a Jézus nevű ember közönséges csaló volt. Teljes belátással és lelkiismeretünk szava szerint gyilkoltattuk meg. Mindenki mást is, aki áthágja Mózes törvényeit és megszejteleníti hagyományainkat, hasonlóképpen ki fogunk végezni.

Poncius Pilátus és mi magunk is felismertük ennek az embernek a veszélyességét és jónak láttuk véget vetni életének. Őrködni fogok azon, hogy a tanítványai hasonló véget érjenek és a tanítása feledésbe merüljön. Júdea csak úgy maradhat fenn, ha minden ellenségét porrá zúzzuk. Júdea csak akkor veszhet el, ha előbb hamut szórok a fejemre, megszaggatom Áron ruháját és keservesen sírva, mint Salamon próféta, örökre elhagyom ezt a földet.

János, Zebedeus fia

Bizonyára észrevettétek, hogy néhányan közülünk Jézust Krisztusnak nevezik, mások az Igének, megint mások Názáretinek és ismét mások az Emberfiának. Megpróbálom megvilágosítani ezeket az elnevezéseket, annál a fénynél, amit kaptam.

Krisztus, aki az idők kezdete óta van, az isteni szikra, aki az emberi szellemben lakik. Ő az élet lehelete, aki hozzánk hasonló testet ölt és meglátogat bennünket. Ő az Úr akarata. Ő az első Szó, aki hangunkon kíván szólni, és hallásunkba kíván rejtőzni, hogy tökéletesedjen megértésünk. Urunk Istenünk Szava testi hajlékot vett és hozzátok és hozzám hasonló emberré vált.

Mert nem hallottuk meg a testetlen szél zenéjét és nem láttuk a ködben tévelygő igazi énünket. Krisztus többször is közénk jött és nagyon sokfelé járt. Akárhányszor idegennek és eszelősnek tartották. Szavainak visszhangja mégsem halt el, mert az emlékezet azt is megőrzi, amit az értelem nem akar megtartani.

Krisztus a mindenütt láthatatlanul jelenlevő, aki az embert az örökkévalóságba vezeti. Nem hallottatok róla beszélni India útjain, a perzsa mágusok földjén vagy az egyiptomi dűnék között? Itt az északi országban a költők hajdan Prométheusról énekeltek, aki tüzet hozott a földre, és akiben az emberek megvalósíthatták vágyaikat és megszabadíthatták leláncolt reményeiket. És Orpheusról, aki verseivel és lantjával lelket lehelt az emberekbe és a vadakba. És Mitrásról, a perzsa királyról és Zoroasterről, a prófétáról, akik megvilágosodtak és álmaink ágynál virrasztanak.

Mi magunk is felkentek leszünk, amikor ezerévente egyszer a Láthatatlan Templomba lépünk. Akkor megcsendül a csöndünk. És mégsem hallgatunk elég figyelmesen és nem nyitjuk ki a szemünket, hogy jobban lássunk.

A názáreti Jézus úgy született és nőtt fel, mint mi magunk. Anyja és apja olyanok voltak, mint a mi szüleink. Ember volt. Krisztus, a kezdetektől való Szó, a Lélek, aki azt akarja, hogy a maga teljességében éljük az életünket egyesült Jézussal és benne maradt. A Lélek az Úr csodás keze volt, Jézus pedig a hárfa. A Lélek volt a zsoltár, Jézus pedig a dallama.

A názáreti Jézus a gazdája és a szószólója volt Krisztusnak, aki velünk járt és a barátainak fogadott. Azokban a napokban Galilea hegyei és völgyei csak az ő hangját hallgatták. Én fiatal voltam, és lelkesen követtem őt. A nyomába szegődtem, hogy a galileai Jézus szájából Krisztus szavait hallhassam.

Kíváncsiak vagytok, miért hívják néhányan az Emberfiának? Ő maga szerette, ha így szólítják, mert ismerte az ember szomját és éhét, és csodálta, ahogyan igazi énjét keresi. Az Emberfia a nagylelkű Krisztus, aki mindannyiunkkal kívánt lenni egyszerre. Ő volt a názáreti Jézus, aki testvéreit a Felkenthez akarta vezetni, aki a kezdetektől Istenben van.

Szívemben hordozom a galileai Jézust, a minden embernél nagyszerűbb embert, a mindenkit megverselő költőt, az ajtónkon kopogtató és álmunkból felébresztő Lelket. Aki az igazság keresésére hív.

Egy fiatal pap Kafarnaumból

Varázsló volt, elvetemült szemfényvesztő. Boszorkányságokkal és megidézésekkel zavarta össze az egyszerű emberek gondolatvilágát. A próféták szavaival és őseink szentségével bűvészkedett. Halottakat hívott tanújának és néma sírokkal akarta hirdettetni üzenetét és kikiáltatni királyságát.

A legyekre leső pók ravaszságával hálózta be a jeruzsálemi és vidéki nőket, akik mind a csapdájába estek. Mert a nők esendők és buták. Azt a férfit követik, aki édes és csábító szavakkal csillapítja betöltetlen vágyaikat. Ha ezek a megtévesztett és az ő rossz lelke által megszállott nők szeme megnyílt volna, már rég kiveszett volna neve az emlékezetből.

Kik voltak a követői? A lealáztak és szolgaságra ítélték hordáiból valók, akik tudatlanságukban és félelmükben sohasem lázadtak volna törvényes uraik ellen. De amikor képzelt királyságában tisztségeket ígért nekik, úgy engedtek fantáziájának, mint az agyag a fazekasnak. Nem tudod, hogy a szolga álmában mindig úr, a gyáva pedig oroszlán?

A Galileai demagóg csaló volt, minden bűnösnek megbocsátotta a bűneit, csak hogy tisztátalan szájukból Éljent és Hozsannát hallhasson. A nyomorultak és reményvesztettek gyenge szívét táplálta, hogy szavaira figyelő füleket és rendelkezéseire leső szolgákat szerezzen magának. Megszentségtelenítette a szombatot a közönségesekkel, hogy a kitzsítottak előtt népszerű lehessen és megvádolta főpapjainkat, hogy magára vonja a főtanács figyelmét és szövetségesei ellenállását kiváltsa, ezzel növelve népszerűségét.

Hányszor mondtam, hogy gyűlölöm ezt az embert! Jobban gyűlölöm, mint a megszálló rómaiakat. Szülővárosa, Názaret a pogányok trágyadombja, amit elátkoztak a próféták. Semmi jó nem származik onnan.

Ramanos, egy görög költő

Költő volt. Szemeink látták, amit nézett, füleink hallották, amit hallgatott. Dadogó szavaink életre keltek ajkain. Ujjai megérintették, amit mi nem éreztünk. Madarak röppentek ki a szívéből északra és délre, és kis virágok szegélyezték lépteit égi útján. Hányszor láttam lehajolni és megsimogatni a fűszálakat! Hallani véltem amint odasúgja nekik: „Apróságok, a beyssani tölgyekkel és a libanoni cédrusokkal együtt tiétek az országom.”

Mindent szeretett, ami szép. A gyerekek félénk arcát. A mirhát és a tömjént. Szerette a gránátalmát. Egy pohár bort, amit jó szívvel kínált neki, lett légyen egy elcsigázott vándor, vagy egy díszes vacsora előkelő vendége. Szerette a virágzó mandulafákat. Láttam, ahogy markába gyűjtötte szirmait és arcába szórta, mintha meg akarná csókolni a világ összes fáját.

Ismerte a tengereket és a felhőket. Olyan gyöngyökről beszélt, amiknek a ragyogása fényesebb a napnál és olyan csillagokról, amik minden éjjelen túlvilágítanak. Úgy ismerte a hegyeket, mint a sasok, és a völgyeket, mint a folyók és a patakok. Hallgatásában sivatag, beszédében virágzó kert rejtőzött.

Költő volt, aki a mennyei magasságokban fakadó forrásokból merített. Énekei nemcsak nekünk szóltak, hanem távoli füleknek is, és meghallották azon a földön, ahol az élet örök fiatalság és az idő örökre hajnal.

Valaha magamat is költőnek tartottam. De amikor Bethániában meghallottam őt, egyhúrú hangszernek éreztem magam egy zenekarral szemben. A hangjában egyszerre szólt a vihar nevetése, az eső könnyei és a fák boldog tánca a szélben.

Amikor rádöbbsentem, hogy lantom csak egyhúrú és hangja nem illik sem a tegnap emlékéhez, sem a holnap reményeihez, leraktam a lantom és örökre elhallgattam. De azóta, minden pirkadatkor hallgatom a költőt, minden költő királyát.

Ilmadam, a logikus

A názáreti Jézusról beszéljek? Sokat tudnék róla mesélni, de még nem jött el az ideje. Amit most mondani fogok, teljes mértékben igaz, hiszen minden beszéd hiábavaló, ha nem az igazságról szól.

Lázadót lássatok benne, aki a közrendet fel akarta forgatni, koldust, aki a gazdagokat szidta, részegest, aki rablók és lecsúszottak társaságát kereste. Nem volt sem az állam büszke fia, sem a császárság védett polgára. Ezért gyűlölte az államot és a császárságot.

Gondtalanul és szabadon akart élni, mint a madár. Le is lőtték a vadászok. Aki régmúlt várakat ostromol, arra rázuhannak a kövek. Aki az ősök zsilip kapuit kinyitja, azt elnyeli az ár. Ez a törvény. A názáreti és bolond társai azért pusztultak el, mert megszegették a törvényt. Sok hozzá hasonló ember kísérelte már megváltoztatni a sors folyását. Mind tévedtek és ezért elvesztek.

Látták már a város falaira futó vadszőlőt? A kövekbe kapaszkodva terjed. Ha a szőlő így szólna: „Erőmmel lerombolom ezeket a falakat!”, mit mondana róla a többi növény? Kinevetnék oktalanságát. Én is csak nevetni tudok ezen az emberen és eszeveszett tanítványain.

Egy filozófus

Amikor velünk volt, figyelmes szemmel szemlélte a világot és minket is. Szemét nem zavarta az évek leple, fiatalága fényénél minden világos volt. Bár jól ismerte a szépség mélységeit, mégis újra és újra meglepődött annak nyugodtságán és méltóságán. Úgy szemlélte a földet, akár az első ember az első napon.

Eltompult érzékeinkkel hiába fürkésznünk, fényes nappal sem látunk semmit. Fülelünk, de nem hallunk, tapogatózunk, de nem ragadunk meg. Hiába füstölnek el Arábia minden tömjénjét, nem érezzük illatát. Nem látjuk a gazdát alkonyatkor hazatérni a mezőről. Nem halljuk a pásztor furulyáját, amikor itatóhoz vezeti a nyáját. Nem öleljük meg a nyugovóra térőt és nem gyűjtjük a rózsaszirmokat, hogy selymességét tapintsuk.

Nem tiszteljük az ország nélküli királyt. Csak akkor halljuk meg a hárfa hangját, ha húrjait pengeti egy kéz. Az olajfa alatt játszó gyermekben magában nem látunk fiatal olajfát. Süketnémák vagyunk, ha a szavak nem szájakon szólalnak meg. Valójában csak nézünk, de nem látunk, hallgatunk, de nem hallunk, eszünk és iszunk, de nem érezzük az ízeket.

Ebben különbözik tőlünk a názáreti Jézus. Érzékei állandóan megújultak. Számára a világ folyamatos újjászületés volt. Egy gyermek dadogása számára felért az egész világ kiáltásával, nekünk pedig csak dadogás maradt. Az aranyvessző gyökere neki Isten felé törekvő vágyakozás volt, nekünk csupán egy kis gyökér.

Natanael

Sokan szelédnek és alázatosnak tartják a názáreti Jézust. Igaznak és egyenesnek mondják, aki ugyanakkor félnékké és dadogóvá vált az erőszakosokkal és a hatalmasokkal szemben, mint egy bárány az oroszlánok között. Valójában Jézus uralkodott az embereken, tudatában volt hatalmának és ezt ki is jelentette Galileában, Júda és Főnícia városaiban.

Melyik szeléd tanító mondaná: „Én vagyok az élet. Én vagyok az igazság útja.” Melyik szerény, egyszerű ember mondaná: „Istenemben és Atyámban vagyok, és az Isten van énbennem.” Ha valaki nincs tudatában erejének, hogyan mondhatná: „Aki nem hisz bennem, az nem hisz az életben és az örök életben sem.” Aki nem gondol a holnapra, nem mondhatja: „Ez a világ elpusztul és hamuvá válik, de az én igéim megmaradnak.” Kétkedett volna magában, amikor egy szajhát vezettek elé, hogy próbára tegyék és ezt mondta: „Aki mentes minden bűntől, az dobjon rá követ.”

Félt volna a hatóságoktól, amikor a főpapok által megtűrt bankárokat kiűzte a templom udvaráról, vagy amikor azt mondta: „A királyságom minden földi királyság fölött áll.” Szóvirágokat mondott volna, amikor fáradhatatlanul ismételte: „Romboljátok le a templomot, és én három nap alatt felépítem azt.” Gyenge volt, amikor megfenyegette a tisztviselőket és hazugnak, hűtlennek, ravasznak és ostobának nevezte őket? Az az ember, aki Júdea vezetőségét így merte támadni, szelédnek és alázatosnak tartható?

Nem. A sas nem szomorúfűzre rakja a fészket. Az oroszlán nem a páfrányok közt keres magának barlangot. Felfordul a gyomrom, amikor a kicsinyhitűek Jézust szelédnek és alázatosnak hívják, hogy saját gyengeségüket igazolják, és az eltiportak vigasztalást és erőt találnak abban, ha maguk mellett csillogó féregnek tartják Jézust. A gyomrom nem bírja ezt. A dicső vadászt akarom hirdetni, a magasságos gőzöztetetlen lelket.

Bethruni Kleofás

Amikor Jézus beszélt, mindenki elhallgatott, szavai nem fülünknek szóltak, hanem inkább azoknak az elemeknek, amikből Isten a földet teremtette. A tengerhez, végtelen anyánkhoz beszélt, aki világra hozott bennünket. A hegyekhez, bátyáinkhoz beszélt, akiknek a csúcsai ígéreteket hordoznak. A hegyeken és tengereken túl az angyalokhoz beszélt, akikre álmainkat bízunk.

Szavai még most is ringatják szívünket, mint egy félig elfelejtett szerelemes ének, és néha izzó utat törnek emlékezetünk belsejébe. Beszéde egyszerű volt és vidám, a hangja olyan volt, mint a kiszáradt földre hulló friss víz.

Egyszer kitérte karját az ég felé, ujjai, mint a fügefa ágai, széttáruultak és felkiáltott: „A régi idők prófétáinak mondásaival van tele a fületek. De én azt mondom, mossátok ki fületekből üzenetüket.” Ezek a szavak: „de én azt mondom”, nem hozzánk hasonló embertől származtak, hanem inkább Júdea egéből szálltak alá. Hivatkozott a törvényekre és a prófétákra, de ismételten kijelentette: „én azt mondom”. Milyen lángoló igék! Lelkünk partjait kikezdő ismeretlen tenger! „De én azt mondom.” A lélek sötétjébe világító csillag! Milyen hajnalt váró álmatlan lélek!

Ha Jézust akarjuk idézni, meg kellene értenünk igéjét, vagy legalábbis felfogni visszhangját. Sem az előadás, sem a visszhang művészetét nem birtokolom. Bocsássátok meg, hogy nem tudom befejezni, amibe belefogtam. A vége még nem ért a nyelvemre. Ének marad, amit elkap a szél.

Egy jeruzsálemi cipész

Nem is szerettem, nem is utáltam őt. Meghallgattam olykor, de nem a szavai miatt, hanem a hangjáért. A hangja nagyon tetszett nekem. Szerintem felesleges dolgokról beszélt, de a hangja kristálytisztán csengett. Igazából, ha a többiek nem mondják, azt sem tudtam volna, hogy Júdeával van vagy ellene.

Benjamin, az írástudó

Azt mondták, Jézus Róma és Júdea ellensége volt. Szerintem Jézus egyetlen embernek és egyetlen népnek sem volt ellensége. Hallottam, amikor azt mondta: „Az ég madarai nem törődnek a viperák sötét odújával. A halottak temessék el halottaikat. Ti maradjatok élők és szárnyaljatok magasan.”

Nem voltam a tanítványa. Egy voltam a tömegben, aki követte, hogy szemlélhesse őt. Úgy tekintett Rómára és ránk, Róma szolgálira, ahogy egy apa nézi játszadozó és a játékon összekapó fiait. Nevetett rajtunk. Nagyobb volt az államnál, a népeknél. Nagyobb volt a forradalomnál. Magányos volt. Megsíratta minden el nem hullajtott könnyünket, mosolygott minden lázadásunkon.

Tudta, hogy hatalmában áll megszületni a meg nem születettekkel és látóvá tenni őket nem is a saját, hanem az ő szemeivel. Jézus új királyságot hozott a földre, országa nem pusztul el. Azoknak a királyoknak az utóda, akik a lélekre építették királyságukat. Valójában csak a lélek királyai vezették a világot.

A sivatagi ember

Idegen voltam Jeruzsálemben. Azért jöttem a szent városba, hogy megcsodálhassam a nagy templomot és áldozatot vigyek az oltárára. Feleségem ikreket hozott a világra a törzsünknek. Miután bemutattam az áldozatot, megálltam a kapu alatt. Néztem a pénzváltókat, az áldozati galambot árulókat és hallgattam a forgatag lármáját.

Egyszerre megpillantottam egy embert az udvarban, aki különösen méltóságteljes volt. Egyszer csak kezében egy kecskebőrből hasított ostorral rárontott a váltókra és az árusokra. Felborogatta asztalaikat, ostorával rájuk sújtott. Hallottam, ahogy kiáltozta: „Adjátok vissza a madarakat a fészüknek, az égnek.” A férfiak és asszonyok menekültek a pillantásától. Olyan volt, mint a sivatagi forgószél: egy pillanat alatt vonult át a tömegen. Az udvar elnéptelenedett. Egyedül maradt, magányos mozdulatlanságban. Egy híve néhány lépéssel mögötte állt.

Megkérdeztem egy kapuórt: „Ki ez az ember? Olyan méltósággal áll ott, mint egy élő templom.” „A názáreti Jézus, Galilea új profétája. Jeruzsálemben mindenki gyűlöli.” „Bárcsak elég erős volna a szívem, hogy egyé váljon ostorával és elég alázatos, hogy lába elé boruljon.”

Amikor Jézus visszament a társaihoz, három galamb repült felé. Egyik a bal vállára szállt, a másik kettő a lábaihoz. Becézgette őket, azután folytatta útját. Mintha szárnyak repítették volna. De honnan vette a bátorságot és az erőt, hogy férfiak és nők százait kergesse szét anélkül, hogy valaki is rátámadjon? Azt mondják, mindenki gyűlöli. Aznap mégsem ártott neki senki. Kitépte volna a gyűlölet karmait?

Péter

Egyszer estefelé Jézus Betsaidába vitt minket. Fáradtak és porosak voltunk. Egy parkkal övezett nagy házhoz értünk. A ház tulajdonosa épp a kapuban állt. Jézus azt mondta neki: „Az embereim elfáradtak, már sajog a lábuk. Az éjjel hideg lesz és nincs se tűzük, se lakhelyük.” A gazdag tulajdonos így felelt: „Nem jöhetnek a házamba.” Jézus kérte őt: „Legalább azt engedd meg, hogy a kertedben alhassanak.” „Nem alhatnak a kertemben sem.”

Akkor Jézus hozzánk fordult: „Most láthatjátok, milyen jövőre számíthatok. Napjaitok hasonlítani fognak a mai napra. Minden kapu bezáródik előttetek, még a szabad ég alatt elterülő kertekben sem fekhettek le. Ha elég kitartóan követtek, talán meg tudtok majd mosdani és lefekhettek valahová, talán még kenyeret és bort is kaptok. De ha semmi nem jut nektek, akkor gondolatok arra, hogy éppen egyik sivatagomat szelitek át. Gyertek, menjünk tovább.”

A gazdag embernek jól látható zavartság ült az arcára. Néhány érthetetlen szót mormogott, azután befordult a kertjébe, mi pedig követtük Jézust tovább az úton.

Bejruti György

A mezőm mögötti fenyvesben beszélt a barátaihoz. Közelebb mentem, és hallgattam őt. Tudtam, hogy csak ő lehet az, mert a híre hozzánk is eljutott, még mielőtt felénk járt volna. Amikor befejezte beszédét, közelebb húzódtam hozzá és azt mondtam: „Jöjjön és tisztelje meg házamat a barátaival együtt.” Rám mosolygott „Ma nem, barátom, ma nem.” A szava áldás volt, hangja beburkolt, mint téli estén egy meleg kabát.

Aztán az övéihez fordult: „Íme egy ember, aki nem néz minket idegennek. Sosem látott minket, mégis meghív magához. Az országomban nincsenek idegenek. Az életünk mindenki élete. Azért kaptuk, hogy mások életét megismerhessük, és szerethessük őket. Az emberek tettei a mi tetteink, akár nyilvánvalóak, akár rejtettek. Énetek ne legyen elég önmagának, hanem férjen bele mindenki énje. A házigazdáé és a hajléktalané, a nagyvonalú szántóvetőé és a földre hulló magokat csipegető verébé, az adakozóé és a hálásan fogadóé egyaránt. A nap szépsége nemcsak a ti szemetekben lakik, hanem mindenkiében. Így választottalak ki azok közül, akik engem választottak.”

Azután megint mosolyogva felém fordult: „Ezek a szavak neked is szóltak. Emlékezni fogsz rájuk.” Akkor újra kértem: „Mester, látogass meg!” Így felelt: „Ismerem a szívedet, meglátogattam a legtágasabb házadat. Jó éjt! Legyen elég nagy a házad, hogy az ország csavargóit mind befogadhasd.”

Máté

Egy este Jézussal a Dávid Torony börtöne mellett haladtunk el. Egyszer csak megállt, arcát a kövekre tapasztotta és így szólt:

„Testvéreim a múltban. Együtt érzek veletek ott, a falak mögött. Bárcsak szabadok lennétek, és velünk tartanátok. Foglyok vagytok, de nem vagytok egyedül. Sok rab jár szabadon az utcákon. Szárnyuk nem tört el, mégsem repülnek, hanem csak tipegnek, mint a pávák.

Testvéreim a tegnapban. Nemsokára meglátogatlak titeket. Vállamra veszem a terheteket. Az ártatlan és a bűnös úgy tartozik össze, mint az alkar két csontja.

Testvéreim a mában. A szándékaik ellen cselekedtetek, ezért fogtak el titeket. Azt mondják, én is ellenük cselekszem. Talán hamarosan köztetek leszek, törvényen kívüli a törvényszegők között.

Testvéreim a holnapban. Ennek a toronynak a falai leomlanak és köveiből új templomot épít az, akinek pörölye a fény és vésője a szél. Szabadok lesztek a szabadságomban.”

Így suttogott Jézus, azután tovább indult. Ujját végigfuttatta a torony kövein, amíg el nem hagytuk azt.

Jerikói Efraim

Amikor visszajött Jerikóba, megkerestem a kéréssel: „Mester, holnap lesz a fiam esküvője. Kérlek, tisztelj meg minket, ahogy a galileai Kánában is megtisztelted a lakodalmat.”

Azt felelte: „Egyszer valóban meghívtak egy lakodalomba, de többször nem fognak. Ma én vagyok a vőlegény.” Kérleltem: „Mester, jöjj el a fiam esküvőjére.” Mosolya szemrehányónak látszott: „Miért kéreled? Nincs elég borod?” „Tele vannak a hordóim. Mégis könyörgöm, látogass meg minket a lakodalomban.” Akkor így szólt: „Talán elmehetnék. Elmehetnék, ha szíved oltár lenne a templomban.”

Másnap a fiam megházasodott, de Jézus nem jött el. Sok vendégünk volt, de úgy éreztem, senki sem jött el és bár vendégül láttam őket, én sem voltam ott. Talán a szívem nem volt oltár, amikor meghívtam? Talán újabb csodára számítottam?

Mária Magdolna

A szája, mint a gránátalma magja, a szemében futó árnyak, mint egy mély kút tükröződései. Gyengéd volt, mint az ereje tudatában lévő ember. Álomban láttam a föld királyait félelemtől reszketni előtte. Milyen volt az arca? Elmondhatatlan. Mint az éjszaka, amely nem ismer sötétséget, és mint a nappal, amely nem lát szorgoskodást. Szomorú volt, de boldog is. Még most is látom széttárt karját, az ég felé meredő ujjait, mint a bükkfa ágai. Emlékszem, hogyan járt alkonyatkor. Nem szedte a lábát. Suhant az út fölött, akár egy föld felett szálló felhő, amely leszáll, hogy megöntözze a földet.

Amikor beszélhettem vele, egyszerű embernek láttam, arca erőt sugárzott. Megkérdezte: „Mit kívánsz, Miryam?” Nem feleltem, eltakartam titkomat, de szívem izgalomba jött. Elbűvölt a fénye. Megfordultam és elmentem. Nem a szégyentől, hanem a félelemtől. Magamban akartam maradni és hagyni, hogy ujjai játszanak szívem húrjain.

János, a szeretett tanítvány, öregségében

Kértek, hogy beszéljek Jézusról, de ugye tudjátok, hogy a világ szenvedélye nem zárható lyukas nádszálba! Jézus mindenben az Atyát látta. Őt szemlélte a felhőkben és a felhők árnyékában, amit a földre vetettek. Az Atya arcát látta tükröződni a tóban, az ő könnyed lépteit követte a homokon. Gyakran behunyta szemét, hogy jobban elmerülhessen a szent szemek tekintetében. Éjszaka is az Atya hangját suttogta és magányában hallotta az Úr angyalának hívását. Álmaiban az ég cirógatása nyugtatta.

Velünk általában vidám volt, testvéreinek szólított minket. Milyen különös! Ő, az első Ige, testvéreinek szólított, pedig csak tegnap kiejtett szótagocskák vagyunk. Csodálkoztok, hogy első Igének hívom őt? Elmagyarázom, miért. Kezdetben Isten töltötte be a végtelen teret, parttalan hullámmása emelte ki a földet. Azután újra mozgásba lendült és felfakadt az élet, mélységeivel és magasságaival, és tele kézzel önmagából merített.

Azután Isten szólt és szavából lett az ember. Az ember Isten lelkéből fakadó lélek. Amikor Isten szólt, Krisztus volt az első Igéje és az Ige tökéletes volt. A názáreti Jézus születésével az Ige kinyilatkoztatott, visszhangja testet öltött.

Jézus, a felkent, Isten emberhez szóló első Igéje volt, mint a mandulafa, amelyik előbb virágzik minden más fánál. Csak Isten kertjében örök a virágzása. Mindannyian a Magasságos fiai és lányai vagyunk, de a felkent volt az elsőszülött, aki a názáreti Jézus testét választotta hajlékául. Közöttünk járt és mi láttuk őt.

Azért mondom ezeket, hogy ne csak értelmekkel, hanem lelketekkel is felfoghassátok. Az értelem számít és mérlegel, de a lélek eléri az élet szívét és megtalálja titkát. A lélek vetése halhatatlan. A szél fúj, azután eláll, a tenger hullámmzik, azután lenyugszik. De az élet szíve mindig mozdulatlan és csillaga örökre a helyén marad.

Babiloni Malakiás, egy csillagász

Arra kértetek, beszéljek Jézus csodáiról. Ezer évben egyszer a Nap, a Hold, a Föld és a bolygók egy egyenes mentén állnak és egy pillanatot így együtt töltenek. Azután lassan szétszélednek és várják, hogy újra elmúljon ezer év.

Nincs nagyobb csoda az évszakok váltakozásánál. De sem ti, sem én nem ismerünk minden évszakot. Miért ne ölthetne emberi testet egy különleges évszak? Jézusban testünk és álmaink elemei a törvények szerint egyesülnek. Minden, ami előtte az idő homályába veszett, benne megtalálta időszerűségét.

Azt mondják, visszaadta a vakok látását, a bénák járását és az ördögösökből kiűzte a gonosz lelket. Vajon a vakságot nem okozhatja egy sötét gondolat, ami egy világos gondolattal uralható? A bénaságot nem okozhatja olyan gyengeség, ami egy titokzatos erővel megeleveníthető? Ki tudja, hátha a nyugtalan, rossz lelkek elűzhetők a béke és bölcsesség angyalaival?

Azt mondják, feltámasztotta a halottakat. Ha megmondjátok, mi a halál, én is megmondom, mi az élet. Múltkor a réten kezembe vettem egy makkot. Látszólag élettelen és hasztalan apróság, de földbe kerülve tavasszal gyökeret ereszt és kicsiny tölgyfaként hajtást hoz az ég felé. Biztos ezt is csodának tartjátok. Pedig ilyen csodák ezer számra bekövetkeznek az őszi nyugalomban és a tavaszi szenvedélyben. Miért ne történhetne meg ugyanez az ember szívében is? Miért ne találkozhatnának az évszakok egy kiválasztott ember kezében és ajkain? Ha Istenünk képessé tette a földet arra, hogy a látszólag élettelen magból termést hozzon, akkor miért ne tehetné képessé az emberi szívet arra, hogy életet leheljen egy másik, élettelennek tűnő szívbe?

Olyan csodákról beszéltem, amelyek az emberhez, az igazán nagy csodához képest jelentéktelenek. Az utazó olvasztotta arannyá hordalékaimat, megtanított szeretni azokat, akik gyűlönek és békességet teremtett nyugtalan álmaimból. Ez a saját életem csodája. Lelkem vak volt és botladozott. Zavaros képzetek gyötörtek, szinte halott voltam. De most tisztán látok és egyenesen járok. Békességem van és azért élek, hogy tanúskodjam a bennem lakó életről.

Nem vagyok a tanítványa. Öreg csillagász vagyok, aki az univerzumot szemléli és gyönyörködik a törvényekben és a csodákban. Életem alkonyán járok, de ahányszor hajnalomhoz akarok visszatérni, Jézus fiatalságánál találom magam. Az öregség mindig visszavágynak a fiatalságra. Ma a tudományom sóvárog a misztikára.

Zakeus

Azt hiszitek el, amit mondanak. Higgyetek inkább a ki nem mondott dolgoknak! Mert az emberek hallgatása közelebb áll az igazsághoz, mint a szavaik.

Azon tűnődöm, hogy Jézus elkerülhette volna-e megalázó halálát és megmenthette volna-e tanítványait az üldöztetéstől. Persze, elkerülhette volna, ha akarta volna. De ő nem a biztonságot kereste és nyáját sem akarta óvni az éjjeli farkasoktól. Ismerte a sorsát és tudta, mi vár hűséges barátaira. Előre látta és sokszor megmondta, mi fog történni velük. Nem kereste a halált, de elfogadta, akár a földműves, aki elveti kukoricáját és a télen át nyugodtan várja a tavaszt és az aratást, vagy az építő, aki az alapok mélyén elhelyezi az első sarokkövet.

Galileából és Libanon lejtőiről jöttünk. A Mester visszavihetett volna országunkba, kertjeinkben tölthettük volna ifjúságunkat, amíg az öregség el nem érkezik, utat készítve az örökkévalóságba való visszatéréshez. Ki akadályozta volna meg, hogy a falvak templomaiban, másokhoz hasonlóan, olvassa és magyarázza a prófétákat? Azután mondhatta volna: „A nyugati szél most keletre repít”, és ezzel mosolyogva eleresztett volna bennünket. „MenjeteK vissza a tieitekhez. A világ nem kész, hogy befogadjon. Ezer év múlva visszajövök. Készítsétek fel gyermekeiteket a várakozásra.”

Mindezt megtehetette volna, ha akarja. De tudta, hogy a láthatatlan templom csak akkor épül fel, ha sarokkőként helyeződik az árokba és maga mellé tapaszt minket, kicsi kavicsokat. Tudta, hogy éjig érő fája a gyökerekből táplálkozik. Vérével öntözte a gyökereket. Neki ez nem áldozat volt, hanem ültetés. A halál sok mindent megmutat. Jézus halála megmutatta az életét. Ha elkerülte volna ellenségeit és titeket, akkor ti hódítottátok volna meg a földet. Ezért nem tért ki előletek.

Csak annak az ajándéka tökéletes, aki az egészre vágyik. Jézus elkerülhette volna ellenségeit és szép kort érhetett volna meg. De ismerte az évszakok múlását, és a maga dalát akarta énekelni. Van olyan hadvezér, aki a végső győzelem kedvéért ne vállalna egy pillanatnyi vereséget?

Végül arra vagytok kíváncsiak, hogy kik ölték meg Jézust, a rómaiak vagy a jeruzsálemi főpapok? Sem a rómaiak, sem a papok. Az egész világ vonult elé ezen a dombon.

Áház, a kövér

Jól emlékszem arra az alkalomra, amikor utoljára láttam a názáreti Jézust. Csütörtök volt. Délben Júdás megkért, hogy készítsek vacsorát Jézusnak és a barátainak. Két ezüstöt adott: „Ezen megvehetsz minden szükségeset a vacsorához.” Miután elment, a feleségem azt mondta: „Micsoda megtiszteltetés!” Ugyanis Jézus próféta volt és számtalan csodát tett.

Este Jézus megérkezett a barátaival. Asztalhoz ültek a felső teremben, visszafogottak és csendesek voltak. Az előző évben is eljöttek, sőt egy évvel korábban is. Mindig nagyon vidámak voltak. Kenyeret törtek, boroztak és régi énekeket énekeltek. Jézus éjfélig tanította őket. Azután magára hagyták és lefeküdtek. Éjfél után egyedül akart maradni.

Most is ébren maradt. Az ágyamban fekvé hallottam lépteit. Egyáltalán nem volt jókedvű. A feleségem a Galileai tengerből fogott halat sütött nekik és gránátalmával töltött hurani fácánokat készített rizzsel. Én ciprusi bort töltöttem. Azután otthagytam őket, mert éreztem, hogy maguk közt akarnak lenni.

Együtt maradtak, amíg leszállt az éj. Utána elhagyták a felső termet, de a lépcsőfordulóban Jézus megállt egy pillanatra. Rám nézett, utána a feleségemre, és megsimogatta a lányunkat. „Jó éjszakát nektek. Visszajövök még máskor is a felső terembe, és akkor majd nem hagyunk el ilyen hamar. Egészen hajnalig maradunk. Nemsokára visszajövünk, kenyeret és bort is kérünk. Bőkezű vendéglátók voltatok. Otthonainkban is emlékezni fogunk rátok, ha asztalhoz ülünk.”

Azt mondtam: „Megtiszteltetés volt titeket szolgálni. A többi fogadós irigyel a látogatásaitokért, büszkeségemben olykor rájuk mosolygok a piactéren.” Azt mondta Jézus: „Minden fogadósnak büszkének kellene lennie arra, hogy szolgálhat. Mert aki kenyeret szeg és bort tölt, testvére az aratónak és a szüretelőnek, akik csépelnek és préselnek. Mindannyian jószívűek vagytok. Jóságotokból adtok azoknak, akik csak éhüket és szomjukat hozzák hozzátok.”

Júdáshoz fordult, aki a csapat pénztárosa volt és azt mondta: „Adj nekem két sékelt.” Júdás azzal nyújtotta át a két érmét: „Ez az utolsó két ezüst az erszényben.” Jézus rápillantott és azt válaszolta: „Nemsokára, sőt igen hamar, az erszényed tele lesz pénzzel.” Ezt követően ideadta nekem a pénzt és azt mondta: „Vegyél rajta egy selyemkendőt a lányodnak, és mondd meg, hogy húsvétkor az én emlékezetemre viselje.” A lányomra nézett, lehajolt és homlokon csókolta. Újra azt mondta: „Jó éjszakát nektek.” Ezzel elmentek.

Azt mesélik, hogy egy barátja leírta pergamenre, amiket azon az éjjelen mondott nekik. Én úgy adom át, ahogy az ő szájából hallottam. Sosem felejttem el a hangját, ahogy azt mondta: „Jó éjszakát nektek.” Ha még többet is akarnak tudni, kérdezzék a lányomat. Ma már asszony, de szeret a gyerekkori élményeiről beszélni. Élvezet is hallgatni.

Jakab, az Úr testvére

Ezerszer átéltem már annak az éjszakának az emlékét és még ezerszer át fogom élni. A föld elfelejti az eke vájta nyomot, az asszony elfelejti a szülés fájdalmát és örömét, de én nem felejttem azt az éjszakát.

Délután Jeruzsálem környékén sétáltunk. Jézus azt mondta: „Menjünk vissza a városba és vacsorázzunk a fogadóban.” Sötét volt, mire a fogadóhoz értünk, és megéheztünk. A fogadós a felső teremben készített helyet nekünk. Jézus asztalhoz ültetett minket, de ő maga állva maradt. A szemét rajtunk nyugtatta.

A fogadóshoz szólt: „Hozz egy tálat, egy kancsó tiszta vizet és egy törölközőt.” Újra ránk nézett, és nyugodtan azt mondta: „Vegyétek le a sarutokat.” Nem értettük, de engedelmeskedtünk neki. A fogadós meghozta a tálat és a kancsót. Jézus azt mondta: „Most megmosom a lábatokat, hogy megtisztuljanak a régi út porától és készek legyenek az új útra.” Mindannyian zavarba estünk.

Simon Péter felállt és azt mondta. „Nem tűröm, hogy Uram és Mesterem megmossa a lábamat.” Jézus azt felelte: „Azért mosom meg a lábatokat, hogy megértsétek, aki másokat szolgál, az a legnagyobb az emberek között.” Azután egymás után ránk nézett és azt mondta: „Az Emberfia, aki testvéreinek választott titeket, és akinek a lábát tegnap arab mirhával kenték meg és egy asszony törölte a hajával, most a ti lábatokat akarja megmosni.” Fogta a tálat és a kancsót, letérdelt és megmosta a lábunkat, elsőnek az iskarióti Júdásét.

Azután asztalhoz ült. Az arca olyan volt, mint véres éjjeli harc után a csatamező felett felkelő hajnal. A fogadós a feleségével behozta az ételt és a bort. Bár éhes voltam, mielőtt Jézus elének térdelt volna, elmúlt az étvágyam. Égett a torkom és szomjamat nem oltotta a bor.

Jézus kezébe vett egy kenyeret, szétosztotta közöttünk: „Lehet, hogy utoljára törünk együtt kenyeret. Együnk belőle a Galileában töltött évek emlékére.” Azután bort töltött egy kehelybe, ivott belőle és tovább adta nekünk: „Igyunk ebből a borból a közösen átélt szomjúság emlékére. Az új szüret reményével is igyatok. Amikor elragadnak engem, és nem leszek már veletek, de ti újra összegyűltök itt vagy esetleg máshol, akkor is törjétek meg a kenyeret és töltsétek bort, egyetek és igyatok belőle, mint most. Nézzetek majd körbe, hátha én is asztalotoknál fogok ülni.”

Közben halat és fácánt kínált körbe úgy, ahogy egy madár eteti a fiókáit. Keveset ettünk, mégis jóllaktunk. Csak ajkunkat nedvesítettük meg, mert a kehely olyan volt, mint a világból egy ismeretlen másik világ felé szálló köd.

Azután Jézus azt mondta: „Mielőtt felkelünk, énekeljünk galileai örömenekeket.” Énekeltünk, és hangja túlszárnyalta mindannyiunkét, szavaiban harangok kondultak. Ránk nézett és azt mondta: „Most elbúcsúzom tőletek. Menjünk a falakon kívülre, a Getsemánéba.”

János, Zebedeus fia, azt mondta: „Mester, miért búcsúzol el ma este?” Jézus így felelt: „Ne botránkozzatok meg. Csak helyet készíték nektek Atyám házában. Amikor szükségetek lesz rám, visszajövök. Akárhhol hívtok, hallak titeket. Akárhhol keressen a lelketek, ott leszek. Ne felejtsetek, hogy a szomjúság a préshez hajt, az éhség lakodalomba. Vágyaitokban megtaláljátok az Emberfiát. Mert a vágy az öröm forrása és az Atya útja.”

János tovább kérdezett: „Ha valóban elhagysz, ki erősít meg minket? Miért válsz el tőlünk?” Jézus azt mondta: „Az úzott szarvas megérzi a nyilat, mielőtt az eléri őt. A folyó szorítja a tengert, mielőtt a partjára jut. Az Emberfia bejárta az emberek útjait. Mielőtt a mandulafa kivirágzik, gyökereim egy másik mezőbe ereszkednek bele.”

Simon Péter azt mondta: „Mester, maradj még, hadd örüljünk jelenlétednek. Bárhova mész, követünk, bárhol élsz, veled élünk.” Jézus megölelte Pétert, és rámosolygott: „Ki tudja, lehet, hogy még hajnal előtt megtagadsz, és előbb hagysz el engem, mint én téged.”

Hirtelen így folytatta: „Most menjünk.” Kiment a fogadóból, mi pedig követtük őt. A városkapunál az iskarióti Júdás már nem volt velünk. Átmentünk a Gyhenna völgyén. Jézus messze elöl ment, mi pedig egymás mellett, hátul. Amikor egy olajfaligethez ért, bevárt bennünket és azt mondta: „PihenjeteK itt egy órát.” Az éjszaka hideg volt, pedig a tavasz már szépen virított. A szederfák bimbói nyiladoztak, az almafák virágoztak. A kertek illata betöltötte a levegőt.

Mindannyian választottunk egy fatörzset, ami mellé leheveredtünk. Jómagam a köntösömet magamra szorítva egy fenyőfát választottam. Jézus otthagytott minket, miközben az olajfák között járkált. Amíg a többiek aludtak, én őt figyeltem. Néha hirtelen megállt, azután tovább indult. Nyugtalannak látszott. Egyszerre az égre emelte az arcát, kitérta feléje a karját, átölelve keletet és nyugatot.

Egyszer csak azt mondta: „Az ég, a föld és a pokol is az embertől van.” Megértettem, hogy ő, aki az olajfák között sétált, maga a megtestesült ég. Úgy tűnt, mintha az anyaföld nem kezdet és nem vég volna, hanem inkább út vagy megállás, egy pillanatnyi öröm és rácsodálkozás. Láttam a poklot is, a Gyhennának nevezett völgyben, ami közte és a szent város között húzódtott.

Amíg járkált és én a köntösömbe bújva feküdtem, hallgattam a hangját. De nem hozzánk szólt. Háromszor is szólította az Atyát. Csak ennyit hallottam. Azután leeresztette a karját. Mozdulatlanná vált, mint a cédrus a föld és az ég között. Végül visszatért hozzánk és azt mondta: „ÉbredjeteK és keljeteK fel. Eljött az óráM. A világ felkelt ellenünk. Nemrég Atyám szavát hallottam. Ha nem látjuk többé egymást, tudjátok meg, hogy a hódítónak csak akkor lesz nyugta, ha meghódítják.” Amikor felkeltünk, arca a sivatag fölötti csillagos

égboltra hasonlított. Mindannyiunkat megölelt. Lehelete égette a bőrömet, mint egy lázas gyerek keze.

Egyszerre kiabáló tömeg közeledésére lettünk figyelmesek. Nemsokára elénk értek fáklyákkal és botokkal felszerelve. Sietve jöttek. Amint a liget szélére értek, Jézus otthagytott minket és eljűk ment. Jűdás vezette űket. A rűmai katonák lándzsával és kardokkal jűttek, a jeruzsálemai emberek csákányokkal és kaszákkaal. Jűdás Jűzushoz lépett és megcsűkolta. A fegyveresekhez így szűlt: „Íme, az ember.” Jűzűs azt mondta Jűdásnak: „Tűrelmes voltál velem. Műr tegnap is megtehetted volna.” Azután a fegyveresekhez fordult és azt mondta: „Vigyetek. Elég nagy lesz a ketrecetek a szárnyaimnak?” Akkor a katonák rávetették magukat és megkűtűzték, mikűzben csűnyán ordítűztak.

Mi elszaladtűnk, menedéket kerestűnk. Én egyedűl futottam az olajfák között. Elvesztettem minden érzékemet, semmit sem hallottam, csak a félelem hangját. Órákon át menekűltem, és rejtűzkűdtem. A hajnal egy Jerikű melletti faluban ért. Miért hagytam el űt? Nem tudom. De szűgyenemre elhagytam. Gyenge voltam és elfutottam ellensűgeim elűl. Kiábűrűndűlt, szűgyenkezűű szűvvel tértem vissza Jeruzsálembbe. Bebűrtűnűzték, és egyetlen barátját sem engedték hozzá. Keresztre feszítették és vére megűjűította a föld nedveit. És én élek. Az ű mészűdes gyűtreleme éltet.

Annás főpap

A csőcselék egy tagja volt. Megalomániás. Szélhámos. Csaló. Csak a tisztátalanok és nincstelenek hallgattak rá. A becstelenek útján járt. Gúnyt űzött belőlünk és a törvényeinkből. Kicsúfolta a becsületünket és nevetett a méltóságunkon. Azt merete mondani, hogy lerombolja a templomot. Semmit nem szégyellt, ezért szégyenletes halállal kellett lakolnia.

A pogány Galileából jött, a bolond északi országból, ahol Adonis és Astarté még mindig hatalmat követel magának Izrael és az ő Istene fölött. Túl hangosan beszélt, pedig hibásan idézte a prófétákat. Majd megsüketültünk, amikor a söpredék nyelvén hallottuk szónokolni.

Mi mást tehettem, mint hogy halálra ítélem? A templom őre vagyok, a törvény őre. Nem fordíthattam neki hátat azzal, hogy ez is egy bolond a bolondok között. Hagyjuk, hadd fáradjon ki saját őrjögésében. Hiszen a bolondok, a tébolyultak és a gonosz lélektől megszállottak úgyis elvesznek Izrael útjain. Maradtam volna süket, mikor hazugnak, képmutatónak, farkasnak és viperafajzatnak nevezett bennünket?

Nem maradhattam süket, mert nem csupán egy őrült volt. Túl higgadt és józan hangján mindannyiunkat kihívott maga ellen. Ezért feszítettem keresztre, és a keresztre intő jel mindazoknak, akik ugyanazzal az átkozott pecséttel vannak megjelölve. Jól tudom, hogy sokan elítéltek emiatt még a sanhedrinen belül is. De akkor ugyanaz a meggyőződés volt, mint most, hogy jobb egy embernek meghalni a népért, mintha a népet félrevezeti egy ember.

Jézust külső ellenség kerítette hatalmába. Nekem azon kell örködnöm, hogy Júdeát ne hódítsa meg belső ellenség. Egyetlen átkozott északi se jusson be a szentek szentjébe és ne vessen árnyékát a szövetség ládájára.

Poncius Pilátus

A feleségem gyakran beszélt róla, mielőtt élém vezették volna, de nem keltette fel iránta az érdeklődésemet. A feleségem egy álmodozó és az előkelő római asszonyokhoz hasonlóan szívesen hódol a birodalomra veszélyes keleti rítusoknak. Amikor ezek a vallások utat találnak az asszonyi szívbe, pusztító veszedelemmé válnak. Egyiptom akkor gyengült meg, amikor a Hyksosok bevezették istenüket. Görögországot akkor döntötték meg és rombolták porig, amikor Astarté a hét szűz kíséretében megérkezett Szíriából.

Jézust sosem láttam, mielőtt bűnözőként élém vezették volna. Saját népe, sőt Róma ellenségének mondták. Az auditoriumba hozták be, megkötözött kezekkel. Az emelvényen ültem, ő pedig lassan, határozottan lépett elém, kiegyenesedve, felemelt fejjel.

Az első pillanatban különös érzés lett úrrá rajtam. Akaratom ellenére vágyat éreztem arra, hogy felkeljek és a lába elé boruljak. Mintha a császár lépett volna be a terembe, sőt Rómánál is hatalmasabb ember. De ez csak egy pillanatig tartott. Azután csak egy árulással vádolt embert láttam benne, akinek én voltam a kormányzója és a bírója. Vallattam, de nem felelt. Csak nézett rám, egyenesen, szájalommal, mintha ő lett volna a kormányzóm és bírám.

A nép kiabálása egyre hangosabbá vált. Ő csendben maradt, miközben szájalommal telve nézett rám. Kimentem a palota lépcsőjére. Erre a nép elhallgatott. Megkérdeztem őket: „Mit akartok ezzel az emberrel?” Egyhangúan üvöltöttek: „Mégfeszíteni! Ellenségünk, és Róma ellensége is.” Néhányan bekiabáltak: „Le akarta rombolni a templomot és királynak akarta magát kikiáltani! Nincs királyunk, csak császárunk!”

Otthagytam őket, és visszamentem a terembe. Ott állt egyedül, felemelt fejjel. Emlékszem egy görög filozófus mondására: „Nincs erősebb a magányos férfinál.” A názáreti nagyobb volt egész népénél. Semmi bölcsesség nem jutott eszembe. Tehetetlennek éreztem magam vele szemben. Megkérdeztem: „Te vagy a zsidók királya?” De nem felelt. Újra megkérdeztem: „Nem azt mondtad, hogy te vagy a zsidók királya?” Rám nézett, nyugodtan válaszolta: „Te nevezted királynak. Ezért születtem és ezért jöttem az igazságról tanúskodni.”

Ilyen helyzetben egy ember az igazságról mer beszélni! Türelmetlenül felemeltem a hangom, talán inkább magam miatt, mint miatta: „Mi az igazság? És mit számít az ártatlan igaza, ha a hóhér már feni a bárdját?” Akkor Jézus határozottan kijelentette: „Csak lélekkel és igazsággal lehet kormányozni a világot.” Megkérdeztem tőle: „A lélektől vagy?” Azt mondta: „Te is tőle vagy, akkor is, ha nem tudod.” Hogyan lehet lélekről és igazságról beszélni, amikor én az állam érdekében, a zsidók pedig ősi szokásaik iránti féltékenységükből halálra ítélnék egy ártatlan embert? Sem egy ember, sem egy nép, sem egy birodalom nem áll meg az igazság kedvéért a saját érdekei érvényesítésének az útján.

Harmadszor is megkérdeztem: „Te vagy a zsidók királya?” Azt mondta: „Te mondtad. Én már régen meghódítottam a világot.” Ez a kijelentése felfoghatatlan. Hiszen csak Róma hódította meg a világot. Közben a tömeg kiabálása egyre elviselhetetlenebbé vált. Felálltam a székemről és felszólítottam, hogy kövessen. Visszamentem a palota lépcsőire, ő mellettem állt. Amikor a tömeg meglátta, ordítani kezdett. Csak azt vettem ki üvöltésükből: „Feszítsd meg! Feszítsd meg!”

Akkor Jézust átadtam azoknak a főpapoknak, akik elém hozták, és azt mondtam: „Tegyetek vele, amit akartok. Ha akarjátok, rendelkezésetekre állnak a légió katonái, hogy őrizzék őt.” Elvitték, én pedig elrendeltem, hogy írják a feje fölé a keresztre: „Názáreti Jézus, a zsidók királya.” Azt kellett volna íratnom: „Názáreti Jézus, egy király.” Levetkőztették, megostorozták és keresztre feszítették.

Megmenthettem volna, de akkor forradalom tört volna ki. Egy provincia kormányzója inkább hunyjon szemet a meghódított terület vallási meggyőződései felett. Még most is úgy gondolom, hogy több volt, mint felbujtó. A rendelkezésem nem saját döntésem volt, hanem inkább Rómáé.

Kevéssel ezután elhagytuk Szíriát. A feleségem szomorú asszonnyá vált. Még itt a kertben is gyakran látom, ahogy elkeseredik az arca. Állítólag sokat beszél Jézusról a római asszonyoknak. Íme, az az ember, akit halálra ítéltem, visszajön az árnyékvilágból és belép saját házámba. Mindig ugyanazt a kérdést teszem fel magamnak: mi az igazság, és mi a hazugság? Lehet, hogy a szíriai az éj leple alatt lassan meghódít minket? Ez nem történhet meg. Rómának győznie kell az asszonyok látomásai felett.

Claudius, római százados

Miután elfogták, rám bízta. Poncius Pilátus azt parancsolta, hogy tartsuk fogva másnap reggelig. A katonáim a cellájába vezették, és ő engedelmeskedett nekik. Éjfélkor magára hagytam a feleségemet és a gyermekeimet és a kaszárnyába mentem. Ellenőrizni szoktam a csapatom felkészültségét. Akkor este azt a kaszárnyát is megnéztem, ahol fogva tartották Jézust.

Néhány katonám és fiatal zsidók szórakoztak velem. Levették a ruháját, tövisből kötött koronát nyomtak a fejére. Egy oszlophoz ültették, és körbetáncolták. Nádszálat adtak a kezébe. Amikor beléptem, egyikük odaszólt: „Nézd, kapitány, itt a zsidók királya.”

Szemben álltam velem. Szégyelltem magam, de nem tudtam, miért. Harcoltam Galliában és Hispániában. Csapataim élén szembenéztem a halállal. Sosem féltem és sosem bizonytalankodtam. De amikor előtte álltam, elhagyott a bátorságom. Égett a szám, nem jött hang a torkomra. Hirtelen elhagytam a kaszárnyát.

Harminc év telt el azóta. A fiaim, akik akkor kisgyerekek voltak, most felnőtt férfiak és a császárt és Rómát szolgálják. De atyai tanácsaim között gyakran beszélek nekik róla, a bátor emberről, aki az élet ízével a szájában várta a halált és együttérző tekintettel nézett a hóhéraira. Megöregedtem. Szépen teltek az éveim. Tapasztalatból mondom, sem Cézár, sem Pompeius nem volt olyan úr, mint ő. Megadó halála óta egy hadsereg nőtt ki a földből, hogy a nevéért harcoljon. Hívei holta után is hűségesebben szolgálják, mint Cézárt és Pompeiust életében.

Cirenei Simon

A mezőre mentem, amikor megláttam, hogy a keresztjét cipeli. Roppant tömeg követte. Én is melléje sodródtam. Gyakran meg kellett állnia, mert teste kimerült volt. Egyszerre egy római katona rám szólt: „Gyerünk, te erős vagy. Vidd a keresztjét!” Amikor meghallottam ezt a felszólítást, szívem felujjongott a hálától. És vittem Jézus keresztjét.

Nehéz volt, mert a téli esőben áztatott nyárfából készült. Jézus rám nézett. Homloka verítéke ráfolyt a szakállára. Azt mondta: „Te is iszol ebből a pohárból? Meglátod, az idők végezetéig megváltozol tőle.” Ezzel rátette kezét a szabad vállamra. Együtt mentünk a Koponya-hegyre. Nem is éreztem a kereszt súlyát. Csak a kezét éreztem, mintha madárszárny lett volna a vállamon.

Elértük a dombtetőt, ahol keresztre kellett feszíteniük. Akkor éreztem a fa súlyát. Egyetlen szót, egyetlen jajt sem ejtett ki, mialatt kezébe és lábába beleverték a szegeket. Teste meg sem remegett a kalapács ütésétől. Mintha a keze és a lába már halott lett volna és csak a kiömlő vértől tért volna újra életre. Mintha kereste volna a szegeket, és várta volna, hogy felemeljék a kereszttel. Mint egy herceg, aki magához veszi a jogarát, amikor trónra lép.

Nem éreztem sajnálkozást. Inkább csodálatot. Ő, akinek a keresztjét vittem, a keresztemmé vált. Ha ma megkérnének, „vidd a keresztjét”, addig vinném, amíg utam a sírommal véget nem érne. De megkérném, hogy tegye a vállamra a kezét. Sok év telt el azóta. Mégis, amikor az ekét vezetve a mezőn elfáradok, az a kedves ember jut eszembe. Érzem szárnyakat adó kezét, itt, a bal vállamon.

Barabás

Engem elengedtek, helyettem őt választották. Ő felemelkedett, én elestem. Húsvéti áldozattá tették. Megszabadultam a láncaimtól és a tömeggel együtt követtem őt, mintha élve mentem volna a síromba. El kellett volna menekülnöm a sivatagba, ahol a nap kiégeti a szegényt. Mégis együtt tartottam azokkal, akik őt választották, miközben hordoztam a bűnömet. Láttam, amikor keresztre szegezték. Láttam és hallottam, de mintha kiszakadtam volna a testemből.

A tolvaj, akit tőle jobbra feszítettek keresztre, azt mondta: „Názáreti Jézus, Te velem együtt veszel el?” Jézus azt mondta: „Ha ez a szeg nem szorítaná a kezem, kinyújtánám és kezet fognék veled. Együtt feszítettek keresztre minket. Bárcsak közelebb tették volna a keresztedet az enyémmhez.”

Lehajtotta a fejét, anyjára nézett és a mellette álló fiatalemberre. Azt mondta: „Anyám, nézd a fiadat az oldaladon. Ő viszi majd vércseppejemet az északi országba.” Amikor meghallotta a galileai asszonyok siránkozását, azt mondta: „Nézzétek. Sírnak és én szomjazom. Túl magasan vagyok, hogy elérhessem könnyeiket. Szomjamat nem csillapítja sem ecet, sem epe.”

Akkor égre emelte szemét és azt mondta: „Atyám, miért hagytál el minket? Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek.” Amikor ezt mondta, az összes ember egyszerre könyörgött bocsánatért az Isten előtt ennek az egyetlen embernek az üdvéért. Aztán Jézus felkiáltott: „Atyám, kezedbe teszem az életemet.” Végül felemelte a fejét és azt mondta: „Most mindennek vége, de csak ezen a hegyen.” És lehunyta szemét. Villám hasított a sötét égbe, mennydörgés rázza meg a földet és a tengert.

Akik őt ölték meg helyettem, örök gyötrődést okoztak nekem. Az ő keresztre feszítése csak egy órát tartott. De én az utolsó órámgig szenvedek.

Fülöp

Amikor szeretett mesterünk meghalt, az egész emberiség meghalt vele együtt. Egy pillanatra minden szürke mozdulatlanságba merevedett. Sötétség támadt a földön és vihar söpört végig a hegyeken. A boltozat behunyta szemét és az eső könnyével lemosta a kezéből és lábából folyó vért.

Én is meghaltam. Feledékenységem mélyén felderengtek szavai: „Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek.” Hangja elérte tántorgó lelkemet és visszahozott a bizonyosságba. Kinyitottam a szemem. Amint megláttam a felhők elé felakasztott fehér testét és megértettem szavait, új emberré váltam. Megszűnt a fájdalom.

Ki szomorkodhat az arcát felfedő tenger és a napra nevető hegy előtt? Milyen szíve volt, ha így beszélt, amikor átszúrták? Ki bocsáthat meg ilyen nagyvonalúan bíráinak? Támasztott-e a szeretet magabiztosabb kihívást a gyűlöletnek? Ki hallott ilyen kiáltást ég és föld között? Láttak már halálra ítéltet együttérzést tanúsítani hóhéraival?

Az évszakok elmúlhatnak, de szavai nem vesztek erejüket: „Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit tesznek.” Te is és én is, bár állandóan változunk, meg fogjuk őrizni szavait. Most örvendező koldusként hazatérek országa kapui elé.

Arimateai József tíz évvel később

Két forrás öntözte a Názáreti szívét: az istenfiúságé, és az öröme. Ezért Istent Atyjának nevezte, és az égi királyság közelségéről beszélt.

Magányomban sokat gondoltam rá. Követtem a két patakot a szívében. Az egyik partján saját lelkemet találtam, aki olykor tévelygő koldus, olykor hercegnő volt a kertjében. A másik partján egy megvert és kifosztott emberrel találkoztam, aki mégis nevetett. Távolabb megláttam a tolvajt, arcán a meg nem siratott keserúséggel.

Azután saját keblemben is meghallottam a két erecske csordogálását, aminek igen megörültem. Azon az estén, amikor Poncius Pilátus és a főpapok elfogták, meglátogattam. Hosszan beszélgettünk, sokat kérdeztem és ő figyelmesen válaszolt. Amikor elindultam, tudtam, hogy ő a Mester és a föld ura. A cédrus régen kidőlt már, de magja sokasodik és eljut a föld négy sarkáig.

Egy ember Jeruzsálem szomszédságából

Azon a pénteken, húsvét előestéjén, Júdás eljött hozzám, és izgatottan kopogott az ajtómon. Amikor kinyitottam, hamuszürke arccal lépett be. Keze reszketett, mint száraz ág a szélben. Ruhája csapzott volt, mintha folyó sodorta volna. Aznap este kegyetlenül tombolt a vihar.

Vérben forgó szeme mintha eltűnt volna a gödre mélyén. Végre kinyögte: „Átadtam a názáreti Jézust az ellenségeinek és az én ellenségeimnek.” Kezét tördelve mondta: „Jézus azt mondta, hogy legyőzi ellenségeit és népünk ellenségeit. Hittem benne és követtem. Amikor először maga köré gyűjtött, hatalmas és óriási birodalmat ígért nekünk és kerestük a kegyeit, hogy rangot szerezhessünk udvarában. Hercegeknek képzeltük magunkat, akik úgy bánnak a rómaiakkal, ahogy ők bántak velünk. Jézus sokat beszélt az országáról és azt hittem, harci szekerei vagy seregei élére fog állítani. Lelkesedtem érte. Azután rájöttem, hogy Jézus nem akar birodalmat építeni és nem a rómaiaktól akar megszabadítani. Királysága a szív királysága volt. Szeretetről és megbocsátásról beszélt, az utca lányai örömmel hallgatták. De az én szívem egyre keserűbb lett. Júdea várva várt királya hirtelen fuvolássá változott, aki a tévelygők lelkeit nyugtatgatja. Ugyanúgy szerettem, mint a törzsem többi tagja. Reménységem volt ő, tőle vártam az idegen iga lerázását. De egyetlen szót sem szólt és ujját sem mozdította, hogy megszabadítson ettől az igától. Amikor elrendelte, hogy adjuk meg a császárnak, ami megilleti, teljes reménytelenségbe zuhantam. Megfogadtam, meghal, aki megölte reményemet, mert vágyaim és reményeim előbbre valók bárkinél.”

Júdás a fogait csikorgatta és lehajtotta a fejét. Hosszú idő után szólalt meg újra: „Kiszolgáltattam. Ma délután keresztre feszítették. A kereszten királyként halt meg. Úgy halt meg a viharban, mint igazi felszabadító és a történelem nagyja, aki az időn és a köveken túl él. Sz szenvedése alatt végig megőrizte méltóságát és jóságát. Még rajtam is megkönyörült, pedig elárultam.”

Azt mondtam neki: „Júdás, nagy hibát követtél el.” Júdás így felelt: „Ha királyként tudott meghalni, miért nem élt királyként?” Újra azt mondtam neki: „Nagy bűnt követtél el.” Erre Júdás leült arra a padra. Mozdulatlan maradt. Harmadszor is megismételtem: „Nagy bajt okoztál.” Júdás hallgatott, mint a föld.

Kis idő múlva felállt. Mintha megnőtt volna. A hangja a léket kapott hajóéra hasonlított: „Nem bennem volt a bűn. Még ma éjjel összeszedem magam és egészen országáig megyek, hogy elé járulhassak és bocsánatát kérjem. Ő királyként halt meg, én bűnözőként fogok. De lelkem mélyén tudom, hogy megbocsát.”

Felvette átázott kabátját és még azt mondta: „Örülök, hogy eljöttem hozzád ma este, még ha zavartalak is. Te is megbocsátasz? Mondd el a fiaidnak és az unokáidnak, az iskarióti Júdás azért szolgáltatta ki a názáreti Jézust az ellenségeinek, mert azt hitte, a saját népe ellensége is. Mondd meg azt is, hogy Júdás, amint belátta tévedését, követte a királyt trónja lépcsőjéhez, hogy ítélete elé álljon és odaadja neki a lelkét. Azt fogom mondani, hogy az én vérem is vágyott a földbe hullani és megcsönkített lelkem szabaddá akart válni.”

Azután Júdás fejét hátrahajtotta a falnak és felkiáltott: „Ó Istenem, nem mondhatjuk ki a nevedet anélkül, hogy a halál ujjá ne érintse ajkunkat? Miért égettél meg láng nélküli tüzeddel? Miért láthatatlan földhöz vonzódott a Galileai és miért nem tud az én vágyam elszakadni a rokonoktól és a hazától? Ki ez a Júdás, akinek a kezéhez vér tapad? Segíts levetni, mint egy viselt, rongyos kabátot. Segíts ezt megtenni még ma éjjel. Segíts újjászületni a falakon kívül. Elcsüggeszt ez a szárnyak nélküli szabadság. Nagyobb börtönt keresek. Hullámnyi könnyet hullajtok a keserű tengerbe. Inkább függjek irgalmadtól, minthogy saját szívem kapuján kelljen kopognom.”

Így beszélt Júdás, azután kinyitotta az ajtót és kiment a viharos éjszakába. Három nap múlva Jeruzsálemben jártam és mindent megtudtam. Azt mondták, levetette magát a nagy szikláról. Sokat gondolkodtam azóta, és megértem Júdást. Élte a maga életét, ami úgy lebegett a rómaiak által irányított föld felett, mint egy kis ködfolt, miközben a nagy próféta a magaslatra hágott. Valaki olyan királyságra vágyott, ahol ő maga is herceg lehet. Egy másik valaki olyan királyságba hívta, ahol mindenki herceg.

Ciborea, Júdás anyja

A fiam jóra való és igaz ember volt. Kedves volt hozzám, szerette a családját és jó volt a társaihoz. Gyűlölte átkozott ellenségeinket, a rómaiakat; akik bíbor köntösben járnak, pedig nem fonnak és nem szőnek; ott aratnak, ahol nem szántottak és nem vetettek semmit. Tizenhét éves korában elkapták a szőlőben, amint lándzsával a kezében, lesben állt az arra haladó légióra. Már akkor is Izrael dicsőségéről beszélt a barátainak. Sok dolgát nem is értettem.

Az egyetlen fiam volt. Ezeket az emléket szopta, amelyek azóta kiapadtak. Itt a kertben tette meg első lépteit. Ezekbe az ujjakba kapaszkodott, amelyek azóta elgémberedtek. Amikor még üde volt a kezem, mint a Libanon szőlője, az első pár cipőjét anyámtól kapott lenvászongba burkoltam. Itt őrzöm ma is az ablak alatti ládában.

Júdás az elsőszülöttem volt. Vele együtt tettem meg az első lépéseket. Az asszonyok nem kószálhatnak kedvükre, csak egy gyermek kezét fogva. Azt mondják, öngyilkos lett. Leugrott egy nagy szikláról a názáreti Jézus elárulása miatt érzett lelkiismeret-furdalás miatt. Tudom, hogy a fiam meghalt, de azt is tudom, hogy nem árult el senkit. Szerette a népét, csak a rómaiakat gyűlölte. A fiam Izrael dicsőségére vágyott és ez a vágy betöltötte minden szavát és minden cselekedetét.

Amikor a nagy útnál találkozott Jézussal, itt hagyott, hogy kövesse őt. Tudtam, hogy helytelen csak úgy akárkit követni. Amikor elbúcsúzott tőlem, hiába mondtam, hogy nagy hibát követ el. A gyermekeink nem figyelnek ránk. A mai áramlatok nem hallgatnak a tegnapi áramlatok tanácsára.

Nem akarok többet beszélni a fiamról. Szerettem és mindig szeretni fogom. Ha a szeretet a testben lakna, izzó vassal megégetném, így békém lenne. De a szeretet a lélekben lakik, elérhetetlenül. Vége, befejeztem. Kérdezzen más asszonyokat, Júdás anyjánál méltóbbakat. Menjen Jézus anyjához. A tőr az ő szívét is átdöfte. Rólam is fog beszélni, akkor majd megért engem.

Mária egyik szomszédasszonya

Negyven nappal a halála után a szomszédasszonyok összegyűltek Mária házában, hogy megvigasztalják őt. Egyikük így énekelt:

Hová mész tavaszom, hová mész?
Merre szórod szirmaidat?
Milyen mezőkön sétálsz éppen?
Milyen másik égre emeled fel fejed?
Kinek adod oda szívedet?

A völgyeket betemetik.
Földjeink kiszáradnak és pusztává válnak.
Az érett gyümölcsök összeasznak a napon.
Fáinkon savanyú alma terem.
Tőkéinken keserű a szőlő.
A Te borodra szomjazunk,
Illatodra vágyunk.

Hová mész, első tavaszunk virága?
Sosem térsz már vissza hozzánk?
Jázminod nem illatoz többé közöttünk?
Pipacsod nem nő már útjaink mentén?
A mi gyökereink is a földbe kapaszkodnak,
És leheletünk az ég felé száll fel.

Hová mész, Jézus, Mária fia,
Fiam barátja?
Hová mész, első tavaszunk?
Milyen mezőkre?
Visszajössz hozzánk?
Szereteted árja eléri még álmaink partját?

Zsuzsanna, Mária szomszédja Názáretben

Máriát már lánykoromban ismertem, azelőtt, hogy feleségül ment volna Józsefhez. Akkoriban gyakran voltak látomásai, álmában angyalok hangját vélte hallani. A názáretiek megkülönböztetett figyelemmel és szeretettel néztek rá. A távlatok ragyogást varázsoltak a homlokára, vidámmá tették a lépteit. Persze, sokan megszállottnak tartották. Főleg azért nehezteltek rá, mert mindig a saját meggyőződését követte. Fiatalon is idősnek hittem, mintha látszott volna a bimbózásban az érett gyümölcs és a tavasz fakadásában az aratás.

Itt született és nőtt fel közöttünk. Mégis olyan volt, mint egy idegen az északi országból. Szemei mindig nagyra kerekedtek a csodálkozástól, mintha éppen most érkezett volna, és még nem szokta volna meg az arcunkat. Ugyanolyan bátor volt, mint a régi mesék Miryamja, aki testvérevel a Nílustól a sivatagig vándorolt. Azután eljegyezték Józseffel. Várandóssága alatt szeretett a dombokon sétálni és este, amikor hazajött, szemében valamilyen fájdalmas szépség nyugodott.

Jézus születésekor Mária azt mondta az anyjának: „Gazos kert vagyok. Te vigyázz erre a gyümölcsre.” Márta, a bába hallotta a szavait. Három nap múlva meglátogattam. A szeme csodálkozóan fürkésztet, a melle megnőtt és karja úgy ölelte az újszülöttet, mint gyöngyeit a kagyló héja. Mária kisleány imádnivaló volt, sokáig figyeltük, ahogy szuszog az anyja ritmusára.

Az évek teltek, vidám, eleven kisleány lett Jézusból. Senki sem hitte volna, mi mindenre képes. Tülnőtt a képességeinken. Mindazonáltal akármilyen bátor és merész volt, sosem kellett összeszidni. Inkább ő játszott a társaival, mint azok ővele. Tizenkét évesen egy vakot vezetett át a patakon. A vak hálásan kérdezte: „Ki vagy, kisleány?” Azt felelte: „Jézusnak hívnak.” A vak megkérdezte: „Ki az apád?” Azt felelte: „Atyám az Isten.” A vak nevetett és folytatta: „Jól van, gyermekem. És ki az anyád?” Jézus így felelt: „Nem vagyok a gyermeked és anyám a föld.” A vak így szólt: „Szóval a patakon az

Isten és a föld fia vezetett át.” Jézus azt mondta: „Oda viszlek, ahová csak akarsz és szemem őrzik majd utadat.”

Úgy nőtt fel, mint egy pálmafa. Tizenkilenc évesen olyan volt, mint egy büszke szarvas és szemében a csodálkozás, mint a méz. Száján a sivatagi nyáj szomjazott a tó vize után. Gyakran sétált egyedül a mezőn, és mi hosszan figyeltük, Názáret összes leányával együtt. De jelenlétében elvörösödtünk. A szerelem mindig félénk a szépség előtt, a szépséget pedig mindig követi a szerelem.

Később azután tanítani kezdett a templomban és Galilea kertjeiben. Mária sokszor elkísérte, hogy hallgassa szavait és jobban hallja saját szívverését is. Jeruzsálembe azonban sosem tartott velem, mert minket, északiakat gyakran megszólalnak Jeruzsálem utcáin, még akkor is, amikor bőséges áldozatot viszünk a templomba. Mária büszkébb volt annál, hogy a délieknek alávesse magát.

Jézus sokfelé járt kelettől nyugatig. Sokszor nem is tudtuk, hol tartózkodik, csak lelkünkben követtük. Mária otthon várt rá, esténként kinézett az útra, hátha hazatér. Amikor meglátta, mégis azt mondogatta: „Hogyan lehet ő az én fiam? Túl nagy hozzám és túl szépen szól csendes szívemhez képest.” Mintha nem tudta volna elhinni, hogy a síkság hegyeket szült. Nem látta, hogy a dombok lejtője a csúcsra vezető út. Ismerte az embert. De, mert a saját fia volt, nem merte ismerni.

Egy nap, amikor Jézus a halászokhoz ment a tóhoz, Mária azt mondta nekem: „Az ember félénken bár, de szeretne felemelkedni a földről. Az ember maga a csillagok utáni vágyakozás. A fiam is vágyakozás. Mindannyiunk közös vágyakozása. Azt mondtam, a fiam? Isten bocsássa meg. De szívemben azért az anyja vagyok.”

Innentől nehéz Máriáról és Jézusról beszélni. Bár torkomat tövisek kaparják és szavaim csetlenek-botlanak, el kell mondanom, amit láttam és hallottam. Év elején, amikor a domboldal bíboros volt a sáfrányoktól, Jézus összehívta a tanítványait. „Gyertek velem Jeruzsálembe, vegyetek részt a bárány húsvéti áldozatán.” Aznap

Mária bekopogott hozzám és azt mondta: „A Szent Városba megy. Gyere, kísérjük el mi is, asszonyok.” És elmentünk vele a hosszú útra. A városkapuban ünneplő csoport fogadott minket, mert a hívei előre tudtak érkezéséről.

A következő éjszaka Jézus elhagyta a várost társaival együtt. Azt mondták, Betániába ment. Mária velünk maradt a fogadóban és várta, hogy visszajöjjön. A rákövetkező csütörtökön éjjel a városfalak alatt elfogták és bebörtönözték. Amikor megtudtuk, hogy bezárták, Mária egy szót sem szólt, de annak a fájdalomnak és örömeinek a beteljesülését láttuk a szemében, amit jegyessége idején Názáretben is észrevettünk. Nem sírt. Úgy járt köztünk, mint egy anya szelleme, aki nem siratja meg fia szellemét. Mi leültünk, de ő állva maradt. Meg-megállt, mozdulatlaná vált az ablaknál. Mereven keletre nézett és ujjával a hajába kapott. Hajnalban is közöttünk állt, mint magányos, fegyvertelen harcos a csatamezőn. Sírtunk, mert éreztük a fia sorsát, de ő nem sírt, mert tudta, mi következik majd azután. Bronzból voltak a csontjai és szilfából az idegei. Szemei sötétén ragyogtak, mint a csillagos ég.

Hallottatok rigót énekelni, amikor égett a fészke? Láttatok már asszonyt, akinek nagyobb a fájdalma annál, mint hogy sírjon? Láttatok összetört szívet, ami elfeledi saját fájdalmát a máséért? Talán nem láttatok, mert nem ismertétek Máriát és a láthatatlan anyja nem ölelt át titeket.

Ebben az álmatlan pillanatban beállított János, Zebedeus kisebbik fia és azt mondta: „Mária mama, Jézus elmegy. Menjünk vele.” Mária János vállára tette a kezét. Kimentek, és mi is mentünk utánuk. A Dávid Torony mellett megláttuk Jézust, keresztyével a vállán. Utat vágott a tömegben. Utána két másik férfi cipelte a saját keresztyét. Mária emelt fővel és egyenes járással ment a fia után. Körülöttük Sion és Róma egyesült, az egész világ, hogy bosszút álljon egy szabad emberen.

A hegytetőn keresztre feszítették. Máriát figyeltem. Nem olyan volt, mint egy gyászoló asszony általában. Arca termékeny föld volt, ami újra és újra gyermekeket fogan és eltemet. Egyszerre eszébe jutott a gyermekkora és felkiáltott: „Fiam, nem is vagy a fiam, ember, aki méhembem jártál, megdicsőít a hatalmad. Tudom, hogy a kezedből hulló minden csepp véred kristálytisza forrás a jövőző nemzeteknek. Meghalsz ezen a viharos napon, ahogy én is meghaltam egy naplementekor, de nem tudok sírni miatta.”

Szerettem volna csuklyámmal elfedni az arcomat és eltűnni, vissza északra. Egyszer csak Mária újra megszólalt: „Fiam, nem is vagy a fiam. Mit mondtál a jobbdon lévő férfinak, ami boldoggá tette agóniáját? A halál árnyéka borul az arcára, de le sem veszi rólad a szemét. Mosolyogsz? Akkor tudom, hogy győztél.”

Jézus akkor az anyjára nézett és azt mondta: „Anyám, a mai naptól legyél János anyja.” Jánosnak pedig azt mondta: „Legyél szerető fia anyádnak. Költözz hozzá, lakjál ott, ahol egykor én laktam. Tedd meg ezt a kedvemért.” Mária felemelte karját és felkiáltott: „Fiam, nem is vagy a fiam. Ha mindez Istentől van, adjon nekünk türelmet és megértést. Ha az embertől van, Isten bocsássa meg neki. Ha Istentől van, Libanon hava lesz a köntösöd, ha csak a papoktól és a katonáktól, köpenyem akkor is betakarja meztelenségedet. Fiam, nem is vagy a fiam! Amit Isten most épít, sosem pusztul el, és bár az ember megpróbálja ledönteni, láthatatlanul is állni fog.”

Az ég kiszolgáltatta őt a földnek. Egy kiáltás. Egy sóhaj. Mária szintén kiszolgáltatta őt az embereknek. Egy seb. Egy ír a sebre. Azt mondta Mária: „Nézétek, elment. A harc véget ért. A csillag ragyog. A hajó befutott a kikötőbe. Aki mellemre hajtotta fejét, most már a mindenséget öleli át.” Közelebb hajoltunk hozzá: „A halálban is mosolyog. Győzött. Egy győztes édesanyja vagyok.”

Mária János oldalán visszatért Jeruzsálembe. Olyan volt, mint akinek rejtett vágya beteljesedett. A városkapunál egy pillanatra találkozott a tekintetünk. Beleremegtem. Jézus aznap mindenki fölé magasodott. Csak Mária volt hozzá hasonló. Mindez tavasszal történt. Most újra ősz van. Mária hazatért, és egyedül maradt.

Két hete szombaton a szívem kővé dermedt. A fiam elment a tengeren Tiruszba. Hajós akar lenni. Azt mondta, nem jön vissza többé. Egy délután átmentem Máriához. Amikor beléptem, a szövőszéknél ült, de nem dolgozott. Az eget szemlélte a falu felett. Köszöntöttem: „Üdv, Mária.” Megfogta a kezem és azt mondta: „Gyere, ülj ide mellém, nézzük együtt, hogyan vérezi vörösrre az ég a hegyeket.” Melléültem a padra és együtt néztük a napnyugtát. Egyszer csak azt mondta: „Nem tudom, ki feszítette keresztre ma este a napot.” Akkor elárultam, miért mentem. „Azért jöttem, hogy megvigasztalj. A fiam elhagyott tengeri kalandok kedvéért. Egyedül vagyok az út másik oldalán.” Mária azt felelte: „Szívesen megvigasztalnálak, de nem tudom, hogyan tegyem.” Azt mondtam: „Elég, ha a fiadról beszélsz. Az megerősít.” Mária rám mosolygott, átölelte a vállamat és azt mondta: „Jó, mesélek róla. Ami téged megvigasztal, engem is megvigasztal.” Sokat mesélt Jézusról, egészen a kezdetektől. Úgy éreztem, mintha számára a fia és az én fiam egy lett volna. Azt mondta: „Az én fiam is kormányos. Miért nem bízod a fiad a hullámokra, ahogy én is tettem. A nő mindig bölcső, sosem sír. Meghalunk, hogy életet adjunk az életnek. Mint ahogy sosem hordjuk a ruhát, amit kezünkkel szőttünk, és nem eszünk a halból, amit a hálónkkal fogtunk. Elszomorodunk, pedig ez a legnagyobb örömünk.” Így beszélt Mária. Elbúcsúztam tőle és hazatértem. Bár már sötét volt, leültem a szövőszékemhez és munkához láttam.

Mária Magdolna, harminc évvel később

Újra azt mondom, hogy Jézus halálával legyőzte a halált és a sírból lélekkel és hatalommal kiszállt. Magányos utunkon velünk járt, vágyaink kertjébe betért. Nincs többé a kő mögött, abban a sziklahasadékban. Mi, akik szeretjük őt, láttuk a szemünkkel, aminek ő adott látást és érintettük a kezünkkel, amit ő tanított mélybe tapintani.

Ismerlek titeket, akik nem hisztek benne. Sokan vagytok, én is közétek tartoztam. De a nyomába fogtok eredni. Vajon széttöritek a hárfátokat és lantotokat azért, hogy felszabadítsátok zenéjüket? Kivágjátok a fát, hogy meggyőződjetek arról, hoz-e gyümölcsöt?

Azért gyűlölitek Jézust, mert valaki az északi országból azt mondta, ő az Isten fia. De egymást is utáljátok, mert mindenki túl büszkének tartja magát ahhoz, hogy a másik testvére legyen. Azért gyűlölitek, mert valaki azt mondta, szűztől született és nem egy férfi magjából. De nem ismeritek az anyákat, akik érintetlenül nyújtóznak ki a halál oldalán és az apákat, akik a sírok pincéibe szomjasan szállnak le. Nem tudjátok, hogy a földet eljegyezték a napnak, és a föld messzire küld, a hegyekre és a sivatagba.

Szakadék választja el azokat, akik szeretik, és akik gyűlölik őt, akik hisznek, és akik nem hisznek benne. Majd ha az évek hidat építenek a szakadék fölé, megtudjátok, hogy aki velünk élt, az halhatatlan. Ő az Isten fia és mi is Isten gyermekei vagyunk. Szűztől született és mi is mindannyian a hitves nélküli földtől születtünk.

Nem tudom, a hitetleneknek miért nem ad a föld gyökeret, hogy mélyéből táplálkozhassanak; sem az ég szárnyakat, hogy magasra repülhessenek és harmatával elteljenek. De tudom, amit tudok. És ez elég nekem.

Betsaidai Hanuch, a 73. évben

Nagynéném fiatalon elhagyott minket és leköltözött nagyapám viskójába, az öreg szőlő mellé. Egyedül élt, de a falvakból sokan kijártak hozzá mindenféle betegségükkel, melyeket különböző füvekkel, szárított gyökerekkel és virágokkal gyógyított. A legtöbben látó emberként tisztelték, de volt, aki boszorkánynak vagy sarlatánnak tartotta.

Egyszer az apám elküldött hozzám: „Vigyél kenyeret a nővéremnek és ezt a korsó bort meg azt a kosár mazsolát.” Feltettük a csomagot egy öszvér hátára és kimentem a szőlőbe. A nénikém nagyon megörült a látogatásomnak. Amíg a napon üldögéltünk, egy ember jött arra az úton. Köszönt a nagynénémnek: „Jó estét, az ég áldása legyen veled.” Nagynéném különös tisztelettel válaszolta: „Jó estét, minden jó lélek ura és minden rossz szellem legyőzője.” Az ember gyengéden ránézett, majd folytatta útját. Kinevettem őket. A nagynénémet örültnek tartottam. Azóta rájöttem, hogy nem ő volt bolond. Én nem értettem őt.

Néném érezte csúfolódásomat, de nem bántódott meg: „Figyelj rám, kislányom, ne felejtse el, amit most mondok. Ez az ember, aki úgy ment el előttünk, mint az ég és föld között szárnyaló madár árnya, legyőzi a császárt és a császárok birodalmát. Megküzd Babilon koronás bikájával és Egyiptom emberfejű oroszlánjával, és legyőzi őket. Ő a világ fejedelme. Ez az ország, ahol most jár, megsemmisül. Jeruzsálem, a hegyre épült büszke város füstté válik a pusztulás szelében.”

Erre megijedtem és elhallgattam. Azután azt kérdeztem: „Ki ez az ember? Honnan jött, melyik törzsbe tartozik? Hogyan fogja legyőzni a királyokat és országaikat?” Néném így felelt: „Itt született a közelben. Rá vártunk nemzedékek óta. Mindegyik törzshöz egyformán tartozik, de igazán egyikhez sem. A szavaival és lelke lángjával fog győzni.” Egyszerre felpattant és sziklaként meredt maga elé: „Az Isten angyala bocsássa meg, amit mondok. Fiatal testét megölik, gyalcsba csavarják és kiterítik a föld néma szíve fölé.

Júdea lányai siratni fogják.” Azután az ég felé tárta kezét: „De csak a testét ölik meg. Lelke seregei élén felkel a föld ellen, ahol a nap minden hajnalban megszületik, és minden alkonyatkor meghal. Nevére minden térd meghajlik a földön.”

Néném akkoriban már idős volt, mégis mindent tisztán látott. Én még kislány voltam, parlagon heverő föld, falba nem helyezett kő. Mindaz, amit néném lelke tükrében meglátott, még életemben valóra vált. A názareti Jézus feltámadt és férfiakat és asszonyokat az igazak népéhez vezetett. A várost, amelyik elítélte, lerombolták. A teremben, ahol ítéletét kimondták, a bagoly huhogja gyászénekét és az éjjeli eső sírva öntözi a puszta márványt.

Megöregedtem, ráncos lettem. Szüleim már régen nem élnek, a nemzetségem is kihalt. Csak egyszer láthattam viszont és hallhattam őt. Egy dombtetőn beszélt a tanítványaihoz. Idős és magányos vagyok, de gyakran vele álmodom. Szárnyas fehér angyalként jelenik meg, kegyelmével eloszlatja a sötétségtől való félelmemet. Egészen távoli álmokba vezet. Még mindig parlagon heverő föld vagyok, érett gyümölcs, amelyik nem tud lehullani. Mindenem, amim van, az a nap fénye és az ő emléke.

A népemből soha senki nem lesz sem király, sem próféta, sem pap, pontosan úgy, ahogyan a nénikém megmondta. A folyó vize elfolyik, mi elmúlunk és elvesztjük nevünket. De akik találkoztak vele az áramlatban, azokra mások is emlékezni fognak, a találkozásuk miatt.

A názáreti Joatham egy rómainak

Barátom, te és római társaid inkább értelmezték az életet, ahelyett, hogy élnétek, és irányítjátok az országokat, ahelyett, hogy a lélektől hagynátok irányítani magatokat. Inkább legyőzitek a népeket és viselitek átkukat, mint hogy Rómában maradjatok áldással és boldogan.

Csak a fegyvereitek tökéletesítésén és hajóitek gyorsításán jár az eszetek. Hogyan értenétek meg a názáreti Jézust, aki egyszerű és magányos ember, fegyverek és hajók nélkül, mégis királyságot alapít a szívekben és birodalmat épít a lélek szabad területein? Hogyan érthetnétek meg őt, aki bár nem harcol, az ég hatalmas erejével lép fel?

Nem isten volt, hanem olyan ember, mint bármelyikünk. De benne összetalálkozott a föld mirhája az ég tömjénével. Szavai által dadogásunk a láthatatlan világ örök suttogásának részévé vált, hangjában ismeretlen dallamokat fedeztünk fel. Jézus ember volt, nem isten és éppen ezért csodáljuk és tiszteljük. Ti, rómaiak csak az isteneket tisztelitek, nem csodálkoztok rá az emberekre. Így a názáretit sem érthetitek meg.

A lélek ifjúságához tartozott, ti annak vénségéhez tartoztok. Ma még uralkodtok fölöttünk. De várjunk egy napot. Ki tudja, talán holnap ez az ember fog uralkodni fegyverek és hajók nélkül? Mi, akik a lélek hangját követjük, vért és vizet izzadva követjük őt. De Róma kiszárad, mint csontváz a sivatagi homokon. Sokáig szenvedünk, de ellenállunk és élni fogunk. Rómát azonban porig rombolják.

Mégis, ha Róma gyengeségében megalázkodva a nevéen szólítja őt, meg fogja hallani a hívást és életre kelti csontjait, hogy feltámadjon és a városok városa legyen. De légiók és gályarabok nélkül fogja végbe vinni ezt, egyedül.

Efezusi Barthelemius

Jézusról azt állítják az ellenségei, hogy a rabszolgákat és a csavargókat arra buzdította, hogy lázadjanak fel elnyomóik ellen. Alacsony származását ugyan palástolni akarta, mégis a hozzá hasonlók társaságát kereste.

Aki jobban ismeri híveit és vezetői képességeit, az tudja, hogy ez a mendemonda nem igaz. Első tanítványai az északi ország szabad emberei voltak. Szép termetű, bátor legények, akik az elmúlt negyven évben határozottan vállalták a halál kihívását is a nevéért. Azt hiszik, hogy a rabszolgák és a csavargók képesek ilyen kintartásra? Vajon Libanon és Örményország büszke hercegei elfelejtették volna rangjukat, amikor elfogadták Jézust Isten prófétájának? Lehetséges volna, hogy Antiochiában, Bizáncban, Athénban és Rómában a nemesi családból származó férfiak és asszonyok egy rabszolgavezér tanítását elfogadják?

Nem, a názareti nem lázította a rabszolgát az ura ellen, sem az urat a szolgálja ellen. Egyáltalán senkit sem uszított másvalaki ellen. Túllépett az emberi viszályokon, szívében a szenvedélyek és érdekek dalai szimfóniává olvadtak össze.

Ha a nemesség az oltalmazásban nyilvánul meg, akkor ő volt a legnemesebb, akit valaha ismertem. Ha a szabadság a gondolatban, a szóban és a tettben nyilvánul meg, akkor ő volt a legszabadabb ember. Ha az előkelő származás csupán a szeretet előtt megalázkodó büszkeségben és mindig gyengéd tartózkodásban nyilvánul meg, akkor Jézus volt a legelőkelőbb származású.

Ne felejtsetek, hogy csak a győztes kap koszorút, csak a legerősebbet és a leggyorsabbat tüntetik ki, Jézust pedig a hívein túl, tudtukon kívül ellenségei is megkoszorúzták. Artemis papnői most is minden nap megkoronázzák templomuk rejtekében.

A pompei Manus egy göröghöz

A zsidók, a szomszédos fóníciaiakhoz és az arabokhoz hasonlóan, nem hiszik el, hogy az istenek megpihenhetnek a szellőben. Túl sokat foglalkoznak az isteneikkel és egyfolytában azt figyelik, hogyan imádkozik, böjtöl és áldoz a másikkuk.

Mi, rómaiak márványtemplomokat építünk az isteneinknek, ők inkább istenek tulajdonságairól vitatkoznak. Szívesen éneklünk és táncolunk mámorosan Jupiter, Juno, Mars vagy Vénusz oltára körül. Ők zsákruhát öltenek, és bánatukban hamut szórnak a fejükre és még születésük napját is elátkozzák.

Jézust, aki Isten boldogságát hirdette, megkínózták és megölték. Ezek az emberek nem tudnak együtt örülni egy boldog istennel. Csak szenvedéseik istenét ismerik. Még a barátai és tanítványai is, akik együtt ünnepeltek és nevettek vele, szomorú képet festenek róla, és nem felemelkednek isteneikhez, hanem az isteneket húzzák le maguk mellé.

Mégis azt gondolom, hogy ez a filozófus, Jézus, Szókratészhoz hasonlóan nagy befolyással lesz a népére és talán más népekre is. Végül mindannyian szomorúságra és kételyekre hajlamos teremtmények vagyunk, és mégis, ha valaki azt mondja, legyünk boldogok az istennel együtt, nem tudunk nem válaszolni a hívására. Azért az különös, hogy ennek az embernek a fájdalomából rítust csináltak. Ezek a keleti népek újra fel akarják fedezni Adonist, akit megöltek az erdőben, hogy ünnepelhessék a meggyilkolását. Kár, hogy nem figyelnek a nevetésére.

De valljuk be, római a görögnek, halljuk Szókratész nevetését az athéni utcákon? Elfelejtjük-e valaha is a bürök poharat, legalább Dionysos színházában? Atyáink nem azért állnak-e meg az utcasarkon, hogy az élet gondjairól beszéljenek és közben egy pillanatra megemlékezzenek a nagy ember tragikus haláláról?

Pilátus felesége egy római nőnek

A Jeruzsálem környéki erdőben sétáltam a barátnőimmal, amikor találkoztam vele. Férfiak és nők vették körül. Csak félig-meddig értettem, mit mondott nekik. De nincs szükség a nyelvre, ha egy fényoszlopot vagy kristályhegyet szemlélünk. A szív megérti, amit a száj sosem ejthet ki és a fülek sosem hallhatnak meg.

Szeretetről és erőről beszélt a barátainak. Biztosan a szeretetről beszélt, mert úgy énekelt a hangja. És az erőről is beszélt, mert mozdulataiban egy hadsereg rejtőzött. Bár még a férjem sem tudna ilyen hatalommal beszélni, mégis gyengéd maradt.

Amikor észrevett, egy pillanatra megállt a beszédében és kedvesen rám nézett. Nagyon kicsinek éreztem magamat. Megéreztem, hogy egy istennel találkoztam. Attól a naptól fogva gyakran meglátogatta bensőséges álmaimat, pedig az emberek látogatásait sorra visszautasítottam. Szeme lelkembe fúródott, amikor behunytam szememet, hangja irányította éjjeleim csendjét. Örökre a hatása alá kerültem. Békéje uralkodik a szenvedésemen és szabadsága a könnyeimen. Lívia, soha nem láttad őt és már soha nem fogod látni. Énekeink nem foghatják fel, de minden férfinál közelebb érzem magamhoz.

A Justusnak nevezett József

Közönségesnek tartották, egy rossz vetés gyenge hajtásának, nyers és erőszakos embernek. Azt mondták, csak a szél fésülte a haját és csak az eső mosta a ruháját. Eszelősséggel vádolták, szavait a gonosznak tulajdonították.

Mégis, a megvetett kihívást támasztott, és kihívása sosem veszti érvényét. Énekét senki sem hallgattathatja el. Nemzedékek felett fog szárnyalni, és egyre magasabbra emelkedve emlékeztet az ajkakra, amik életre hívták és a fülekre, amik ringatták.

Idegen volt, szent hely felé tartó zarándok, kapukon bekopogó látogató, messziről jött vendég. Aki, miután nem fogadtuk illendően, visszatért hazájába.

Dávid, egy követője

Csak azután értettem meg a hasonlatait, miután elhagyott minket. Csak akkor, amikor a szavai testet öltöttek szemem előtt. Hadd meséljem el egészen pontosan. Egy éjjel mondásain és cselekedetein elmélkedtem, hogy lejegyezhessem őket, amikor egyszerre három tolvaj tört rám. Bár tisztában voltam vele, hogy kirabolnak, túlságosan gondolataimba merültem, ezért nem kaptam a kardom után, de még azt sem kérdeztem meg tőlük, hogy mit akarnak. Folytattam jegyzeteimet a Mesterről.

Amikor eltávoztak, eszembe jutottak szavai: „Ha valaki a ruhádat akarja, add oda a köntösödöt is.” És akkor megértettem ezt. Miközben róla elmélkedtem, senki nem szakíthatott volna félbe még akkor sem, ha minden vagyonomat el is vitte volna. Persze vigyázok a vagyonomra, és az életemre, de most már tudom, hol van a legféléttetebb kincsem.

Gadarai Naman

A tanítványai szétszéledtek. A szenvedést hagyta rájuk, mielőtt meghalt. Úgy vadásznak rájuk, akár a szarvasra vagy a rókára és a vadász tegeze még tele van nyilakkal. Amikor elfogják és elítélik őket, arcuk olyan boldogan ragyog majd, mint a menyasszonyé az esküvő napján. Mert az örömet is rájuk hagyta.

Volt egy barátom az északi országból, Istvánnak hívták. A piacra vitték és megkövezték, mert Jézust Isten fiának tartotta. Amikor földre rogyott, kitérta a karját, mintha ugyanúgy akarna meghalni, mint a mestere. Úgy tárultak szét karjai, mintha készek lennének elrepíteni. Amikor az utolsó fény kihunyt szeméből, láttam mosolyra nyílni ajkait. Olyan volt, mint a télvégi, langyos szellő, ami a közeledő tavasz ígéretét susogja. Milyen volt? A mosolyával mintha azt mondta volna: „Ha egy másik világban egy másik piacra hurcolnának, és újra megköveznének, akkor is vallanám, hogy az igazság lakott benne és él énbennem is.”

Megfigyeltem a mellettünk álló embert, aki élvezettel nézte végig barátom megkövezését. Tarsusi Saulnak hívták. Ő vezette Istvánt a főpapok elé, a rómaiakhoz és vetette oda a népnek, hogy megkövezzék. Saul alacsony volt és kopasz, keskeny vállú és aránytalan termetű. Nem tetszett nekem. Állítólag most fennen hirdeti Jézust. Nehéz elhinni. De a sír nem tartja vissza Jézust, hogy az ellenség táboráig ne menjen és az ellenfeleit meg ne hódítsa. Akkor se kedvelem ezt a Tarsusit ha, amint mondják, István halála után a Damaszkuszi úton behódolt. Keményfejű és a szíve nem olyan, mint egy igazi tanítványé. Persze lehet, hogy tévedek. Máskor is előfordult már.

Sába Antiochiából

Ma hallottam a tarsusi Sault Krisztusról prédikálni a zsidók előtt. Újabban Pálnak hívják, a pogányok apostolának. Ismertem fiatal korom óta. Akkor még üldözte a názáreti barátait. Jól emlékszem az elégedettségére, amikor a társai megköveztek egy István nevű kiváló fiatalembert. Pál elég különös ember, nem hiszem, hogy szabadnak érzi magát. Néha egy erdei vadállat jut eszembe róla, aki sebesülten és úzóttan egy barlangot keres, hogy fájdalmát elrejthesse a világ elől.

Alig beszél Jézusról, és nem is a szavait adja tovább. A Messiást hirdeti, akiről a próféták jövendöltek. Bár maga is tanult zsidó, a zsidó hallgatóihoz görögül szól. Pedig nem beszél jól ezt a nyelvet és gyakran téveszt szavakat. De titokzatos ereje van, ami által sokakat maga köré gyűjt. Olyan dolgokról is meggyőzi őket, amikről maga sincs egészen meggyőződve.

Mi, akik ismertük és hallottuk Jézust, tudjuk, hogyan segített az embereknek szétszakítani rabláncukat, hogy megszabaduljanak a múltjuktól. De Pál láncot kovácsol a holnap emberének. Kalapácsával üllőjére csap annak a nevében, akit nem ismer. A názáreti annak örült, ha szenvedélyesen és rajongással élünk át minden pillanatot. A tarsusi azt szeretné, ha a régi előírások teljesítésével törődnénk. Magányos éjszakáimon látom és hiszem, hogy Jézus még a halottba is életet lehel. Ha asztalhoz ült, történetei magukkal ragadták a vendégeket, és örömevel fűszerezte kenyerüket és borukat. Pál inkább előírná mit együnk, és mit igyunk. Ne haragudjanak rám, hogy otthagytam őt.

Sarkis, egy öreg görög pásztor, akit bolondnak tartottak

Álmomban láttam Jézust és istenemet, Pant, amint együtt ültek az erdő mélyén. Nevettek egymás beszédén, miközben a patak csordogált mögöttük. Jézus nevetése volt hangosabb. Hosszan beszélgettek.

Pan a föld titkairól beszélt, szarvas fivéireiről, patás nővéreiről és álmairól. Gyökerekről és hajtásokról és a nyár melegéről. Jézus erdei bimbókról beszélt, virágokról és gyümölcsökről és az eljövendő évszakokban hozott magokról. Az ég madarairól és gondtalan szárnyalásról szólt, a sivatag fehér szarvasairól, akikre Isten vigyáz. Pant magával ragadta az új isten képzelete és orrlyukai beleremegtek az izgalomba.

Az álom folytatódott. Jézus és Pan elhallgatott a zöldellő fák nyugodt árnyékában. Pan magához vette a nádszárait és játszott Jézusnak. Az ágak rezegtek, a fűvek susogtak, a félelemtől én is megremegtem. Jézus azt mondta: „Jóságos barátom, te a zenéddel kibékíted az erdei tisztást a sziklás hegycsúcsokkal.”

Pan odaadta a sípját Jézusnak és azt mondta: „Most te következel.” Jézus azt mondta: „Sok ez a síp az én számnak. Jobb nekem ez a fuvola.” Vette a fuvoláját, és játszani kezdett rajta. Fuvolája hangjában hallottam az esőcseppek kopogását a leveleken, a hópelyhek ropogását a hegyeken, a gleccserek robaját és olvadó vizük csörgedezését a völgyben. Szívem, ami egykor a szél ritmusára vert, egyszerre újra felvette sebes iramát, a múlt hullámai kicsaptak partomon, újra Sarkis lettem. A pásztor sípja és Jézus fuvolája számtalan juhász furulyáját visszhangozta, és számtalan nyáját terelt.

Akkor Pan azt mondta Jézusnak: „Fiatalságodnak jobban áll a síp, mint az én vénségemnek. Már régóta hallottam magamban muzsikádat és neved zsongását. Jó csengése van a nevednek. Szálljon fel a nedvvel a fák ágaiba és szaladjon fel a patákkal a dombokra. Nem idegen tőlem a neved, pedig apám nem ezen a néven szólított. A fuvolád hozta vissza emlékezetembe. Most játszunk együtt a hangszereinken.”

És együtt játszottak. Zenéjük betöltötte az eget és a földet és az élőlények megremegtek a félelemtől. Hallottam a vadak bőgését és az erdő susogását. Hallottam a magányos emberek panaszát és az önmagukat megismerni vágyók sírását. Hallottam a lány vágyakozását szerelme után és a szerencsétlen vadász lihegését zsákmánya nyomában. Azután békét árasztott a zenéjük és az ég és a föld bekapcsolódott szimfóniájukba. Mindezt láttam és hallottam álomban.

Byblos felesége

Sírjatok velem, Astarté lányai
És Tammuz szűzei.
Szívetek olvadjon meg
És véres könnyeket hullajtson,
Mert nincs többé, aki
Bearanyozza az elefántcsontot.
A sötét erdő vadkanja leterítette,
Agyara felszakította testét.
A tavalyi lombok avarja alatt fekszik.
Léptei nem keltik ki a tavaszi vetést,
Szavait nem hozza ablakomba a hajnali szellő.
Örökre egyedül maradok.

Sírjatok velem, Astarté lányai
És Tammuz szűzei.
Szerelmem elszökött,
Aki a csörgő patakok hangján énekelt.
A szava ikertestvére volt az időnek,
A szája édessé vált vörös fájdalom volt,
Ajkain mézzé változott az epe.

Sírjatok velem, Astarté lányai
És Tammuz szűzei.
Sírjatok velem sírhelye körül,
Ahogy a csillagok siratják és
A hold sugarai beborítják sebzett testét.
Áztassák könnyeitek
Ágyam tiszta lepleit,
Ahol szerelmem álmomban nyugodott
És mire felébredtem, újra felkerekedett.

Én is jövök, Astarté lányai
És Tammuz szűzei.
Bontsátok ki kebleiteket és sírjatok
És vigasztaljatok meg, mert a názáreti Jézus meghalt.

Phumia, a sidoni főpapnő a többi papnőhöz

Vegyétek hárfáitokat, hadd énekeljek. Pendítsétek meg arany és ezüst húrjaitokat, mert a legyőzhetetlen emberről énekelek, aki megölte a völgyben a sárkányt, azután együttérezőn teteme fölé hajolt.

Vegyétek hárfáitokat és énekeljetek velem a hegyek legszebb tölgyfájáról, az égszívú és tengerkezű emberről, aki megcsókolta a halál lila ajkait és most az élet karjaiban pihen.

Vegyétek hárfáitokat és énekeljünk együtt a dombok bátor vadászáról, aki megcélozta és biztos nyilaival földre terítette a szarvas és agyaras vadat.

Vegyétek hárfáitokat és énekeljetek velem a fiatal harcosról, aki legyőzte a hegyek és völgyek városait. Nem barbárokkal, hanem istennel küzdött, akik testére éheztek és vérére szomjaztak. Mint a sólyom, csak a sast fogadta el ellenfelének, mert erős és büszke szárnyával nem akart a lassúbb röptűekkel szembeszállni.

Vegyétek hárfáitokat és énekeljétek velem a tengerek és sziklák boldog énekét. Az istenek meghaltak, mozdulatlaná dermedtek. Egy elfeledett tenger elfeledett szigetére húzódtak vissza. Aki megölte őket, a trónusán uralkodik. Milyen fiatal! A tavasz még nem serkentette ki szakállát, a nyár még nem barnította meg a bőrét.

Vegyétek hárfáitokat és énekeljétek az erdő viharáról, ami letöri a száraz ágakat és az apró gyökereket mélyebbre hajtja a föld felszke felé. Vegyétek hárfáitokat és énekeljétek szerelmünk halhatatlan énekét.

Vagy mégse! Lányok, álljatok meg, tegyétek le hárfáitokat. Nem énekelhetünk róla. Énekünk könnyed hangja nem éri fel vihara dübörgését, és nem hat át méltóságos csendjén. Tegyétek le hárfáitokat és húzódjatok közelebb. Elismétlem tetteit, elmondom szavait, mert szavainak visszhangja erősebb szenvedélyünknel.

Jonatán

Egyszer a libanoni hegyek között egy tavon csónakáztunk a kedvesemmel. Fehér fűzek alatt eveztünk, árnyékunkat fodrozta a vízben sikló hajó. Én kormányoztam az evezővel, a kedvesem énekelt a lantján.

A lótuszon kívül melyik virág ismeri a vizet is és a napot is? A lótusz szívéen kívül melyik szív ismeri a földet is és az eget is? Szerelmem, nézd az arany virágot mélység és magasság között lebegve. Te és én régóta sóvárgó szerelemben lebegünk.

Húzd az eveződ, kedvesem, és hallgasd lantom zenéjét. Kövessük a szitakötőket a fűzek alatt. A názáreti költő szíve olyan, mint a lótusz. Meglátogatta a női szívet, ismeri annak szomját a vízre és éhét a napra, akkor is, ha szája jól lakott.

Azt mondják, Galileát járja, pedig csónakunkban evez. Nem látod az arcát, szerelmem, a fűzfa vízre hajló ágánál? Nem látod, hogy velünk van?

Kedvesem, jó a fiatalság örömét élvezni. Jó önfelédten énekelni. Jó tartani az evezőket és pengetni a lantot, mikor a lótusz nevet a napon, a fűz simogatja a vizet és az ő éneke újraéled húrjaimon.

Húzd az eveződet, kedvesem, és hallgasd lantom zenéjét. A názáreti költő ismer és szeret minket. Húzd az eveződet, szerelmem, és élvezd énekem.

Egy libanoni ember kétezer évvel később

Mester, éneklők mestere. Ki nem mondott szavak mestere. Hetvenszer születtem és hetvenszer haltam meg legutolsó gyors látogatásod és rövid fogadásunk óta. Nézd, újra élek és emlékszem sodrásod erejére. Sok földet és sok tengert bejártam, és bárhová vitt a nyereg vagy a vitorla, neved mindenütt imádság vagy érvelés volt. Az emberek áldottak vagyátkoztak téged. Az átok a bukás elleni tiltakozás, az áldás a hegyekből gazdag zsákmánnyal visszatérő vadász himnusza.

A barátaid velünk vannak, erősítenek és bátorítanak minket. Az ellenségeid is megerősítenek és bizonyosságot tesznek. Velünk van édesanyád, arcának ragyogását láttam tükröződni minden anya arcán. Keze kedvesen ringatja a bölcsőket, és gyengéden lehajtja a szemfedőket.

Velünk van Mária Magdolna, aki először az élet ecetét, azután az élet borát itta ki. Velünk van Júdás, a fájdalom és kicsinyesség embere. Most is magába harap, ha mással nem csillapíthatja éhét és elpusztítja magát az eszméért.

Velünk van János, akit fiatalon magával ragadott a szépség, akkor is énekel, ha senki sem hallgat rá. Simon Péter, az indulatos, megtagadott, hogy tovább élhessen érted. Most itt melegszik tűzünknel. Lehet, hogy újra megtagad virradat előtt. Mégis keresztre megy érted, méltatlannak tartva magát ilyen dicsőségre.

Kaifás és Annás továbbra is ítéletet tart bűnösökön és ártatlanokon. Tollpárnák közt alszanak, amíg az elítélteiket vesszővel verik.

A házasságtörésen ért asszony is városaink utcáin bolyong, kiéhezve a sületlen kenyérre. Üres házba tér haza. Poncius Pilátus csodálattal áll előtted és tovább kérdez az igazságról, de nem kockáztatja az állását, nem vonja magára egy ismeretlen nép haragját, hanem mossa kezeit. Jeruzsálem tartja a tálat, és Róma a kendőt. A kettő között ezeregy kéz szeretné tisztára mosni magát.

Mester, költők mestere, megénekelt szavak mestere, templomokat építettek neved védelmezésére. A csúcsaikra keresztedet tűzték, tévelygő lépteiket irányító jelként, ám örömdbe érni nem akarnak. Örömd álmaikon túli hegy, amire nem vágnak. Inkább az ismeretlen embert tisztelik, akinek a jósága a saját jóságuk, a szeretete a saját szeretetük mása, és irgalma belefér saját irgalmukba, de más vigasztalást nem találnak benne. Nem az első embert becsülik, az első embert, aki meglátta a napot, mert őt nem ismerik. Nem is akarnak olyanná válni, mint ő.

Inkább ismeretlenek maradnak, a névtelen körmenetbe rejtőznek. Ragaszkodnak saját szomorúságuk hordozásához a te örömd elfogadása helyett. Fájdalmas szívük nem keres vigasztalást szavaid zenéjében. Halk és megmagyarázhatatlan szenvedésük elhagyott, magányos teremtménnyé teszi őket. Családjuk és barátaik között is félelemmel és társ nélkül élnek. Pedig rossz nekik egyedül lenni. Kelet felé kuporognak a nyugati szélben.

Királynak hívnak téged, és udvarodban kérnek helyet. Messiásnak hívnak. Felkennék magukat a szent olajjal. Életed javaiból akarnak élni.

Mester, éneklők mestere, könnyeid, mint a májusi ár. Nevetésed, mint a tenger fehér habja. Nevetésed az örömdre készületlenül éri őket. Sírásod a bánatra még túl száraz szemeket áztatta. Hangod gondolataik atyja volt. Hangod szavaik és leheletük anyja volt.

Hetvenszer születtem és hetvenszer haltam meg. Újra élek és szemlélem a harcost a harcosok közt, a költők költőjét, a minden királynál hatalmasabb királyt, a félmeztelen embert útítársai körében. A püspök naponta fejet hajt, amikor nevedet segítségül hívja. A koldus naponta úgy kéreget, „Jézus nevéért adjatok egy fillért kenyérre”. Egymástól kérünk, de valójában téged szólítunk meg, akár a tavasz érkezésekor vágyainkkal, akár az ősz elvonulásakor emlékeinkkel. Legyen ár vagy apály, nevedet hívjuk, végtelen együttlét Mestere.

Mester, magányos óráink mestere, a bölcső és a koporsó közt csendes testvéreidet nézem. Szabad emberek, anyádnak, a földnek és az úrnek gyermekei. Olyanok, mint az ég madarai és a mező liliomai. Életedet élők, gondolataidat gondolják, énekedet visszhangozzák. De kezük üres és nem a nagy keresztre feszítésben feszülnek meg. Ez a nyomorúságuk. A világ napról napra megfeszíti őket, de csak kicsit, hangtalanul. Az ég nem remeg bele, a föld nem szenved halottai újraszülésének fájdalmától. Keresztre feszítik őket, de nincsen rá tanú. Jobbra és balra néznek, de nem látnak senkit, aki helyet ígér nekik a paradicsomban. Mégis keresztre akarnak feszülni újra meg újra, hogy Istened Istenük legyen és Atyád az Atyjuk.

Mester, szerető mester, a menyasszony illatos szobájában várja érkezésed. Az elvált asszony a kuckójában, a szajha, aki szégyene utcáin keresi kenyerét, és az apáca, akinek kolostorában nincsen jegyese egyformán rád vágyakozik. A gyermek nélküli asszony, a zúzmarás ablak mintájában téged ismer fel, és anyád szeretne lenni, hogy megerősödjön.

Mester, költők mestere, csendes vágyaink mestere, a világ szíve együtt reszket szíved verésével, de nem gyullad lángra énekedtől. Nyugodt mámorban hallgatja hangod, de nem kel útra hegyeid gerincén. Az ember szeretné álmaidat álmodni, de nem akar hajnalodra ébredni, ami pedig legnagyobb álma. Szeretne szemeddel látni, de nem akar nehéz lábával trónodhoz lépni. Pedig sokakat ültettek trónra, és sokan kaptak süveget a nevedben. Látogatásod fényét fejükön hordott gyémántra és kezükben tartott jogarra cserélték.

Mester, fény mestere, te látsz a tapogatózó vak ujjával. Úgy utálnak és gúnyolnak téged, mint egy embert, aki túl esendő Istenné válni, és egy istent, aki túlzott emberségével nem méltó az imádatra. Miséik, himnuszai, szentségeik és rózsafüzérek saját bebörtönzött valójuknak szólnak. A távoli énjükben laksz, messzi kiáltásuk és szenvedélyük vagy.

Mester, égi szív, legszebb álmunk lovagja. Közöttünk jársz. Sem íjak, sem aknák nem tartják vissza lépteidet. Golyózáporunk közepette haladsz előre. Felülről mosolyogsz ránk, és bár te vagy a legfiatalabb, szülője vagy mindannyiunknak. Költő, éneklő, láthatatlan szív, Istenünk áldja meg nevedet, a méhet, amely hordozott, az emlőket, amelyek tápláltak. És Isten bocsásson meg nekünk.

Khalil Gibran (1883, Bsharri-1931, New York) libanoni származású amerikai író. A Libanon hegy lábánál fekvő faluban született, maronita keresztény családban. Tizenkét évesen, édesanyjával és testvéreivel az Újvilágba vándorolt ki. Iskoláit Bostonban, és hazatérve Beirutban végezte. Parisban, a Julian Akadémián képzőművészetet tanult. A *Próféta* első kiadása 1923-ban jelent meg New Yorkban. Az egyik legtöbbször kiadott és legtöbb nyelvre lefordított irodalmi mű lett.

Gibran meggyőződése szerint a könyvek vallásai egy közös Istent tisztelnek. Honfitársainak hívását, hogy hazatérve álljon a függetlenségi mozgalmuk élére, nem teljesítette.

Ez a centenariumi kiadás két ponton eltér a szokásos kiadásoktól. Egyrészt *A Prófétához* nem *A Próféta kertje* társul, hanem *Az Emberfia*. Ez a párosítás hangsúlyosabbá teszi, hogy az írások bibliai parafrázisok a Szentföld egy szülöttétől. Másrészt az Emberfiáról szóló vallomások Jézus élettörténetét időrendben rajzolják ki, illetve a tanítása egyes elemeinek hívei és ellenzői közvetlenül egymást követően szólalnak meg. Ez az elrendezés talán fokozza az elbeszélés drámaiságát.

Az Emberfia színpadi előadását Parisban, a martirium kápolnijában hallottam. Ötszáz évvel korábban I. Ignác hat társával ezen a helyen tett fogadalmat az Úrnak. A fordítást nem az eredeti angol, hanem egy francia szöveg alapján készítettem, belgyógyász szakvizsgámra készülés közben.

Mary Haskell
Jótevőjének portréja

A vallomások sorrendje Khalil Gibran szerkesztésében

1. *Jakab, Zebedeus fia, 2. Anna, Mária édesanyja, 3. Assaf, a tíruszi szónok, 4. Mária Magdolna, 5. Philemon, egy görög gyógyszerész, 6. Simon, akit Péternek is neveznek, 7. Kaifás, a főpap, 8. Johanna, Heródes intézőjének a felesége, 9. Rafca, a kánai menyasszony, 10. Egy perzsa filozófus Damaszkuszban, 11. Dávid, egy követője, 12. Lukács, 13. Máté, 14. János, Zebedeus fia, 15. Egy fiatal pap Kafarnaumból, 16. Egy gazdag levita Názáret vidékéről, 17. Egy pásztor Dél-Libanonból, 18. Keresztelő János egy tanítványának, 19. Arimateai József, 20. Natanael, 21. Sába Antiochiából, 22. Salomé egy barátnőjéhez, 23. Rachel, egy tanítványnő, 24. Bethruni Kleofás, 25. Gadarai Naman, 26. Tamás, 27. Ilmadam, a logikus, 28. Egy bizonyos Fouz, 29. Ramanos, egy görög költő, 30. Lévi, egy tanítvány, 31. Egy galileai özvegy, 32. Júdás, Jézus unokatestvére, 33. A sivatagi ember, 34. Péter, 35. A babiloni Malakiás, egy csillagász, 36. Egy filozófus, 37. Úriás, egy öreg názáreti, 38. Nikodémus, a főtanácsos legfiatalabb költője, 39. Arimateai József tíz évvel később, 40. Bejruti György, 41. Mária Magdolna, 42. A názáreti Joatham egy rómainak, 43. Jerikói Efraim, 44. Barca, egy tíruszi kereskedő, 45. Phumia, a sidoni főpapnő a többi papnőhöz, 46. Benjamin, az írástudó, 47. Zakeus, 48. Jonatán, 49. Betsaidai Hanuch, a 73. évben, 50. Manassé, egy jeruzsálemi ügyvéd, 51. Cezárei Jephthe, 52. János, a szeretett tanítvány, öregségében, 53. A pompeii Manus egy göröghöz, 54. Poncius Pilátus, 55. Efezusi Barthelemius, 56. Máté, 57. András, 58. Egy gazdag ember, 59. János Patmoson, 60. Péter, 61. Egy jeruzsálemi cipész, 62. Zsuzsanna, Mária szomszédja Názáretben, 63. A Juszтусznak nevezett József, 64. Fülöp, 65. Jammuri Birbarah, 66. Pilátus felesége egy római nőnek, 67. Egy ember Jeruzsálem szomszédságából, 68. Sarkis, egy öreg görög pásztor, akit bolondnak tartottak, 69. Annás főpap, 70. Mária egyik szomszédasszonya, 71. Áház, a kövér, 72. Barabás, 73. Claudius, római százados, 74. Jakab, az Úr testvére, 75. Cirenei Simon, 76. Ciborea, Júdás anyja, 77. Byblos felesége, 78. Mária Magdolna, harminc évvel később, 79. Egy libaboni ember kétezer évvel később*

Tartalom

A Próféta	3
A szerelemről	6
A házasságról	8
A gyerekekről	9
Az adományról	10
Az evésről és az ivásról	12
A munkáról	13
Az örömről és a szomorúságról	15
A házokról	16
A ruhákról	18
A vásárlásról	19
A bűnről és a büntetésről	20
A törvényekről	22
A szabadságról	23
Az értelemről és a szenvedélyről	25
A fájdalomról	26
Az önismeretről	27
A tanításról	28
A barátságról	29
A beszédről	30
Az időről	31
A jóról és rosszról	32
Az imádságról	34
A gyönyörűről	35
A szépségről	37
A vallásról	39
A halálról	40
Az Emberfia	47
Anna, Mária édesanyja	47
Úriás, egy öreg názáreti	49
Egy gazdag levita Názáret vidékéről	50
Egy pásztor Dél-Libanonból	51
Rafca, a kánai menyasszony	52
Keresztelő János egy tanítványának	54

Júdás, Jézus unokatestvére	55
Salomé egy barátnőjéhez	57
Simon, akit Péternek is neveznek	58
János Patmoson	61
Tamás	63
Jakab, Zebedeus fia	64
Egy gazdag ember	67
Egy galileai özvegy	68
Lévi, egy tanítvány	69
Mária Magdolna	71
Johanna, Heródes intézőjének a felesége	73
Rachel, egy tanítványnő	74
Egy bizonyos Fouz	76
Lukács	77
Jammuri Birbarah	78
Máté	79
András	82
Péter	84
Arimateai József	85
Assaf, a tíruszi szónok	88
Manassé, egy jeruzsálemi ügyvéd	89
Barca, egy kereskedő Tiruszból	90
Philemon, egy görög gyógyszerész	91
Egy perzsa filozófus Damaszkuszban	93
Cezáreai Jephthe	95
Nikodémus, a főtanácsos legfiatalabb költője	96
Kaifás, a főpap	98
János, Zebedeus fia	99
Egy fiatal pap Kafarnaumból	101
Ramanos, egy görög költő	102
Ilmadam, a logikus	103
Egy filozófus	104
Natanael	105
Bethruni Kleofás	106
Egy jeruzsálemi cipész	107
Benjamin, az írástudó	107
A sivatagi ember	108

Péter	109
Bejruti György	110
Máté	111
Jerikói Efraim	112
Mária Magdolna	113
János, a szeretett tanítvány, öregségében	114
A babiloni Malakiás, egy csillagász	115
Zakeus	117
Áház, a kövér	119
Jakab, az Úr testvére	121
Annás főpap	125
Poncius Pilátus	126
Claudius, római százados	129
Cirenei Simon	130
Barabás	131
Fülöp	132
Arimateai József tíz évvel később	133
Egy ember Jeruzsálem szomszédságából	134
Ciborea, Júdás anyja	137
Mária egyik szomszédasszonya	138
Zsuzsanna, Mária szomszédja Názáretben	139
Mária Magdolna, harminc évvel később	144
Betsaidai Hanuch, a 73. évben	145
A názáreti Joatham egy rómainak	147
Efezusi Barthelemius	148
A pompeii Manus egy göröghöz	149
Pilátus felesége egy római nőnek	150
A Justusnak nevezett József	151
Dávid, egy követője	152
Gadarai Naman	153
Sába Antiochiából	154
Sarkis, egy öreg görög pásztor, akit bolondnak tartottak	155
Byblos felesége	157
Phumia, a sidoni főpapnő a többi papnőhöz	158
Jonatán	159
Egy libaboni ember kétezer évvel később	160

